

Hvaležni za prejete darove

Foto Manuel Demori

Minister Česnik na obisku v Trstu

Spoznavno srečanje

Foto JMP

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Republike Slovenije Peter Jožef Česnik se je minuli konec tedna mudil v naši deželi, v petek je obiskal Trst in se tam srečal z najvišjimi predstavniki naše narodne skupnosti v Italiji, v nedeljo pa je spregovoril ob spomeniku padlim vojakom iz prve svetovne vojne v Doberdobo in odšel v Beneško Slovenijo, kjer se je udeležil festivala beneške popevke Senjam beneške pesmi. Prav gotovo je največ zanimanja vladalo za petkova srečanja naših predstavnikov z novim ministrom za Slovence v zamejstvu in po svetu. Mirno lahko zapišemo, da gre za prva spoznavna srečanja in tako se je tudi minister Česnik vedel, v svojih izjavah je bil dobrohotno optimističen, predvsem pa je vedno znova poudarjal, da komaj spoznava našo stvarnost. Morda lahko izpostavimo le dejstvo, da je minister Česnik napovedal skorajšnje srečanje med slovenskim in zunanjim ministrom v Rimu, kamor po zadnji podatkih slovenski zunanji minister Miroslav Cerar odpotuje 28. novembra, ko naj bi se srečal z italijanskim kolegom.

/str. 2

POGOVOR Walter Bandelj

Privabiti moramo mlade!

Smo tik pred 14. občinim zborom Sveta slovenskih organizacij, ki bo v petek, 16. t. m., ob 17. uri v dvorani občinskega sveta v Špetru. Zato smo se pogovorili s predsednikom Walterjem Bandljem, ki je SSO vodil zadnja tri leta.

Boste ponovno kandidirali?

Bom, seveda, če na izvršnem odboru sprejmejo mojo kandidaturo. Po nenapisanem pravilniku je isti predsednik SSO vsaj dva mandata, lahko pa tudi tri. Velja namreč nenapisano pravilo, da se predsedniki vrstimo po pokrajinah.

/str. 3
Jurij Paljč

Foto JMP

Senjam beneške pesmi

Pesem, ki krepi korenine

Petdeset let delovanja in triinšestdeset izvedb festivala Senjam beneške pesmi: to je za kulturno društvo Rečan - Aldo Klodič bogata bera, na katero sta celotna Rečanska dolina in Benečija lahko močno ponosni. Letošnji "sejem", senjam pesmi in skladb v beneškem narečju, ki je kot vedno potekal v Ljesah minulo soboto in nedeljo, je bil kakovostno in vsebinsko nadpovprečen, organizacija pa brezhibna. Kot vsako leto je prireditev potekala pod pokroviteljstvom občine Grmek, prvič pa je bila izpeljana ob podpori Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. V nedeljo je prisotne v imenu le-tega pozdravil Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Peter J. Česnik, ki je bil nadvse vesel množičnega odziva občinstva. Kot je poudaril, ga je prijetno presenetila beneška govorica, ki se sicer močno razlikuje od slovenščine, ki jo govorijo, denimo, v Ljubljani, vendar to ne pomeni, da ne gre za isti, slovenski jezik.

/str. 15
Suzi Pertot

Srečanje pod lipami

Predstavitev pesmi Ljubke Šorli

Četrtekovo srečanje pod lipami, 8. novembra 2018, pod organizacijsko taktirko Kulturnega centra Lojze Bratuž in Krožka Anton Gregorčič, je v mali dvorani KCLB potekalo v povsem lirčno umirjenem ozračju. Na tokratnem večeru je bila namreč v ospredju poezija, in sicer pesmi Ljubke Šorli (1910-1993), ki jo na širšem Goriškem in Primorskem dobro poznamo, v osrednji Sloveniji, tudi v prestolnici Ljubljani, pa je še zmeraj premalo cenjena in upoštevana. V slovenski literarni zgodovini ni še našla mesta, ki ji pritiče.

/str. 12
IK

Poklon Alojzu Rebuli

Sedem pričevalcev se je na prijetnem kulturnem srečanju v Galeriji Ars v Gorici poklonilo profesorju, velikemu pisatelju in mislecu

7

Knjižni sejem v Ljubljani

Goriška Mohorjeva družba, Založba Mladika in Založništvo tržaškega tiska predstavljajo letošnje knjige

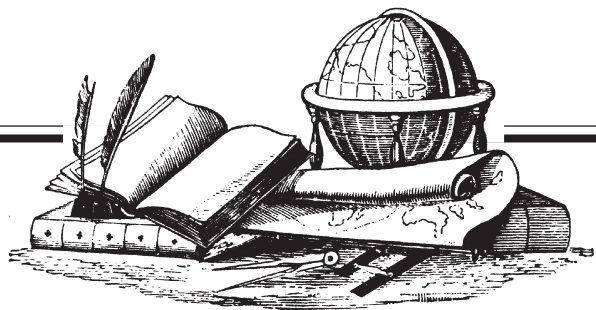
8,9

Škrbina na Krasu

Tudi letos je bila mednarodna spominska slovesnost za primorske padalce dobro obiskana in občutena

11

S 1. strani

Spoznavno srečanje

Tako lahko torej upamo, da se bosta zunanja ministra Italije in Slovenije končno srečala in spregovorila tudi o zadevah, ki se še kako tičejo naše narodne

paritetnega odbora Ksenija Dobrila, predsednika SKGZ Rudi Pavšič in SSO Walter Bandelj ter deželna svetnika Igor Gabrovec stranke Slovenska skupnost in Danilo

prizadeval, da bi njegovo ministrstvo imelo na razpolago več denarnih sredstev, povedal, da so odnosi med državama dobri, bi pa se seveda dalo te odnose še nadgraditi, še posebej v luči sedanjih časov in potreb, ki kar kličejo po tesnejših in bolj oprijemljivih sodelovanjih. Na vprašanje, kako ocenjuje napovedi

Foto JMP

skupnosti v Italiji. Predolgo je namreč na tem področju zatišje, ki nikdar ni dobro ne za nas in ne za obe državi. Minister Peter Česnik je v Trstu na konzulatu Republike Slovenije imel najprej srečanje z generalnim konzulom RS v Trstu Vojkom Volkom in konzulko Tanjo Mljač, spremljali pa so ga državna sekretarka na Uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Olga Belec, vodja kabineta ministra Saša Jerele, sekretarka Urada Irena Vadnjaj in svetovalec na Uradu Miha Praprotnik. Omenjeni so se nato najprej sestali s predstavniki skupnega zastopstva naše narodne manjšine v Italiji, ki so jo sestavljali senatorka v italijanskem parlamentu Tatjana Rojc, predsednica

Slokar stranke Liga. Minister je po srečanju poudaril, da je šlo bolj za spoznavno srečanje, na katerem so mu predstavniki naše narodne skupnosti predstavili problematiko in uspeh naše narodne manjšine. Takoj nato se je minister Česnik sestel še s člani gospodarskega foruma naše narodne skupnosti v Italiji, ki so ga sestavljali Andrej Šik in Alan Oberdan za Slovensko deželno gospodarsko združenje, Kmečko zvezo je predstavljala Franc Fabec, Adriano Kovačič edino slovensko banko, Zadružno kraško banko, v imenu Agrarne skupnosti pa je bil na srečanju Vladimir Vremec. Minister Česnik je takoj po dopoldanskih srečanjih na kratko obrazložil namen teh srečanj. Dejal je, da si bo sam

zdajšnje italijanske vlade, da bo zbrisala finančna sredstva v podporo časopisju, je minister Česnik dejal, da tega ne more komentirati iz dveh razlogov. Prvi je ta, da se še ne ve, ali se bo to kdaj in kako zgodilo; kot drugi razlog pa je navedel dejstvo, da gre za notranje odločitve italijanske države in jih zaradi tega noče komentirati. V popoldanskem času se je minister Česnik v Trstu srečal s predstavniki krovnih organizacij v Narodnem domu, nato je obiskal Dijaški dom Srečka Kosovela, Glasbeno matico, Narodno in študijsko knjižnico, Slovenski raziskovalni inštitut, odšel na obisk k Slovenski prosveti, se srečal s predstavniki Zveze slovenskih kulturnih društev, s predstavniki Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, z upravo DPZ-PRAE Zadruga Primorski dnevnik, z upravitelji založbe in revije Mladika ter s predstavniki Založništva tržaškega tiska. Minister Česnik je svoj obisk v Trstu sklenil z udeležitvijo na prireditvi ZŠDI Laboratorij bodočnosti v Kulturnem domu v Trstu, o čemer podrobneje pišemo na 15. strani našega tednika.

JUP

Alexander Faganel je v Veroni minuli konec tedna na filmskem festivalu Believe Film Festival, ki je namenjen mladim do 19 let, prejel prvo nagrado za najboljši film. Film je mladi goriški režiser naslovil Louder. Poleg nagrade bo Faganelov kratkometražni film Louder predvajan na festivalu Giffoni experience v Rimu. Iskreno čestitamo!

SLORI 2018/2019

Nagradni natečaj za univerzitetne študente

Slovenski raziskovalni inštitut - SLORI razpisuje nagradni natečaj za zaključna dela študentov druge in tretje bolonjske stopnje, diplome štiriletnih študijskih programov, predbolonjske magisterije in doktorate. Natečaj je namenjen študentom, ki so v času natečaja opravili diplomski oz. podiplomski študij na družboslovnih področjih, s katerimi se ukvarja SLORI.

Z nagradami namerava SLORI spodbuditi mlade in perspektivne diplomirane strokovnjake k študijskemu izpopolnjevanju in raziskovalnemu delu oziroma k sodelovanju s Slovenskim raziskovalnim inštitutom pri raziskovalnih projektih.

Pogoji za prijavo

Na Slorijev nagradni natečaj 2018/2019 se lahko prijavijo kandidati, ki so:

- diplomirali/magistrirali/doktorirali na univerzah v Italiji, Sloveniji in drugih državah v akademskem letu 2017/2018;
- diplomirali/magistrirali/doktorirali na univerzah v Italiji, Sloveniji in drugih državah v akademskih letih 2015/2016 in 2016/2017, in sicer pod pogojem, da se niso prijavili na SLORI-jev nagradni natečaj v letih 2016 in 2017.

Kandidati lahko prijavijo naloge, ki predstavljajo pomemben ali izviran prispevek k poznavanju slovenske skupnosti v Italiji, njene družbene strukture, funkcije v sklopu njenega naselitvenega in družbenega prostora, njenih razvojnih procesov na družbenem, kulturnem, političnem, go-

spodarskem, pravnem in izobraževalnem področju, medetničnih odnosov, identitetnih in jezikovnih praks ter komunikacije. Naloge se lahko osredinjajo tudi na druge manjšinske študije, ki vsebujejo primerjavo s slovensko skupnostjo v Italiji ali so relevantne za razumevanje slovenske stvarnosti v Italiji.

Ob oddaji prijavnega obrazca morajo kandidati v zaprti ovojnici z oznako "Nagradni natečaj SLORI za univerzitetne naloge 2018/2019" priložiti še:

- a) fotokopijo osebnega dokumenta, iz katerega je mogoče razbrati podatke, državljanstvo in stalno prebivališče;
- b) kopijo diplomske/magistrske/doktorske naloge;
- c) kratko predstavitev obravnavane tematike (v obsegu največ ene tipkane strani), z navedenimi razlogi za njeno izbiro in pomenom zaključnega dela za slovensko skupnost v Italiji, z lastnoročnim podpisom in datumom;
- č) kratek življenjepis.

Izbor nagrajenih zaključnih del bo opravljen predvidoma v devetdesetih dneh od roka za oddajo prijavnih dokumentacij. Seleksijski postopek predvideva preverjanje formalnih ustreznosti nalog in recenzijo ter oblikovanje strokovnega

mnenja o nalogah, ki zadoščajo prijavnim pogojem. Izbor nagrajencev opravi znanstveni svet SLORI na podlagi recenzentskih mnenj in predloga kandidate upravnemu odboru. Na sklep upravnega odbora ni pritožbe.

Naloge (diplomske, magistrske, doktorske) bo SLORI nagradil s spodaj navedenimi denarnimi zneski. SLORI lahko najboljša prejeta dela tudi objavi. Del ne vračamo. Prejeta dela bo SLORI vključil v svojo zbirko univerzitetnih del. Po predhodnem dovoljenju kandidatov bodo dela na razpolago za vpogled širši javnosti. Razglasitev nagrajencev bo potekala aprila 2019.

Kandidati bodo o tem pravočasno obveščeni. Prijavne obrazce s pogoji nagrajnega natečaja je mogoče prevzeti na sedežu Slovenskega raziskovalnega inštituta - SLORI, Trst, Ul. Beccaria 6. Telefonska številka za dodatne informacije je 040 636 663, e-pošta pa info@slori.org. Besedilo natečaja je objavljeno tudi na spletni strani www.slori.org.

Rok za oddajo prijavnih dokumentacij je ponedeljek, 7. 1. 2019, na sedežu inštituta ali po pošti (s priporočenim pisdom, oddanim do vključno 7. 1. 2019).

STOPNJA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA	VIŠINA NAGRADE	ŠTEVILO NAGRAD	SKUPNI ZNESEK
univerzitetna diploma II. stopnje ali diploma štiriletnega študijskega programa ali predbolonjska magistrska naloga	250 EUR	do 2	500 EUR
univerzitetna diploma III. stopnje oziroma doktorska naloga	500 EUR	do 2	1.000 EUR

Povejmo na glas

Nova Evropa je tudi sprava

Nemara nismo pomislili, da je Evropska unija tudi sprava med narodi, torej pomiritev ali celo osvoboditev od krute preteklosti ter sporazumen skupen obrat v prihodnost. Sprava je sicer nekam privzdignjena beseda, nemara prevečkrat ponovljena in idolično obarvana: nekega dne bomo vsi prijatelji, vse bo pozabljeno in preteklost nas ne bo več obremenjevala in zasledovala s trdovratnimi zamerami in iskanjem krivcev. Gotovo stvari niso tako preproste in sprave na ta način ni mogoče nikoli doseči. Zelo pomembno pa je, da jo dosežemo, saj je v premnogih smislih izjemen in nadvse dragocen dosežek. In če zdaj v tej luči obrnemo pogled na Evropsko unijo, lahko hitro ugotovimo, da je unija že sama po sebi sprava, ki se prebija skozi čas zdaj z večjim zdaj manjšim uspehom. Bistven je pri tem ustavodajen pričetek in nagovor: evropski narodi, obrnimo se v prihodnost, izgrajujmo Evropo kot skupni dom, morda še nikoli tako zavestno v vsej zgodovini, odmaknimo se od bolečih minulih dogodkov medsebojnega sovraštva in vojn grozljivih razsežnosti, načrtujmo in delajmo sporazumno, gradimo in utrjujmo prijateljstvo in sodelovanje. Resnično, bistven je pričetek, namreč, da je le takojšen obrat v prihodnost zmaga nad mračnim delom preteklosti. Šele ko se enkrat zares obrnemo v prihodnost, je sprava mogoča, saj smo se pomirili in tako rekoč spoprijateljili prav s tem, da se skupaj že prebijamo v prihodnje dni. Brez vnaprejšnjega obrata v prihodnost je vse zgolj sto-

picanje na mestu, nenehno obnavljanje preteklih obračunov, tragedij, česar seveda na ta način ni mogoče nikoli preseči in odpraviti. Zato ni nobenega dvoma, da je Evropska unija kljub pomanjkljivostim in nedorečenostim nepopisno obetavna in obdarovana skupnost, ker vsak dan dodatno ustvarja nekaj povsem nasprotnega, kar se je z evropskimi narodi dogajalo v prejšnjem stoletju in so ti narodi počenjali drug drugemu. Evropska unija je potemtakem utelešena sprava, in to zaradi skupnega delovanja njenih narodov, ki so na ta način že ustvarili sedem desetletij miru, kar je rekorden dosežek. Ob tem se evropska preteklost kaže kot srhljivo zaporedje izbruhov sovraštva in vojn in že zaradi tega je razsodno od te dediščine zbežati, da ponovno ne zaživi, saj je zakoreninjena in je živela stoletja. Zato ni mogoče kar molče mimo ostrih vzgibov dela najnovejše politike, ki prisega na nekakšno suverenost narodov, pri čemer ji je napoti prav nova Evropa, napoti ji je njena sedanja skupnost, napoti sta ji razumevanje in sodelovanje, napoti sta ji dogovarjanje in povezanost. Upati je, da ti razgrajevalni vzgibi ne bodo prevladali, ker v tem primeru se bodo napetosti med narodi skokovito povečale. Povečala se bo vsakršna nestrpnost, tudi tista znotraj posameznih narodov, ki zna biti še posebno kruta in hoče tragične notranje razkole znova in znova oživljati in jih potiskati v sedanost, pri tem pa ubija moč in voljo za prihodnost.

Janez Povše

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

vabi cenjene člane na

izredni in redni občni zbor v drugem sklicanju
v nedeljo, 18. novembra 2018, ob 10. uri
na sedežu SISSA (bivši Santorio)
v ul. Bonomea 265, Opčine (Trst)

DNEVNI RED

- IZREDNI DEL -

1. Sprememba statuta družbe – s tem povezani in iz tega izhajajoči sklepi;
2. Pooblastitev upravnega odbora, v smislu 2443. člena civilnega zakonika, da izvrši povišanje kapitala družbe, po potrebi tudi z izključitvijo opsijske pravice deležnikov v smislu 4. in 5. alineje 2441. člena civilnega zakonika – s tem povezani in iz tega izhajajoči sklepi.

- REDNI DEL -

1. Sprememba pravilnika rednega in izrednega občnega zbora. Po zaključku občnega zbora bo sledila družabnost z zakusko "OKUSI KRASA" v sodelovanju z SDGZ. Za vstop v dvorano je potrebno vabilo. Če ga slučajno niste prejeli se obrnite na vašo podružnico za duplikat. Če se kateri izmed članov ne more udeležiti občnega zbora prosimo, da v smislu 1. odstavka 5. člena pravilnika občnega zbora, pooblasti drugo včlanjeno fizično osebo (ki pa ne sme biti član upravnega odbora, nadzornik ali uslužbenec zadrage) na način, ki ga predpisuje 25. člen statuta. Overitev pooblastil poteka med delovnim urnikom v prostorih banke. Za člane z goriškega je predviden brezplačen avtobusni prevoz v Trst in nazaj, prijave v podružnicah Doberdob in Sovodnje.

S 1. STRANI Pogovor / Walter Bandelj

Privabiti moramo ...

Če me izvršni odbor ne bi potrdil za kandidata, bi moral na Goriškem poskati drugega kandidata ali kandidato. Kandidiram pa seveda tudi zato, ker bi rad v drugem mandatu nadaljeval začeto delo, v treh letih sem namreč zelo dobro spoznal problematiko vseh naših pokrajin.

V zadnjih treh letih ste bili izjemno delavni, prisotni skoraj na vsaki pomembnejši prireditvi v naši deželi, če seveda odmislimo številna srečanja v Ljubljani, Trstu, Vidmu, Rimu in drugod. Dodobra ste spoznali našo stvarnost. Kaj bi povedali o svojem triletnem predsedovanju SSO?

Res je, da sem skušal biti prisoten povsod, menim pa, da nikdar ni dovolj teh srečanj, ker je naša narodna skupnost v Italiji zelo živa in njena dejavnost razvejena. Prav zaradi tega je pomembno, da si vedno prisoten. Naša družba se izjemno hitro spreminja in je zato nujno, da sem prisoten, da vidim, kje so nove potrebe. Danes moraš biti hiter, predvsem pa moraš poslušati, na dan prihajajo nove potrebe, ki zahtevajo premišljene, a hitre odgovore, rešitve. Spoznal sem stvarnost in sam uvidel, da na nekaterih krajih potrebujemo spremembe. Gre za spremembe v samem mišljenju, kot se moramo tudi reorganizirati. Predvsem mislim tu na potrebo po pomlajevanju naših društev, vodstev. Pri nas se na veliko govori o tem, kako bi morali na vodilna mesta pri-

ti mladi, a dejstva so potem drugačna, zelo malo je namreč društev in ustanov, ki prepustijo funkcije mladim. Starejšim sem seveda še kako hvaležen, ker so nam ohranjali slovenstvo, demokracijo, krščanske vrednote.

Veliko svojih naporov ste namenili pomlajevanju naših društev. Nekaj besed o tem.

Pri mladih je pomembno, da jih formiramo, da spremljamo njihova prizadevanja, brez nepotrebnih kritik, ki bolj škodijo kot koristijo. Mlade nujno moramo vključiti v našo sredino, dati jim moramo vodilna mesta. Mladi so sveži, polni idej in življenjskega elana, zato jih moramo vključiti v delovanje. Že sam pregovor pravi, da nihče ni prišel učen na svet, tega se moramo zavedati, ko se z njimi srečujemo, ko spremljamo njihov trud in jih poslušamo. Jasno je, da lahko pogrešijo, kdo pa ni tega kdaj naredil? Prav tako pa je jasno, da brez mladih nimamo nobene prihodnosti, zato sem si in si bom še prizadeval, da vključimo v naše vrste čim več sposobnih mladih. Samo pogledajte okrog sebe in boste videli, koliko lepih predstav, konceptov nam prirejajo mladi! In mladi s svojimi nastopi prinašajo v naš prostor svežino, zagotavljajo tudi živo prihodnost naše narodne skupnosti. Na mladih svet stoji! Model, ki se ustvarja v Števerjanu in Devinu, je eden pravih modelov notranje reorganizacije, ki se je bistveno začel pri mladini. Lahko pa so še drugi modeli; dovolj je, da jih kdo predstavi in ope-

rativno tudi izdela. Seveda ni vse zlato, kar se sveti; nikoli ne veš, kje se lahko konča nekaj, kar si začel. Nekaj novega se je začelo, dovolj je, da verjamemo in da delamo vsi skupaj v prid narodni skupnosti.

V svojih nastopih ste eden redkih, ki stalno opozarjajo na demografski padec, ki zadeva tudi našo narodno skupnost. Kaj bi lahko storili na tem področju?

Demografski padec je v deželi Furlaniji Julijski krajini zelo viden. Če pomislimo samo na Beneško Slovenijo, ki je v zadnjih dvajsetih letih izgubila deset tisoč ljudi, kot pravi predragi član odbora Riccardo Ruttar, je to dovolj zgovorno. Nič boljše ni v tržaški in goriški pokrajini, morda ni tako opazno na prvi pogled, a demografski padec je močan. Tudi na Tržaškem in Goriškem postajajo državne šole s slovenskim jezikom "dvojezične". Je to prav? Si bomo že končno nalili čistega vina? Moramo se vsi zamisliti, zakaj do tega prihaja. Vedno manj nas je. Vprašajmo se, zakaj je tako, in tudi to, zakaj naši ljudje odhajajo iz naših vrst, se dejansko utapljajo v večinskem narodu in današnji brezbriznosti. Je sploh še prisotna narodna zavest? In če je ni ali pa je je premalo, kaj lahko vsi skupaj naredimo, da bi je bilo več? Vsi skupaj moramo razmisliti, ali so stari koncepti naše organiziranosti še aktualni, ali še odgovarjajo današnji globalizirani družbi, katere del smo tudi mi predstavniki slovenske narodne skupnosti. Do-

volj je, da pogledamo številke v naši politiki. Kaj se je zgodilo? Zakaj drsimo v neko nedoločljivo gmoto, saj vemo, da nas brez politike ne bo!

Izjemno veliko ste se ukvarjali z Beneško Slovenijo, zakaj?

Sam delam v Čedadu, sem torej v okolju, v katerem se družijo Beneški Slovenci. Že pred časom

ske skupnosti, ki je močno prizadela Benečane. Tu je še ustanovitev nelogične meje med občinskimi zvezami, kjer živijo Beneški Slovenci. Zaradi izjemno obširnega območja teh občinskih zvez so naši Benečani postali še večja narodna manjšina. Sam sem si vedno prizadeval in si bom tudi v prihodnje za gospodarski razvoj Beneške Slovenije, saj edino ta razvoj pomeni podlago za življenje. Sodelovanje med občinami iz Beneške Slovenije in bližnje Slovenije, iz Posočja, je svetel primer dobre prakse, kot se temu reče. Ustanovitev t. i. "clusterja", grozda, ki si ga je zamislil župan iz Tiane, Alan Cecutti, je zgled tega sodelovanja, ki ga bo treba še nadgraditi. **Kako pa je na Tržaškem in Goriškem?**

Tudi na Tržaškem sem bil zelo prisoten, najprej zato, da bi spoznal krajevne stvarnosti, drugič pa zato, da bi na samem kraju spoznal značilnosti, a tudi potrebe tamkajšnjih ljudi. Morda sem malo zanemaril Goriško, a goriški prijatelji me imajo za svojega, skušal sem pa biti vedno prisoten na najbolj pomembnih prireditvah, sestankih. Izvršni odbor SSO je uvedel, pravzaprav sem si to sam zaželel in udeležil, da imamo sestanke izvršnega odbora izmenoma na Videmskem, Tržaškem in Goriškem, a to tako, da gremo v društvene ali pa prostore ustanov, v katerih se srečujemo z glavnimi akterji tamkajšnjega delovanja.

Foto JMP

sem omenil grozovit demografski padec v Benečiji, ki razjeda narodno telo. Čutil sem potrebo, da sem Benečanom zelo blizu, zaradi gospodarskih razmer se namreč velika večina mladih odpravlja v dolino, kjer išče kruh. Osebnost zgražam predvsem nad politiko, ki v zadnjih desetih letih ni naredila ničesar za gorata območja. Ne smemo pozabiti na ukinitve gor-

Samo "na licu mesta" lahko namreč izveš za potrebe, slišiš upravičene kritike, a tudi nove predloge. SSO je blizu ljudem, nismo oddaljeni od njih, kot je današnja politika!

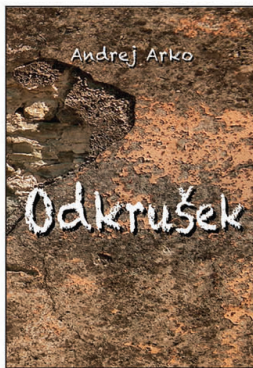
Kateri so izzivi pred SSO-jem v prihodnjem triletnem?

Veliko jih je, predvsem pa bi rad nadaljeval to, kar smo začeli. Upam, da bom v primeru ponovne izvolitve za predsednika imel v izvršnem odboru ljudi, ki mi bodo pomagali pri delu, predvsem pa mlade, ki imajo ideje, samo možnost jim je treba dati, da jih lahko izvedejo. Sam nisem pristaš trepljanja po ramenu mladih, ampak jih hočem imeti v prvih vrstah, da se naučijo delati, da sami spoznajo, da bo naša narodna skupnost živa in dejavna tudi v prihodnje samo v primeru, da bo ponosna, mlada, delovna in polna znanja, ki ga vsi rabimo pri delu. Prav zaradi tega bomo veliko, največ pozornosti posvetili problematiki šolstva. Potrebujemo več analiz, s katerim nas lahko dobro seznanijo nekdani vodja šolskega urada Dežele FJK dr. Igor Giacomini. Jasno je, da ne bom pozabil niti na zajamčeno zastopstvo za Slovence na vseh ravneh, od občinske, deželne pa do rimskega parlamenta in senata. Vem, da to nekatere moti in se jim zdi, da sanjam, kot se tudi izogibajo tej zahtevi, a sam sem prepričan, da se moramo Slovenci boriti na politični ravni za zajamčeno zastopstvo, politika je namreč še vedno tista, ki določa, usmerja družbo, nam daje in tudi jemlje pravice. Italijanska in madžarska narodna manjšina v Sloveniji sta primer dobre prakse zajamčenega političnega zastopstva. To niso sanje!

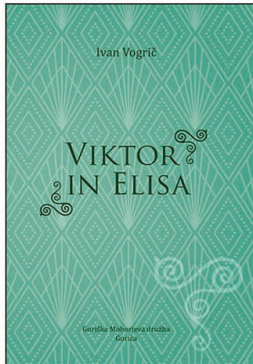
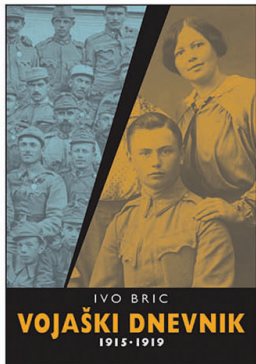
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

KNJIŽNA ZBIRKA 2019

KOLEDAR 2019

Fotografije: Fotovideo Trst 80

Andrej Arko: **ODKRUŠEK**Ivo Bric: **VOJAŠKI DNEVNIK 1915-1919** Ob 75. obletnici umoraIvan Vogrič: **VIKTOR IN ELISA**

NAŠ KOLEDAR 2019

Fotografije: Fotovideo Trst 80

Mirno, srečno, zdravo in blagoslovljeno Novo leto!
NAŠ KOLEDAR 2019

PREDSTAVITVE BODO:

V GORICI: v ponedeljek, 19. novembra 2018, ob 17. uri v galeriji Ars na Travniku 25

V LJUBLJANI: v sredo, 21. novembra 2018, ob 12. uri Cankarjev dom, dvorana Lili Novy, v sklopu predstavitve slovenskih založb v Italiji na Slovenskem knjižnem sejmu

V TRSTU: v torek, 11. decembra 2018, ob 18. uri v Tržaškem knjižnem središču na Oberdankovem trgu

ZKB na Opčinah in v Sovodnjah ob svetovnem dnevu varčevanja

Varčevanje, ekipno delo, solidarnost, študij in znanje

foto dd

Varčevanje, a tudi solidarnost, znanje in ekipno delo ter boj proti sovražnemu govoru. V duhu teh vrednot je na svetovni dan varčevanja, 31. oktobra, v popoldanskih urah v dvoranah Zadrugne kraške banke na Opčinah in v Sovodnjah (**na sliki**) potekalo nagrajevanje zaslužnih učencev in dijakov osnovnih in nižjih srednjih šol na Tržaškem in Goriškem. Na dveh srečanjih so denarne nagrade v skupni vrednosti 6250 evrov izročili 73 osnovnošolcem in nižješolcem, ki obiskujejo slovenske oz. italijanske večstopenjske zavode na območju poslovanja banke: na Tržaškem je denarne nagrade prejelo 34 osnovnošolcev in 26 nižješolcev, ki obiskujejo slovenske večstopenjske šole Josipa Pangerca v Dolini, Opčine, Nabrežina, Vladimirja Bartola pri Sv. Ivanu in Sv. Jakob - ter italijanske večstopenjske zavode Rilke, Altipiano, Roli in Lucio. Na Goriškem je bilo nagrajenih osem osnovnošolcev in pet nižješolcev, ki obiskujejo slovenski večstopenjski šoli v Gorici in Doberdobi. Zbrane nagrade in njihove svoje je nagovoril predsednik uprave ZKB Adriano Kovačič, ki je med drugim poudaril štiri vrednote, ki so zelo bli-

zu vrednotam ZKB: gre za varčevanje, ekipno delo, solidarnost ter študij oz. znanje. Obenem je skupaj z Evo Campi iz združenja Parole O_Stili predstavil projekt preprečevanja sovražnega govora, ki ga bodo ponudili šolam. Vodstvo banke ceni dragoceno delo ravnateljev in učnega osebja v korist mladih, pa tudi staršev, ki naj otroke učijo, da se z odrekanjem trenutnim nakupom lahko pozneje nagradijo z izpolnitvijo večjih želja, je dejal Kovačič zbranim v dvorani na sedežu bančnega zavoda v Sovodnjah. Delo in varčevanje sta najmočnejša dejavnika na poti do blaginje, napredka in dostojanstva vsakega posameznika in družbe kot celote, je poudaril. Ob svetovnem dnevu varčevanja je želela ZKB posredovati svoje vrednote in primere dobrih praks v naši družbi s posebno pozornostjo do mladih, ki so "prihodnost naše skupnosti... Samo če mislimo nanje, bomo lahko naredili kaj dobrega in imeli boljšo prihodnost". Mladim je položil na srce, naj veliko berejo in študirajo, ker jim bo pridobljeno znanje zelo pomagalo. "Spoznajte različne kulture, jezike, predvsem pa nove poti in uresničevanje novih projektov!"

Cerkveni in družbeni antislovar (50b)

W kot WOLFE 2

Govorimo torej o Wolfu in najprej o njegovih "radical chic" buržujih, ki v svoji nezrelosti vse presoja po sebi in so prepričani, da imajo ključ razumevanja vsega in da so središče sveta. Ti so bili takrat, ko je pisal, in so še vedno otročji v tem, da želijo spremeniti tisti svet, ki se ga spremeniti ne da, ker ga je najprej potrebno sprejeti takšnega, kakršen je, predvsem pa je ta svet potrebno dobro opazovati, saj je bil tu že pred nami in bo še tu za nami. Zakaj? Ker ga seveda nismo naredili mi. Kadar človek to spozna, prične živeti svet oz. v njem in preneha biti buržujski. Preneha misliti revolucionarno in postane protirevolucionaren, kakor se tudi nauči tega, da je hvaležen za tisto, kar ima, in za tiste, ki jih ima. Wolfovi "radical chic" so bili tako mrtvi že v času njegovega pisanja, pa se tega niso zavedali, kakor se tega ne zavedajo niti zdaj, ko je umrl tisti, ki jih je s svojim pisanjem "uničil". Nanj so po nekaj mesecih že pozabili, ob času smrti pa so seveda točili krokodilje

solze. Še vedno pa velja tisto, kar je Wolfe preroško napovedal, da namreč gre za jalove, impotentne ljudi v njihovem bistvu. To vidimo, on pa je to videl že prej, precej prej. Kot vidimo na slikah, je šlo za vselej urejenega in elegantnega moža, ki je bil vedno v beli obleki, obleki čistosti, pa ne zato, ker bi sam brez greha, temveč zato, ker je greh klical z njegovim praviim imenom. Vedno je torej znal reči bobu bob, kot je slovenski rek. Pravzaprav pa je rekel, da je nosil "vanilijevo" in ne belo obleko, a to so podrobnosti. Težava je v tem, da je Wolfe iskal tudi podrobnosti. Bil je torej vedno "chic", nikdar pa "radical", vsaj ne v tistem političnem smislu, kakor ga vidimo, recimo, v Italiji. Bil je konservativec z juga, in sicer iz slavnega Richmonda v državi Virginia, kjer še vedno razumejo, da mora vladati neki red, neka hierarhija, kar je odsev urejenosti duše in posedovanja smisla življenja. Bil je gentleman v belem, z velikim spoštovanjem in obvladanjem jezika,

zelo kreativen, a še pred tem zelo delaven. Potrjeval je tako, da je potrebnega precej več trdega dela kot pa kreativnosti in inspiracije oz. ravno za to, da ti dve prideta do človeka. Zato je bil vedno pred ostalimi, kot recimo leta 1968, ko je predvidel, kako želijo le doseči prvo mesto v hedonističnem narcizmu pod vplivom drog – napisal je knjigo "The Electric Kool-Aid Acid Test". Nato je napisal hvalnico heroizmu malega človeka s "The Right Stuff". Zanimivo je pokazal na to, kam pelje seksualno sprevržena družba z "I Am Charlotte Simmons" – najstnik se osvobodi vseh zavor in se počuti kot Prometej, nato pa postane le meso za posilstvo. Vmes se je posvetil še materialističnemu in brezbožnemu scientizmu v delu "Sorry, but Your Soul Just Died". Odličen je zapis ob smrti astronava Johna Glenn (1921-2016), saj je Wolfa močno zanimalo veselje, red univerzuma, ta izvirna tišina, prostranost vsega, še bolj pa skrivnost, ki se skriva za vsem tem. Koliko od naštetega lahko preberemo v slovenščini? Vprašanje je retorično. Zato sem na koncu hvaležen za TV, da znam italijansko.

Andrej Vončina

Gorica / Napoved tečaja

Skrbeti za krhkega starostnika

Seminar financira Dežela FJK in spada v projekt *Zastavimo skupne moči za skupne cilje* – *Impegnarsi insieme per gli obiettivi comuni* v spomin na dr. Mirka Špacapana, v okviru deželne javnega razpisa 2017 za ovrednotenje in širjenje uporabe slovenskega jezika.

Organizira ga društvo *Cure palliative Mirko Špacapan - Amore per sempre* – *Paliativna oskrba Mirko Špacapan – Ljubezen za vedno*, v sodelovanju s Krožkom Anton Gregorčič – Študijskim centrom za družbenopolitična vprašanja in Kulturnim društvom Podgora ter pod pokroviteljstvom Občine Gorica in Posoškega centra za celovite storitve – CISI. Namenjen je družinskim skrbnikom, osebnim pomočnikom, negovalkam in je razčlenjen na štiri predavanja, ki so osredotočena na koncept "šibkosti, krhkosti"

starejše osebe in želijo posredovati osnovne vsebine za pravilno komunikacijo s starostnikom ter za ustrezno reševanje različnih problematik, ki lahko nastopijo med vsakodnevnimi opravili, z namenom, da bi nudili dostojno in kakovostno po-

moč.

Predavale bodo dr. Maura Clementi, vodja Oddelka za socialno politiko in skrbstvo na Občini Gorica, dr. Carmela De Fusco, anesteziistka, geriatrinja in strokovnjakinja za paliativno oskrbo z nekdane aas3, dr. Graziella Valoppi, bolničarska koordinatorica pri CISI, in dr. Manuela Quaranta, ginekolo-

ginja, onkologinja, predsednica Društva Mirko Špacapan ter strokovnjakinja za paliativno oskrbo. Ob koncu tečaja bo zdravica z nastopom MePZ Mirko Špacapan iz Podgore v spomin na Mirka, vdanega za govornika pomena in valorizacije ter priznavanja korenin vsakega izmed nas, predvsem na obmejnem območju, kjer dvojezičnost ni vedno cenjena kot dodana vrednost.

Tečaj je brezplačen; na razpologo je 58 mest, udeležencem pa bodo izda-

na potrdila o prisotnosti ter dvojezični izvod zbornika s predavanji govornikov.

Prvo predavanje bo 19. novembra z začetkom ob 18. uri v prostorih Polivalentnega socialnega centra (Centro Sociale Polivalente), ulica Ba-

iamonti 22. Seminar bo potekal vsak ponedeljek ob 18 uri in se bo končal 10. decembra z začetkom ob 17.30.

Rezervacije: recepcija Polivalentnega socialnega centra, ulica Baiaamonti 22, Gorica, osebno ali na telefonsko številko: 0481 383377.

Dr. Manuela Quaranta Špacapan

ZAKAJ PRAV JEZUS? (46)

PRIMOŽ KREČIČ

Odrešenje kot ljubezen, ki spreminja

V ospredje stopa tretja podoba odrešenja, ki jo predstavlja Kristusova ljubezen. Jezus ni iskal trpljenja, ni pa tudi bežal pred njim. Sprejel ga je kot žrtev, ki jo je moral pretrpeti v svojem poslanstvu na svetu. Molitev in zaupanje Očetu sta ga podpirala v naporu, v katerem **so se hudobije, greh in smrt spremenili v dar ljubezni**.

To svojo naravnost je izrazil z **Dobrim pastirjem, ki da življenje za svoje ovce**, da jih obrani pred napadalcem. (Jn 10,14) Polno življenje se rodi, kjer je podarjanje celovito in so odpravljene vse oblike sebičnosti. Evangelisti so pozorni na **Jezusovo kri**, ki je bila prelita za grehe sveta. Kri predstavlja življenje, prelita kri pomeni popolni dar življenja za druge. Ob krvi je **še dar pokorščine**, ki je šla do kraja. Tako sta se nepokorščina in beg prvega človeka srečala z Jezusovo celovito ljubeznijo, ki je odpravila vse oblike upornišva in hudobije. **V ljubezni sprejeto trpljenje je postalo odrešenje**. Dar odpuščanja se je dotaknil najglobljih ravni neživljenja ter hudobije in jih ozdravil, če so se mu ljudje odprli. Ko so se začutili ljubljeni na brezpogojen način, jih niso več mučile krivde in strahovi. Odpuščanje je vir novega življenja in odnosov. Vstali Kristus je pokazal ozdravljene rane.

Učenci so se trudili, da bi sledili Gospodu s svojo človeško ljubeznijo, toda ob tej hudi preizkušnji so se zlomili: Juda ga je izdal, Peter ga je iz strahu zatajil, drugi so zbežali. **Brez Jezusovega daru**, ki spreminja, **se ni mogoče boriti s trpljenjem, smrtjo in hudobijo**. V tem je posebnost krščanskega oznanila.

Sicer pa je **ljubezen sama po sebi usmerjena k odrešenju**. Če je vse ustvarjeno iz ljubezni, more samo ljubezen ozdraviti odklone in upore ljubezni. Ko rečemo druge-

mu: rad te imam, pomeni, da za nas ne bo nikoli umrl. (Gabriel Marcel) Kdor ljubi, sprejme drugega z naklonjenostjo in mu podari del svojega življenja. O'Collins poudarja, da ima pritrditev Božji ljubezni nekaj več od človeške ljubezni, namreč moč večnosti. Visoka pesem pravi, da je **ljubezen močnejša od smrti**. (Vp 8, 6-7) Ta ljubezen ne rešuje le pred zlom in smrtjo, ampak podarja boljše in resnično prihodnost, novo življenje.

Pri ljubezni je pomembna svoboda, ker **dar ne more biti prisiljen**. Priti mora iz notranjega nagiba, zato ljubezen ohranja

skrivnost sebe in drugega, obenem pa se odpira v nova darovanja. **Navdušena je nad drugimi**, nekateri pravijo, da je ljubezen nora v svojem brezkončnem darovanju. Prava ljubezen tudi **ne gleda na žrtve**, drugi so tako pomembni, da se zanje vse žrtvuje. Trpi zanje, jim odpušča, jih sprejema vedno znova. Ta odnos je tako širok, da je pripravljen nagovoriti tudi sovražnike in jih sprejeti v življenje. **V ljubezni se razodene mo drugim v vsem, kar smo**. V tem smislu se je v Jezusovi žrtvi na

križu razodela ljubezen Očeta, ki je ustvaril svet in poslal svojega Sina za nas. (Rim 8,23) **Oče** daje človeštvu najdražje, kar ima, ter na sebi lasten način so-trpi z umirajočim Sinom. **Križ je norost ljubezni Sina**, ki se po Očetovem naročilu popolnoma podari človeštvu, da bi ga odrešil. Pri tem daru je prisoten **Sveti Duh, ki trpi, ker ne more pokazati Sinu Očetove ljubezni do njega**. V njegovi moči postane Sinova žrtev odrešilna.

Jezusova ljubezen je tako pripravljena sprejeti vsakega izgubljenega sina in hčerko, ki se vrača domov, jima odpusti in **pripraviti veselje svatbe**, ker sta bila mrtva in sta oživela. Ljubezen in veselje sta kot zlata nit, ki povezuje vse odprte odnose. Vrhunec te poti je **lepota, ki vabi k ljubezni**. Ljubimo, kar je lepo.

Vsakoletna maša za žrtve povojnih pobojev

Kamniška Bistrica 2018

Objavljamo homilijo, ki jo je imel pri letošnji sveti maši za žrtve povojnih pobojev ob prazniku Vseh svetih dr. Janez Juhant.

Letos obhajamo 30-letnico, odkar so se svoji po vojni pomorjenih 1. novembra 1988 prvič lahko zbrali k molitvi za rajne na Žalah v Ljubljani. Nadškof Šuštar je opravil sv. mašo, pred njo so kulturniki in predstavniki obeh strani, partizanske in domobranske, pripravili kulturno spominsko slovesnost. Prvič se je na javni prireditvi govorilo o trpljenju in smrti med vojno in po njej. Predvsem pa se je okoli 2000 ljudi zbralo na tem žalnem slavlju, pri katerem so slovenske matere in žene lahko prvič javno objokovale svoje drage, pomorjene v medvojnih in povojnih pobojih. Nad 2500 ljudi se je potem zbralo še na shodu ob Lipi sprave 27. junija 1989, ki je bila zasajena isto leto spomladi. Kljub temu da je bila potem isto leto ravno pred Vsemi svetimi Lipa sprave popolnoma uničena, smo posadili novo in se potem vsako leto zbirali ob njej 1. oziroma 2. novembra ter 15. junija, na Dan krivde sprave in odpuščanja, kar je postalo stalnica našega prizadevanja za ohranjanje spomina, za priznanje nedolžnosti žrtev ter prizadevanja za spravo. Zadnja leta se nam pridružuje tudi predsednik republike Borut Pahor.

Lipa sprave torej že trideset let ostaja pravno drevo za razdeljene Slovence, čeprav zbiranje ob njej še vedno pri nekaterih povzroča nasprotovanje ali celo sovraštvo. Takšna drža pa še naprej ohranja in vzdržuje protipravno nedemokratsko oziroma celo sovražno razpoloženje in nasprotovanje v določenih krogih, ki niso pripravljeni priznati resnice o tem težkem bremenu, ki so ga naši predniki v svojem brezobzirnem pohodu na oblast zadali celemu narodu. Revolucionarno nasilje in njegov teror sta razklala

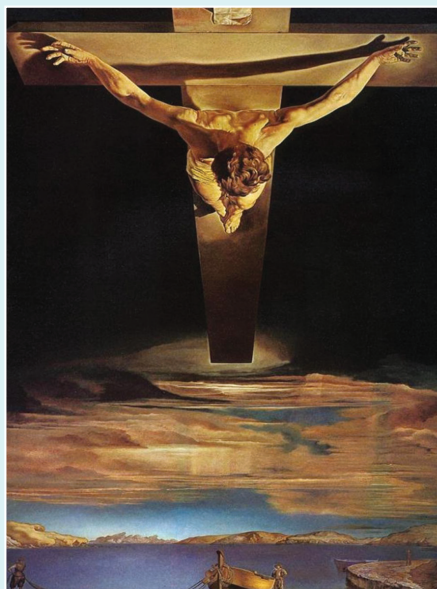
slovenski narod. Uradno državno priznanje genocida in njegovih posledic ter politična volja za njihovo popolno odpravo pa ostaja preizkusni kamen politične volje za polno demokratizacijo Slovenije. Žal smo pričali, da celo državni organi, kot Komisija Vlade Republike Slovenije za reševanje vprašanj prikritih grobišč in druge službe, še vedno skušajo prikrivati razsežnosti pomorov slovenski javnosti. Zato tudi čim manj opazno pokopavajo mrtve, brez ustreznih napisov in s tem z namero, da se še naprej prikriva celovita resnica, kot je to primer v Logatcu pri odkopu žrtev iz

Rovt in okolice, ki naj bi jih prekopali in čim bolj tiho pokopali. Podobne težave smo imeli tudi v Kamniški Bistrici, kjer nam je po zaslugi sorodnikov in dobrotnikov med vojno tukaj pobitih črnogorskih in drugih žrtev vendarle uspelo postaviti to kapelico kot prostor molitve za žrtve povojnih pobojev. Uradna politika in administrativni organi še vedno ne opravljajo polno svoje demokratične dolžnosti brez pristranskosti in skladno s temeljnimi človekovimi pravicami.

Sveto pismo nam naroča molitev za rajne: Juda Makabejec je naročil, naj se opravijo molitve za rajne. Sestavni del naše kulture sta spomin in molitev za rajne. Spomin na rajne je najprej človeška obveza. Izročilo vseh kultur nam ga naroča kot opomin človeškemu ravnanju za naprej. Spomin na rajne je znamenje človeške ljubezni in medsebojnega spoštovanja. Kakor gojimo ve-

zi med živimi, tako je spomin gojenje vezi med nevidnim svetom človeškega duha, ki nas vse ljudi, kot govori praznik Vseh svetih, kliče v občestvo svetih, v občestvo tj. etično obvezo vseh ljudi, povezanih v človeško skupnost. Kristjani pa ta spomin še posebej utemeljujemo kot občestvo z Bogom, v katerem smo vsi ljudje med seboj sestre in bratje. Andrej Gosar je zapisal, da ob molitvi očenaša, če molimo resno, gradimo božje kraljestvo na zemlji, ki naj bo kraljestvo resnice, pravičnosti, miru in ljubezni. Verni tudi ob spominu na rajne izražamo svojo vero in gojimo upanje, da smo vsi poklicani k polnosti življenja z Bogom, k svetosti, ki vključuje vse ljudi, žive in umrle. Šele takrat človek zaključí svoj življenjski krog, saj najde pravi mir v Bogu Očetu vseh ljudi. Kristjani spomin na rajne povezujejo v najbolj pristno in osebno in notranjo združenost s Kristusom, ki je dal življenje za brate in sestre. Ta spomin je evharistija, zahvala Bogu za dar njegovega sina vsem ljudem. V to zahvalo pa vključujemo tudi zahvalo za vse sestre in brate, ki so po Kristusu darovali življenje na tem svetu, da bi kot Kristus z njim vstopili v očetovo slavo. Polnost življenja po našem prepričanju je ta daritev, v katero naj se steka tudi življenje vsakega izmed nas: naj bo daritev naše celo življenje, kot pravi pesnik. V to daritev vključujemo sami sebe in vse, ki so odšli za njim v vstajenje, in v tem upanju oživljamo spomin na sestre in brate, ki so pri njem, da bi se tudi naše upanje krepilo za večni Jeruzalem, ki je naša končna domovina. Spomin na vse, še posebej vse žrtvovane, je izraz naše vere, da smo tudi mi sami pripravljeni darovati življenje za sestre in brate in si nikoli ne drznemo vzeti življenja komu drugemu za plemenite ali še manj za sebične namene. Takšna človeška spominska skupnost pa je upanje za prihodnost vseh ljudi na zemlji in po naši veri tudi za večnost. Za Kristusom smo mi priče tega upanja, tudi za vse sestre in brate, ki so jim bila zasuta usta po slovenski zemlji.

ZCPZ GORICA Srečanje s prof. Leonom Kernelom

Skrbite za glasbeno izobraževanje, pa tudi za duhovno rast!

Živ in sproščen je bil pogovor, ki se je razvil na srečanju za cerkvene pevce, organiste, zborovodje in voditelje cerkvenega petja v ponedeljek, 5. novembra, v župnijskih prostorih v Štandrežu. Na povabilo Združenja cerkvenih pevskega zborov Gorica ga je vodil organist in profesor Leon Kernel (*na sliki*), doma iz postojnske dekanije. Število udeležencev, ki so prišli iz različnih župnij na Goriškem in tudi iz nekaterih bližnjih krajev z druge strani meje, je omogočilo, da je bilo to možno. Zbrane je uvodoma pozdravila predsednica ZCPZ Damijana Čevdek Jug ter na kratko povzela program že izvedenih in še načrtovanih formativnih predavanj. Kernel je - ob projekciji diapozitivov s podobami iz narave in najrazličnejših obredov oz. srečanj različnih župnijskih skupnosti včeraj in danes - postavljaj zbranim vprašanja. Pred oči jim je postavljaj zrcalo ter jih tako spodbudil, naj se zamislijo nad tem, kaj jim pomeni biti liturgični sodelavci, kakšno je poslanstvo in kakšna vloga cerkvenega pevca. "V tem poslanstvu nismo sami", je najprej zatrdil in v sveti tišini prebral nekaj pomenljivih svetopisemskih stavkov. Gost,

foto dd

ki je jasno povedal, da ne mara predavanj, je navzoče spraševal, kako so se v otroštvu srečali s (cerkvenim) petjem, ali so peli že doma, kdo jih je povabil na kor, kakšno vlogo ima pri tem

pira itd. Pa še o tem, kakšni so na koru odnosi, ali prihaja med pevci do zavisti ali motečega klepetanja, kako rešujejo nesoglasja, kakšne so težave z župnikom včeraj in danes, ali radi (in kako) sprejemajo mlajše pevce. Posebno "poglavje" je zajemalo vprašanja, kakšen je odnos cerkvenega pevca do Boga, v kakšnem odnosu je z Njim, kakšne načrte ima z Njim, ali sprejema navdihe Svetega Duha, ki vodi Cerkev, ali se z Njim pogovarja, ali moli za organista, druge pevce, sodelavce in, ne nazadnje, župnika, saj "župnik in župnija molita za vas, za vašo stanovitnost in zveličanje". Pa še to: je mogoče biti cerkveni pevec in neveren? Prisotne je povabil, naj skrbijo za glasbeno izobraževanje, pa tudi za duhovno rast. Kernel, ki je vodil pogovor tudi izzivalno, vsekakor premišljeno in modro, je v pogovoru povedal veliko res zanimivih misli, med drugim to, da ima glasba neverjetno moč, da glasba deluje, tudi preden jo razumemo ("kot tudi očenaš"), da je cerkvena pesem hrana in da klic k cerkveni glasbi ni sa-

župnik, na kakšen način so bili poklicani, kaj jih je najbolj privabilo v zbor, kako se počutijo kot pevci, ali jim petje na koru pomeni izpolnitev ali obremenitev, ali jim pomeni večje oz. manjše zadovoljstvo kot v redni službi, ali družina to izbiro pod-

mo po sebi umeven. Vez med različnimi rodovi v cerkvenem zboru je pomembna za posredovanje vrednote petja in obenem za prenos vere na otroke. "Cerkvena glasba lahko pomaga, da kdo ostane veren". Cerkevni zbori so posebno dragoceni tudi zato, ker izobražujejo pevce in tako pripravljajo osnovo za prosvetne. Cerkvena glasba ni sama sebi namen, je v službi liturgije. Glasba je bila od vsega začetka dialog z onstranstvom, v službi božanstva: znano je, da je Neandertalec rabil piščal za dialog s presežnim. Zanimivi so bili tudi konkretni in povsem verodostojni primeri, ki jih je gost doživel kot pevec in/ali organist v zadnjih desetletjih ter jih je v premislek ponudil navzočim v slogu "kaj bi storili, ko bi..."? Med drugim so se zaustavili pri mladih: kako jih navdušiti za cerkveno petje, ki je zanje lahko super prilžnost, saj ponavadi niso vztrajni? "Če mladi želijo sodelovati na svoj način, zakaj ne bi? Nimamo v posesti vse resnice"... "Zrele" pevce in organiste je spodbudil, naj nikdar ne obupajo, temveč naj vztrajajo, tudi takrat, ko ni najboljše. "Skupnost je zgled". Če so organist in pevci z mladimi iskreni, jim to ostane. "Samo tako ste jim lahko zgled. Vztrajnost!"

DD

GORICA Zahvalna nedelja v duhovnji sv. Ivana

"Da bi znali biti hvaležni tudi za najmanjše stvari"

Slovesno in praznično, predvsem pa v prisotnosti množice otrok, ki obiskujejo veroučne skupine, je 11. novembra potekala sveta maša na zahvalno nedeljo v duhovnji sv. Ivana v Gorici.

Dnevna berila so govorila o velikodušnosti, med drugim o dveh vdovah, iz stare in nove zaveze, ki sta veliko prejeli in sta zato bili hvaležni, je povedal župnik Marijan Markežič v homiliji. "Kdor prejme, lahko tudi da". In kdor ima vero, ve, da bo Bog zanj poskrbel tudi takrat, ko bo komu dal še zadnjo pest moke ali zadnja dva novčiča. Evangelij o ubogi vdovi "pove pomembno resnico tudi v našem življenju, tudi po dva tisoč letih". Velikokrat smo sužnji poznanjenosti in površnosti, televizije, socialnih medijev itd., ki nas pa držijo daleč od resničnosti. "Jezus nas prek zgodbe o ubogi vdovi vabi na pot srca". Vdova je dala vse, kar je imela. Jezus pravi, da "ni pomembno, koliko kdo da, ampak kako, s kakšnim namenom, veseljem, navdušenjem". Jezus nas vabi, naj darujemo iz ljubezni, iz srca. In kadar delamo dobro drugim, se dobro prej ali slej vrne tudi nam. Zahvalno nedeljo obhajamo, da se Bogu in drugim ljudem zahvalimo za vse, da naredimo korak naprej v zaupanju v Boga. To

je izkusila tudi vdova. In njeno zaupanje je bilo poplačano. "Marsikdaj je težko zaupati v Boga, to izkušamo vsi, še posebej, če se nam zgodijo hude stvari, kot so npr. smrt drage osebe, dol-

ga Boga. Zato je prav, da se Bogu zahvalimo tudi za preizkušnje". S praznikom Kristusa kralja ob koncu meseca novembra bomo sklenili cerkveno leto, ki je tudi priložnost, da opravimo duhov-

foto dd

go trpljenje ali preizkušnje različnih vrst", je povedal g. Marijan. "Razumsko, z glavo ne vemo, zakaj so se morale nekatere stvari zgoditi, kaj nam želi Bog z njimi sporočiti. Čutimo pa v srcu, da prav ob posebnih dogodkih in preizkušnjah zorimo

no bilanco tega leta, da premislamo, koliko smo zaupali Bogu, ali si upamo Mu darovati vse, kar imamo. Za to "je potrebna vera: kdor ima vero, bo vedno hvaležen. Jezus naj nam pomaga, da bi znali biti vedno hvaležni, tudi za najmanjše stvari".

Otroci so med darovanjem prinašali na oltar darove in se ob tem v molitvi zahvaljevali za sestro zemljo, ki nas hrani kot mati, za starše, ki so jim podarili življenje, za družine, v katerih premagujejo vsakodnevne stiske, za šolo, v kateri se izobražujejo ter razvijajo svoje sposobnosti in talente, za Jezusa, ki prebiva v naših srcih, za Sveto pismo, besedo Življenja, v kateri je sam Bog trajno navzoč, za sestro vodo, ki nam je nujno potrebna za življenje in s katero smo bili krščeni, za kruh, ki je Božji dar, za to, da nismo nikoli trpeli lakote. Med drugim so lepo prosili, da bi tudi sami postajali vedno bolj občutljivi za stiske in potrebe bližnjih. Ob koncu maše je g. Marijan povedal, da bo goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli v času pred Veliko nočjo obiskal tudi našo "pastoralno enoto Gorica-Brdra", z župnijskimi sveti pa bi se rad srečal še pred Božičem. V ta namen je v tem tednu pri sv. Ivanu že potekalo pripravljeno srečanje. Prav je, da "malo razmislimo, kaj bi se dalo izboljšati, kaj poglobiti, kaj opustiti ali si novega izmisliti". Za vse to tudi molimo! Preden je ob zvonjenju vseh zvončkov in zvonov mogočno zadonela *Zahvalna pesem*, se je župnik zahvalil vsem, ki so dejavni v duhovnji, od teh, ki skrbijo za čiščenje in krašenje cerkve, do pevcev, strežnikov in drugih sodelavcev ter vseh, ki podpirajo to lepo, živo skupnost. / DD

Tretja številka otroške revije Pastirček

Spomin na rajne in srčna zahvala za vse prejete dobrrote

V mesecu novembru, ki je letos prinesel obilo deževja s poplavamami tudi dramatičnih posledic, se v srce rada prikrade otožnost. Odpadajoče listje, ugašajoče bleščeče, tople jesenske barve, zgodnji mrak pa še spomin na naše rajne nas žalostijo. A vendar bi morali biti kristjani veseli ljudje, saj sta praznik Vseh svetih in dan vernih duš vesela in radostna! Prav to poudarja zapis *Dan živih* v tretji, novembrski šte-

vilki

Pastirčka. Za kristjane duše niso mrtve, ampak žive, kot nas uči naša vera. Zato molimo zanje, da bi se čim prej očistile vseh grehov in radostno zrle v Božje obličje. Pastirčkov urednik Marijan Markežič v mesečni beležki otroške revije omenja ta dva praznika, obenem opominja, kako so dobra dela "vizitka" za končni svetel cilj, nebesa. V novembru, ob zahvalni nedelji, se še posebno zahvalujemo za vse dobrrote, ki smo jih prejeli iz Božjih rok. Prisrčno zahvalo Bogu, natisnjeno na velikem rdečem jabolku, bodo Pastirčkovi prijatelji prebrali na 26 strani. Tu di tenkočutna ilustratorica Paola Bertolini Grudina je s svojim zvestim zajčkom Timijem pripravila oltarno mišo za zahvalno nedeljo, v primerne barve jo bodo odeli mali risarji in dopolnili posebno križanko. Poleg sv. Martina, ki ga Božo Rustja omenja ob predstavitvi slovenske legende (velike tiskane črke omogočajo branje tudi prvošolčkom), ko razkriva, zakaj je gos priljubljena jed na njegov god, v novembru, listopadu, goduje sv. Karel Boromejski. O njem, ki se je rodil l. 1538 in postal duhovnik ter nadškof kot še zelo mlad, podrobno piše Mariza Perat in bralce opozarja, da imamo v Gorici, v nekdanjem Velikem semenišču, cerkvico, posvečeno prav njemu, pa še Tone Kralj ga je upodobil v pevski cerkvi. V prijazni drži z ubogim ga je v Pastirčku ilustrirala Monica Quaggiato. *Rajni v raju* je naslov pesmi Berte Golob, ki jo je uglasbil Patrick Quaggiato in je pisana prav za ta čas. V rubriki *Zgodbe iz Svetega pisma*, ki jih na otrokom sprejemljiv način predstavlja Walter Grudina, v ljubkih, s čustvi obarjenih ilustracijah pa upodablja Paola Bertolini Grudina in je odličen pripo-

moček za spoznavanje in utrjevanje vedenja o Svetem pismu, je tokrat Mojzes kot dojenček, ki ga je faraonova hči odnesla na dvor. Izpod istega domišljijско bogatega ilustratorskega peresa je izšla tudi rubrika *Halo? Tukaj čas selitve!*, ki se zaustavlja pri pticah selivkah. Priročna bo tudi pri urah naravoslovja, pa še nekatere prijetne vaje so ji priložene. Škrat Kosmat, v zamisli Danile Komjanc, se mu-di v kleti in pospravlja ozimnico na police. Tudi tokrat mu bodo pomagali najmlajši Pastirčkovi bralci z reševanjem križanke in s štejem jesenskih dobrot. Vse bodo mabili risarji odeli v najlepše barve. Kar na delo, cici-bani!

Med velike, oranžne buče je s triciklom, na katerem je prevažal dva tolsta prašička, s klanca zgrmel briški nerodni Pepč, ko se je po kupčiji v Gorici vračal v domačo vas. Kmečka pustolovščina v hudomušno šegavem tonu in skrbno izbranim besedišču bralcu razkriva delček življenja nekdanjih dni in duha časov. Pod kratko J. se skriva talentirano pero, ki nadvse ljubi izbrušeno slovensko besedo. Nadaljujejo se Noetove dogodivščine izpod peresa Katerine in Grazielle Zavadlav. Lakoto svojih otrok je iznajdljivi Noe potešil s... polento!?! Graziella Zavadlav je lično ilustrirala tudi soseda miško in krčka; o njunem prijateljskem odnosu, ki se kaže predvsem v potrebi, piše Nuša Turk. Kako sta sonce in veter stavila, kdo je močnejši, bodo bralci izvedeli iz pripovedi bl. Antona Martina Slomška, ki je posuta s samimi za življenje dragocenimi poučnimi biseri. V domiselni rubriki *Jezikovni vozliček za tvoj jeziček* Berta Golob v stihih kaže, koliko pomenov ima beseda oko, in s tem opozarja na izredno bogate odtenke slovenskega jezika. O svetovnem dnevu otrokovih pravic (20. novembra) s pomenljivo ilustracijo obrazkov otrok različnih ras piše Vesna Benedetič. Prilaga tudi kar zahtevno "domačo nalogo". Nemarni Packo je z mislijo že pri sv. Miklavžu. Piše mu pisemce, naj mu prinese knjigo *Napake in spake proč! Pomagajmo Packotu!*, da bo sam izboljšal jezik! Namig lahko sprejmejo starši. Knjiga je zelo uporabna pri odpravljanju jezikovnih nerodnosti.

V Pastirčku sta še kotichek za razvedrilo in Pastirčkova pošta, ki kar prekipuje zaradi 68 očarljivih risbic! Ob Pastirčku ni nikdar dolgčas. Veselo branje!

IK

Kratke

Novice iz doberdobske župnije

11. novembra smo se spomnili stoletnice konca prve svetovne vojne. V cerkvi sv. Martina v Doberdobu imamo že veliko let spominski križ z napisom v slovenščini, italijanščini, nemščini in madžarščini, ki se glasi: "Nekdaj tuji, zdaj bratje ste postali, ko so vas v kamniti kraški zemlji pokopali". Pod tem križem prižigamo svečke v spomin na naše pokojne in na vse padle na Krasu. Ob sveti maši na Vse svete je naš župnik g. Ambrož Kodelja prvič uporabil kelih, ki ga je med prvo

svetovno vojno uporabljal avstro-ogrski vojni kurat, ko je maševal na kraški fronti. Ta kelih je pred nekaj leti dobil naš župnik. Po zelo težavnem procesu čiščenja je bil kelih spet primeren za uporabo. Bil je izredno umazan, predvsem zaradi smodnika, ki se je nakopičil na površju. Naša župnija ima tako še en dragocen spomin na vojno obdobje. / T. P.

Miha Mazzini v Koprivnem

Minuli petek je bilo v čudovitih prostorih vinogradništva Russiz

Superiore pri Koprivnem lepo obiskano kulturno srečanje, ki ga je priredila občinska uprava Koprivnega v sodelovanju z znano goriško knjigarno Ubik. Niz predstavitev knjig in srečanj z avtorji imenujejo Calice d'autore. Tokrat so imeli v gosteh slovenskega pisca, režiserja in znanega avtorja polemičnih zap

isov Miho Mazzinija, čigar delo Cancellati je izšlo v prevodu Mihe Obita v italijanskem jeziku. Ilaria Prati iz knjigarne Ubik je uvedla večer, nato se je z Miho Mazzinijem o odpisanih in njegovem romanu, ki je nastal bolj iz notranje nuje kot iz navdih, pogovarjal naš urednik Jurij Paljk, ki je poskrbel tudi za sprotno tolmačenje Mazzinijevih iskrih odgovorov. Lepo število ljudi, med njimi kar nekaj slovenskih rojakov, ki živijo v Koprivnem in na Krminskem, je dalo meglenemu večeru ton zlahtnosti, domači kletarji pa so poskrbeli za pukušanje briških vin.

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Amatersko gledališče Vrbje

Tone Partljič

ŠČUKE PA NI

Nedelja, 18. novembra 2018, ob 17. uri
Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KCLB / Spomini - Memorie 1918- 2018 v Doberdobu

Pretresljiva pričevanja o vojnih dogodkih

V sklopu projekta *Spomini-Memorie 1918-2018*, ki ga Kulturni center izvaja v sezoni 2018/2019, so na programu tudi srečanja z našimi raziskovalci in zbiratelji, ki so pravi strokovnjaki, kar se tiče prve svetovne vojne na naših tleh. Prvo srečanje *Med vojno in spominom* je bilo na sporedu v torek, 6. novembra, na turistični kmetiji "Pri Cirili" v Doberdobu. Večer, v sodelovanju z društvom Hrast, sta sooblikovala vaščana prof. Dario Frandolič in Karlo Ferletič. Profesor Frandolič je prisotnim takoj obrazložil, kako so takrat vas Doberdob zapustili "naši ljudje" in so jo napolnili vojaki, ki so prihajali od vsepovsod. Vojna je bila grozna za ljudi, ki so odšli, in za tiste, ki so prišli. Ni kraja in hiše v Doberdobu, ki ni tesno povezan s prvo svetovno vojno, je povedal zgodovinar. Karlo Ferletič je velik ljubitelj fotografije in zbiratelj slik Doberdoba iz obdobja prve svetovne vojne. Zbral je ogromno slik vasi pred vojno, med njo in hi-

tro po njej, ki jih je dobil od domačinov, vojakov in v raznih državnih arhivih. Prisotnim je pokazal, kje so stale pred vojno hiše, cerkev, šola, pa še slike pri-

je prof. Frandolič intervjuval in snemal. Kosič je pomembna figura v vasi, vojna ga je zmeraj zelo zanimala in je zaradi tega postal tudi velik zbiratelj orodja

hoda vojakov v vas leta 1916 in posledične spremembe in porušenje vasi ter kako se je vas spremenila po vojnih grozotah. Na večeru bi moral biti prisoten tudi gospod Stanko Kosič, a je zaradi družinskih težav moral odreči sodelovanje. Bil pa je vseeno med predavatelji, saj ga

in orožja oz. ostankov iz prve svetovne vojne. V zadnjih letih pa je postal tudi umetnik, saj je s temi ostanki začel ustvarjati razne figure, kot na primer "vojake brez duše", ki spominjajo na grozote vojne. V intervjuju je Kosič opisal Doberdob po prvi svetovni vojni in kako so

Zahvala članov ansambla Lojzeta Hledeta

Večer v Števerjanu

Prišel je pričakovani dan, nedelja, 28. oktobra 2018, ko je ansambel Lojzeta Hledeta spet stopil na oder Kulturnega centra Lojze Bratuž, na katerem je pred 50 leti, in sicer 25. februarja 1968 v takratnem Katoliškem domu, doživel svoj krstni nastop. Nedeljski prihod na oder je bil za vse člane ansambla ganljiv in poln mešanih občutkov. Navdušeno in nestrpnost občinstvo je ansambel sprejelo z velikim aplavzom in večkrat ploskalo tudi med samim izvajanjem skladb. Za ta nastop v živo na valovih Radia Trst A oziroma za tokratno javno oddajo *Iz domače zakladni-*

ce je imel ansambel veliko vaj, še posebno v tednu pred koncertom. Dragoceno pomoč je pevcem ponudil Patrick Quaggiato. V uradnem delu nedeljske oddaje je ansambel izvedel 6 skladb, 2 pa še ob koncu neposrednega prenosa. Koncertu je v bližnji telovadnici sledilo druženje za vse; člani ansambla so se srečali z gledalci in poslušalci ter z njimi delili lepe občutke po uspešnem nastopu. Člani ansambla Lojzeta Hledeta, Robi Beretta, Mihael Corsi, Boris Hladnik, Bruno Hlede, Lojze Hlede, Niko Klanjšček,

Aleš Pintar, Zvonko Simčič in Dušan Škorjanc, se s temi vrsticami želimo iskreno zahvaliti Slovenskemu katoliškemu prosvetnemu društvu F. B. Sedej, Občini Števerjan, Zvezi slovenske katoliške prosvete, Kulturnemu centru Lojze Bratuž in občinstvu v dvorani, poslušal-

cem pri radijskih sprejemnikih in ne nazadnje Slovenskemu programu Deželnega sedeža RAI za FJK - Radiu Trst A za ta čudoviti glasbeni popoldan. Obenem pa naj gre zahvala vsem tistim, ki so na katerikoli način omogočili

in uresničili ta koncert in družabno srečanje po njem. Naj živi slovenska narodnozabavna glasba!

Robi Beretta, Mihael Corsi, Boris Hladnik, Bruno Hlede, Lojze Hlede, Niko Klanjšček, Aleš Pintar, Zvonko Simčič, Dušan Škorjanc

Goriški vrtljak / Abonma Veliki in Mali polžek

Poredni Pedenjped in razgiban zvočni svet tolkal

Že dvaindvajseto leto bo osnovnošolski učni program v jesenskih in zimskih dneh pestril Goriški vrtljak, ki bo tudi tokrat ponudil osem raznolikih predstav za naše šolarje iz vse Goriške. Kulturni center Lojze Bratuž je s sodelovanjem SNG Nova Gorica in Pastirčkom, ob pomoči Dežele FJK ter Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in seveda z odobravanjem ravnateljev Večstopenjskih šol iz Gorice in Doberdoba, pripravil program štirih predstav za abonma Mali polžek, za malčke iz vrtcev in prvo- in drugošolce, ter abonma Veliki polžek s prav toliko predstavami za ostale tri razrede osnovne šole. Ker abonenti krepko presegajo razpoložljive sedeže v dvorani KCLB, bosta kot vedno vsakič po dve ponovitvi predstave.

Abonma Mali polžek

Letos so v veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici najprej stopili abonenti Malega polžka. Med njimi je bilo tudi devet triletnih otrok iz slovenskih občinskih jasli Tika Taka, ki so zvedavo spremljali odrsko dogajanje. V sredo, 24. oktobra 2018, je otroke na velikem odru KCLB pričakal *Pedenjped*, kot ga je v istoimenski predstavi, ki ima značaj igre v igri in je živa že pet let, v lastni režiji prikazal Primož Forte, član Slovenskega stalnega gledališča Trst, v produkciji kate-rega je nastala predstava. Pedenjped je literarni junak, ki si ga je zamislil Niko Grafenauer kot neurejenega, razkuštrane, nerednega, a simpatičnega dečka, ki ima zelo rad sladkarije; te skriva vsepovsod, da bi mu jih ne odnesla "biba". Ne mara se umivati, trmoglaviti. Po drugi strani

pa je samostojen, se sam oblači in je tudi pogumen in družaben. Rad riše in po svoje tudi "učeno" prebira, piska na piščal... Večkrat kakšno ušpiči. Je pač tak neugnanček, kot so otroci. Cel dan nekaj motovili, dokler končno truden ne zaspi. Primož Forte se je prepričljivo prelevil v tega poredneža, ki bi rad otrokom razkazal svojo sobo, "pedenjarstvo", v katerem kraljuje kot samosvoj gospodar. Otrokom pokaže vse, kar zna. Igralec je z dinamično igro, v kateri je kar nekaj humornih in hudomušnih trenutkov, navdušil predvsem najmlajše, ki so se smejali Pedenjpedovim nerodnostim. Predstava bogati glasba, ki sta jo prispe-

vala Nana Forte in Jure Ivanušič. **Abonma Veliki polžek** Goriški vrtljak je abonente Velikega polžka letos prvič povabil v Kulturni center Lojze Bratuž v torek, 30. oktobra 2018, ko je bila zanje na sporedu izredno zabavna glasbena ura. V goste je namreč prišla tolkalna skupina SToP s svojo predstavitvijo *Tolkal za razdovedneže*. Akademsko izo-

Primož Forte - Pedenjped

braženi tolkalci, Barbara Kresnik, Davor Plamberger, Damir Korošec, Dejan Tamše, Franci Krevh, Matevž Bajde, Tomaž Lo-

jen, so se združili v skupino že kot študentje pred dvajsetimi leti. Iz tega je nastala zasedba SToP, ki mlade poslušalce v šegavo nagajivem tonu pospremi v raziskovanje tolkal in njihovih zvokov ter ritmov s celega sveta. Tolkala so navadno v orkestrih malce zapostavljena. Tu pa se v duhoviti predstavitvi izjemnih glasbenikov kažejo v vsej zvočni barvitosti in privlačnosti. Otroci od njih spoznavajo ksilofon, marimbo, konge, zvonce, čimele, razne vrste bobnov (v davnini so mislili, da bobnanje priklicuje lepo vreme, dober pridelek, lajša bolečine in odganja zlo)... in vse njihove značilnosti. Nanje so nastopajoči glasbeniki zaigrali z mojstrsko spretnostjo, predvsem pa v zelo zabavnem slogu. Navdušenim poslušalcem so razkrili, da lahko ustvarjamo glasbo tudi z udarjanjem na kozice, lonce raznih

velikosti, pa tudi s kuhalnicami in priborom. Prav s temi "svojevrstnimi tolkali" so namreč zaigrali šaljivo skladbo *Eine kleine Tischmusik*, ki jo je spisal Manfred Menke. Tudi poslušalce so vabili k sodelovanju. Otroci so se radi odzivali, tudi z ritmičnim ploskanjem. Očitno je bilo, da bi glasbenike še in še poslušali. Gotovo je bila to njihova najbolj prijetna glasbena ura, kar so jih do zdaj doživeli.

Pred vsako predstavo je dobrodošlico abonentom Goriškega vrtljaka izrekla Tamara Kosič, vodja otroškega gledališkega abonmajskega programa KCLB. Z njimi je obnovila tudi pravila lepega vedenja, abonentom Velikega polžka pa pojasnila, da jim tudi letos kot že lani Goriški vrtljak podarja Gledališki dnevnik, ki ga je s svojim zvezdavam Pacom opremil Walter Grudina. Izšel pa je v sodelovanju z revijo Pastirček. Vanj bodo otroci lahko napisali svoje vtise ob ogledu predstav. V njem pa so tudi pravila lepega vedenja v gledališču in še marsikaj zanimivega o očarljivi gledališki umetnosti.

Iva Koršič

GALERIJA ARS Poklon Alojzu Rebuli "na kavi s knjigo"

"Bil je zelo velik duh"

Pokojnemu pisatelju, šolniku in mislecju Alojzu Rebuli se je goriška javnost prejšnji teden poklonila na srečanju "na kavi s knjigo", ki ga je priredila Katoliška knjigarna v sodelovanju z založbo Mladika 7. novembra v prostorih Galerije Ars na Travniku. Ob Damjanu Paulinu, ki je srečanje ob kavi PrimoAroma in piškotih povezoval, so sedeli Marij Maver, Danijel Čotar in Jurij Paljk; nekaj osebnih spominov pa so dali tudi nekateri pričevalci, ki so sedeli med občinstvom. Lepo je, da so spomin na književnika počastili tudi maturanti humanističnega liceja.

"Prof. Rebula je bil izjemen profesor, ni bil podoben drugim", je dejal Čotar, ki je bil Rebulov dijak na klasičnem liceju v Trstu v letih 1958-62. V razredu je govoril "s posebnim navdušenjem in zanosom", "kakor da bi sodeloval na nekem seminarju ali pomembni konferenci". Njegova ljubezen je bila grščina, čeprav je poučeval tudi latinščino. Z velikim navdušenjem je pripovedoval o Homerju, Platonu, grški liriki, tragedijah, Schliemannu... Rad je imel duhovite zgodovinarje. Čotar se še vedno spominja očenaša v stari grščini, ki ga je tedaj prevedel za šolsko nalogo, se ga naučil na pamet in ga prejšnji teden tekoče recitiral. Prof. Marija Češčut je bila v začetku 70. let prejšnjega stoletja kolegica prof. Rebule na Opčinah. Bil je "velik mentor", "čudovit ko-

M. Maver, D. Paulin, J. Paljk, D. Čotar (foto dd)

lega, od njega sem ogromno odnesla"; med drugim jo je "zarotniško" spodbudil, da je treba v razredu tudi med poukom latinščine in grščine "kontrabandirati slovenščino". Spomini so povezani tudi s Kocbekovo afero in povezanimi dogodki. Tudi prof. Aldo Rupel je obudil nekaj osebnih spominov. Kot dijaka na nižji srednji šoli pri Sv. Jakobu v Trstu je Rebulo doživljal kot človeka, ki je bil resen in se ni zasmel. "Mene je to tolažilo celo službeno obdobje, ko so mi očitali, da se ne znam smejeti". Tudi ko je pisal negativno, ga je znal Rebula spodbuditi, ko mu je rekel, da ve, da zna več. To mu je še dolgo koristilo. Marij Maver je kot dolgoletni prijatelj Alojza Rebule iskreno povedal, da ob smrti ni napisal nič za Mladiko in ni sodeloval pri tržaškem spominskem večeru: "Bi se mi zdelo, kot bi izdajal najine intimne pogovore". Spoznal ga je namreč na šoli leta 1949, "bil je strašno resen", ko je z rokami za hrbtom hodil po hodniku in razmišljal. Na nižji srednji šoli ga je poučeval latinščino: "Razumeli

smo, da imamo opravka z veliko osebnostjo, z velikim Slovencem". Zaljubljen je bil v grščino, še bolj pa v slovenščino. V 70. letih je bil Maver dve leti profesorjev kolega: "Tam sva se zblížala". Kasneje sta ohranjala prijateljske stike, ob nedeljah sta se odpravljala na izlete, v glavnem na Kras, včasih čez mejo. "Srečanja z njim so bila tedensko doživetje. Bil je vulkan, za vse se je zanimal, bil je zelo poglubljen. Pogovori so me nekako gradili in nasitili za cel teden". Veliko sta se srečevala tudi pri Mladiki in DSI, imel je nove ideje, veliko je pisal, ni vsega podpisoval. "Rad je imel ljudi in rad je iskal družbo. Ni bil samotar, kot se je zdelo. Za vsakogar je imel vedno čas. Ni bil odljuden, bil je samo vedno zelo koncentriran v svoja razmišljanja". Kritično je gledal na svet, toda tudi s humorjem, "z ostrino, ki je Slovenci nismo vajeni". Bil je "izredno razgledan in globok človek. Tudi kot literat je bil gotovo med najboljšimi slovenskimi pisarji", "tudi v svetovnem merilu". Bil je "zelo velik duh". Njegova vera je bila res trdna. Na zadnjem

srečanju z Maverjem je govoril samo o posmrtnem življenju, kako bo v onstranstvu, "samo to ga je zanimalo". Paljk se je najprej spomnil Rebule kot prevajalca Svetega pisma, nato kot avtorja velikih romanov. "Do njega sem vedno čutil izjemno spoštovanje predvsem zaradi njegovega znanja". Osvojil ga je z romanom *V Sibilinem vetru*, "s katerimi se Slovenci lahko postavimo na svetovni Parnas". Že leta 1968 je zato prejel nagrado iz Prešernovega sklada. Spoznala sta se leta 1978: "Nesel sem mu svoje prve pesmi. Bil

je izjemno strog, napisal je zelo strogo oceno. Na začetku me je morda prizadelo, sem mu pa zelo hvaležen za napotke". Ko je govoril, je bil "ekstatičen in apokaliptičen", "deloval je zanosno". Zmotno se piše, da je bogoskatej: "Ne, on Boga vidi, zre. Ima tako vero, ki moti vse tiste, ki smo bogoskateji". Paljk je prisotne mlade pozval, naj berejo *V Sibilinem vetru*: "Privoščite si roman, kot je treba! Sanjajte z Nemezianom! Čez leta boste spoznali, da je v bistvu pisal o vas". Dr. Karl Bonutti je obudil čas, ko sta bila pred 79 leti skupaj dijaka goriške gimnazije. Na mlade sta takrat močno vplivala profesorja Anton Kacin in Pepi Bratuž. Sam Rebula je poudaril, da ga je za grščino navdušil prav Bratuž. Marilka Koršič je dodala nekaj spominov iz časa SKAD-a in še povedala, da je na seji občinskega sveta seznanila skupščino s to veliko osebnostjo: "Vsi Goričani smo lahko ponosni, da se je Rebula rodil v naši nadškofiji in se je šolal v goriški šoli".

DD

Obvestila

Pravljica urica, napovedana za ponedeljek, 19. novembra, je prenesena na ponedeljek, 26. novembra, ob 17. uri, ko bomo imeli v gosteh lutkovno predstavo O starki zimi in njenih pomočnikih, v izvedbi Gledališča Bičikleta.

Mešani pevski zbor Društva Uniri Nova Gorica z zborovodjem Urošem Cejem vabi nove moške glasove: tenorje, baritone, base. Kontakt, pisarna društva na Erjavčevi ulici 4 od ponedeljka do četrka od 10. do 13. ure.

Javni razpis / 15. Priznanje Kazimir Humar - Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo. Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa. Priznanje se praviloma podeli za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru. Predloge za priznanje je treba oddati **do 31. decembra 2018** na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: "**Predlog za priznanje**". "**Male oglase**" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

Ob 12. obletnici smrti predragega brata inž. Janeza Kacina darujeta Marija

in Metka 100 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

Zahvala

Sestre Zavoda Svete Družine se vsem posameznim dobrotnikom in župnijam zahvaljujemo za različne prejete darove. Za vse dobrotnike bomo v našem zavodu darovali sveto mašo, obljubljam pa vam tudi spomin v molitvi. Vsem Bog povni!

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 16. 11. 2018 do 22. 11. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 16. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 17. novembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziliškem narečju.

Nedelja, 18. novembra: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 19. novembra (v studiu Stefania Beretta): Pravljica svet.

Torek, 20. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 21. novembra (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Pred 150 leti je umrl veliki misijonar F. Baraga 2. del - Izbor melodij.

Četrtek, 22. novembra (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
in KATOLIŠKA KNJIGARNA

vabita na predstavitev

KNJIŽNE ZBIRKE GMD
ZA LETO 2019

v ponedeljek, 19. novembra 2018, ob 17. uri
v galeriji Ars nad Katoliško knjigarno v Gorici

Dogodek je del kulturnega programa knjigarne,
ki ga financira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

**ZVEZA
SLOVENSKE
KATOLIŠKE
PROSVETE - GORICA**

CECILIJANKA 2018

60. REVIIA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori iz tržaške in videmske
pokrajine ter Koroške in Slovenije

posvečena je skladatelju
VINKU VODOPIVCU ob 140-letnici rojstva

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

sobota, 17. novembra 2018, ob 20.30
nedelja, 18. novembra 2018, ob 17. uri

Revija poteka pod pokroviteljstvom goriške občine,
ob podpori Javnega Sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije,
Fundacije Cassa di Risparmio iz Gorice, Zadržne kraške banke in občine Gorica
ter v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij

Štandrež

Veselo martinovanje
in hvaležnica

Ob sv. Martinu se člani Prosvetnega društva Štandrež zberejo s prijatelji in znanci v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič in v vselem razpoloženju lepo preživijo Martinov večer. Izkušeni kuharji poskrbijo, da je ajdova polenta dobro premešana in da so tudi druge dobrote okusno pripravljene. Martinovanja se vsako leto udeležuje lepo število mladih in manj mladih; letos jih je bilo skoraj sto. Naslednji dan je v štandreški cerkvi mogočno zadonela zahvalna pesem. Župnik je med homilijo poudaril, da smo vsi dolžni zahvale, saj smo med letom doživeli tudi lepe trenutke. Posebna zahvala gre našim, žal maloštevilnim kmetom in tistim, ki ob prostem času skrbijo, da so površine lepo obdelane in nudijo kakovostne sadove. Letos so cerkvene krasilke pred oltarjem pripravile lepe kompozicije iz sadja in zelenjave. Poleg mešanega zbora, ki ga je na orgle spremljal Silvan Zavadvav, so med obhajilom peli tudi otroci, ki jih je ob spremljavi kitare vodila Tiziana Zavadvav. Med darovanjem so otroci, ki obiskujejo verouk, prinesli pred oltar zavitke, v katerih so bile zapisane ali narisane zahvalne misli, na-

Foto DP

Foto DP

z razno zelenjavo in sadjem. Seveda je na vozu kraljeval puran, ki je razpoznavni znak štandreške skupnosti. Blagoslova so bili deležni tudi traktorji, koruzni kruh

loženje se je nadaljevalo tudi v nedeljskih večernih urah, ko so v Slovenskem narodnem gledališču v Novi Gorici nastopili štandreški igralci z igrjo Čaj za dve. S pečenim kostanjem in novim vinom so pogostili udeležence predstave.

DP

menjene staršem.

Pred zadnjo pesmijo je Saša Quinzl stopil pred mikrofon in številne prisotne spomnil, da je pred petindvajsetimi leti prišel v Štandrež za župnika Karel Bolčina, in se mu je v imenu župnijske skupnosti zahvalil za pastoralno in drugo delo v župniji in za posebno pozornost, ki jo namenja mladini. Mladenka mu je izročila cvetlični šopek. Župnik je hudo mušno dodal, da je prav na dan sv. Martina, pred 25 leti, prvič spal v Štandrežu.

Po sveti maši je na trgu pred cerkvijo pogumno zapel otroški zbor dve narodni pod vodstvom Tiziane Zavadvav ob spremljavi kitare in harmonike. Župnik je nato blagoslovil poljske pridelke, ki so jih mladi vaščani pripeljali na lepo okrašenem vozu

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ OBČINA ŠTEVERJAN

**SPOMINI
MEMORIE**
1918 - 2018

**MED VOJNO IN SPOMINOM
1918-2018**

**SREČANJE Z RAZISKOVALCI
IN ZBIRATELJI PRIČEVANJ**

Sodelujejo
Marjan Drufovka, Vili Prinčič,
Filippo Formentini in Branko Morenčič

TOREK, 20. NOVEMBRA 2018, OB 20. URI
ŽUPNIJSKA DVORANA F. B. SEDEJ - ŠTEVERJAN

Založba Mladika

Izvirna književna bera

Založba Mladika je v letu 2018 utrdila svojo vlogo vrednotenja in promoviranja slovenskih avtorjev in slovenske besede v Italiji. Mladikin knjižni program je široko zasnovan z izvirnimi literarnimi deli ter spominskimi in domoznanskimi zapisi.

Izpod peresa Marija Čuka je izšel nov roman **PRAH**, ki je zadnji del avtorjeve "zamejske" trilogije. Delo govori o zgodovini Slovencev na Tržaškem po 2. svetovni vojni. Pripoved usode glavnega junaka Ivana Čuka, njegove družine in prijateljev je hkrati pripoved o slovenski narodni skupnosti v Italiji, ki izgublja stik z lastnim jezikom, kulturo in pripadnostjo. Bralcu se ob prebiranju te zgodbe postavlja vprašanje, kam vse to lahko pelje. Meseca septembra je pri Mladiki izšel roman pisatelja Alojza Rebule z naslovom **OB PRITOKU JANGCEKJANGA**, v katerem avtor skuša slutiti prihodnost sveta in Cerkve, in to potem ko se je Evropska unija po velikih naporih razširila v Svetovno unijo, Sveti sedež pa se je preselil na Kitajsko. V svojem zadnjem delu pisatelj razmišlja o veri in poslednjih vprašanjih.

Iz zakladnice literarnega natečaja revije Mladika iz let 1973–2016 je izšel izbor najbolj reprezentativnih novel tega obdobja z naslovom **30 NABOJŠIH**. Izbor je pripravila in uredila Evelina Umek in zajema avtorje iz maticе, zamejstva in zdmostva. **IZ DNEVNIKA MLADE DRUŽINE** je naslov postumne katroprozne zbirke Matejke Peterlin, ki v avtobiografskih zgodbah pripoveduje o življenju mlade petčlanske

družine v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Spremno besedo je napisala avtorčina hčerka Manica Maver. Tudi pesniška zvrst je v knjižnem programu založbe Mladika odlično zastopana z izvirno zbirko Vinka Bandlja **NEBO JE PRAZNO** s spremno besedo Vilme Purič. V teh pesmih avtor kaže odmik od transcendentalnega iskanja in odločen obrat k imanenciji, predvsem z zavezanoostjo geo-

razpon avtorjeve intimistične izpovedi, ki nima med razmišljujočimi trenutki in bolj vedrim doživljanjem lepote Stvarstva. V novi knjigi pesnika in pisatelja Miroslava Košute z naslovom **ODER MED SANJO IN STISKO** so zbrani zapisi o gledališču, ki so nastali med letoma 1963 in 2018, jedro pa sta obdobji četrtsotletnega vodenja Slovenskega stalnega gledališča v Trstu in poldrugo leto v

kušnji, ki jo je avtorica doživela še kot otrok. Rojena primorskim staršem na Dolenjskem, je izkusila begunstvo na lastni koži, najprej na Vrhniki, nato v od Nemcev okupiranem Mariboru, v osvobojeni Beli krajini, kjer je po predaji Italije leta 1943 delovala ruska misija, v Beogradu, Banatu na madžarski meji, dokler se njena družina ni vrnila na Primorsko in se spet združila, najprej na Goriškem, nato na Tržaškem, kjer so starši, učitelji, aktivno sodelovali pri ponovnem ustanavljanju slovenskih šol. Na prvo svetovno vojno se navezuje delo Vilja Prinčiča **NE-ME PRIČE VOJNIH GROZOT**

zanimanja za obravnavano snov je knjiga v tem letu doživela tudi nov ponatis. V knjigi Jožeta Mihevc **SKOZI TABORIŠČA DO SREČE** s spremno besedo Rozine Švent in z zapisi Milke in Toneta Mihevc berno zgodbo preproste kmečke družine iz Notranjske: težko življenje rojakov, ki so po prvi svetovni vojni prišli pod Italijo, izselitev in revščina v predvojni Jugoslaviji, usodno zarez vojne in revolucije. Maja 1945 so se vsi trije bratje podali proti Avstriji. Jože je šel skozi avstrijska, Milka skozi italijanska begunska taborišča, Tone pa je bil vrnjen v Jugoslavijo in je preživel teharsko tragedijo. Delo je tretja knjiga zbirke *Zapisi iz zdmostva*. V tem letu je založba ponatisnila uspešnico Robija Šabca in ilustratorja Staša Kleindiensta, namenjeno najmlajšim bralcem, pustolovsko zgodbo dobrih piratov Vida in Ama z naslovom **BRATA PIRATA IN ZAKLAD IZ ČOKOLADICE**. Ljubiteljem matematike in strokovnjakom s tega področja namenja založba delo matematika in fizika, dolgoletnega profesorja na mariborski univerzi Draga Bajca **KVADRAT**, v

katere je zbral o kvadratu in okoli njega sto nalog. Neutrudni kapitan Bruno Volpi Lisjak, odlični poznavalec pomorstva in ribištva, je pripravljen na novo delo na morskem tematično. Knjiga **TUNI IN SLOVENC** **POVEŽANI SKOZI STOLETJA** v treh razčlenjenih poglavjih spregovori o tunoluvi v antiki, zgodovini tunolova v Tržaškem zalivu in posebnosti tunolova na slovenski način z

Preveč **Ljubljane, premalo Trsta.** O decentralizaciji slovenske kulture Sodelujejo: Marij Čuk, Ivan Dobnik, Primož Sturman, Ivan Verč V petek, 23. novembra, ob 16. uri v Forumu za obiskovalce (Drugo preddverje) **Po sledih ostalin prve svetovne vojne v besedi in sliki. Predstavitve knjige Vilja Prinčiča Ne-me priče vojnih grozot**

Preveč **Ljubljane, premalo Trsta.** O decentralizaciji slovenske kulture Sodelujejo: Marij Čuk, Ivan Dobnik, Primož Sturman, Ivan Verč V petek, 23. novembra, ob 16. uri v Forumu za obiskovalce (Drugo preddverje) **Po sledih ostalin prve svetovne vojne v besedi in sliki. Predstavitve knjige Vilja Prinčiča Ne-me priče vojnih grozot**

Preveč **Ljubljane, premalo Trsta.** O decentralizaciji slovenske kulture Sodelujejo: Marij Čuk, Ivan Dobnik, Primož Sturman, Ivan Verč V petek, 23. novembra, ob 16. uri v Forumu za obiskovalce (Drugo preddverje) **Po sledih ostalin prve svetovne vojne v besedi in sliki. Predstavitve knjige Vilja Prinčiča Ne-me priče vojnih grozot**

Založništvo tržaškega tiska

Knjižni program ZTT na slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani

Tudi letos bo Založništvo tržaškega tiska na ljubljanskem knjižnem sejmu predstavilo bogat izbor naslovov, od leposlovja do esejistike, pa tudi veliko knjig za mlade bralce.

HIŠA RAZVAJENIH OTROK je prva pesniška zbirka v slovensščini Sanje Širec Rovis, večplastne literarne ustvarjalke, ki se je oblikovala v svetu različnih kultur. Kot je zapisal Marko Kravos: "Njena ustvarjalna osebnost rase iz koreninskih prepletov, ki segajo globoko v zgodovinska tla. Običajno jih zaznavamo v pojavih izpodirvanja, kompetitivnosti ali celo nekompatibilnosti. Širceva nam nakazuje tudi drugo možnost: medsebojno radovednost, oplajanje, skupno delo in skupni nastop proti planetarne mlačnosti malih (jezikovno narodnostnih) identitet in individualnosti". Avtorica bo o svoji poeziji spregovorila na Pi-

sateljskem odru v nedeljo, 25. 11., ob 13.00, na dogodku z naslovom *Troje novih tržaških jader*. Sodelovala bosta še Marija Kostnapfel in Primož Sturman. Majda Artač Sturman, pesnica, ki je bila pisateljica, letos predstavlja novo zbirko kratke proze, **SILHUETE**. Zgodbe nam v različnih registriranih in izvirno uporabo jezika – ki kaže na specifičnost našega prostora – razkrivajo večplastno realnost, ki se bo dotaknila vsakega bralca. Predstavlja se nam z dvanajstim pripovedmi obrisi narahlo skiciranih značajev, posebej nje predmetov in bežno očrtanih človeških usod. V okviru Cankarjevega leta je izšla knjiga kratke proze Ivana Cankarja s prevodom v italijansko **NA OTOKU – SUL-L'ISOLA**. Gre za 11 črtic – prevoda jih je Paola Lucchesi, ki nam ponujajo nekoliko nenavadnega Cankarja, pomlajnega. Kot je zapisala urednica,

prof. Marija Mitrović, knjiga bralca nagovarja skozi vse splošne in torej tudi današnje vsakdanje teme, ki niso značilne le za pisateljev prostor in čas, temveč so na literarni jezik prevedene ekstenzionalne situacije, v katerih se zrcalijo tudi mi. **ZGODBA O ZMAJU DIRENDAJU, HICI-MICI IN ZMAJKI DIRENDAJKI** Lojzeta Wieserja je namenjena najmlajšim in s pomočjo bogatih ilustracij Štefana Turka uvaja v dogodivščine družine zmaja Drendaja. Prvi del pravljic, ki so nastale med avtorjem pripovedovanjem večernim otrokom, je v slovensščini, itali-

janščini in nemščini izšel letos in začel tudi obnovljeno sodelovanje med Založništvom tržaškega tiska ter založbama Wieser in Drava iz Celovca. S pesniško zbirko **MISKA OSEDLANA IN DRUGE PESMI** Iga Grudna nadaljuje ZTT sodelovanje s šolami. Tokrat so knjigo sooblikovali učenci osnovne šole Virgil Šček iz Nabrežine, ki so se projektu pridružili ob

mi nastala knjiga **JUTRI BO SONCE IN KRAS BO ČUDOVIT, PINKO TOMAŽIČ V SLIKI IN BESEDI**. Povod za knjigo je bilo praznovanje 150. obletnice nastanka šole in 40. obletnice poimenovanja osnovne šole v Trebčah po Pinku Tomažiču. Otroke je tudi tokrat vodila slikarka Katerina Kalc. Knjiga predstavlja življenje slovenskega narodnega heroja, objavlje-

predšolskim otrokom, da bi spodbujala njihove predbralne in predpisalne zmognosti. Pričujoče didaktično gradivo aktivno vključuje otroka v dejavnosti razvijanja grafomotoričnih spretnosti, ki so pogoj za nadaljnji razvoj pisanja. Otroci ob tem spoznava učenje kot družabno aktivnost, saj je pri delu z delovnim zvezkom njegovo učenje povezano z vzgoji-

temenja vsem ljubiteljem arhitekture, narave in okolja, ki si prizadevajo, da bi izboljšali prostor, v katerem živijo. V knjigi **O PREVAJANJU IN POEZIJI IN ŠE O MARSIČEM (KRAMLANJA)**, izpod ostrga peresa prevajalke in pesnice Jolke Milčič je zbranih devet člankov, ki jih je Milčičeva objavljala v reviji SRP med leti 2005 in 2012. Glavni junakinji sta poezija in avtorčin pristop do nje, tako v ustvarjalnem kot

teljem in vrstniki, hkrati pa omogoča tudi nadaljnje delo doma. Knjiga **POD ZELENO STREHO** Barbare Žetko je njena druga knjiga pri Založništvu tržaškega tiska. Tokrat je avtorica zbrala

Goriška Mohorjeva družba / Knjižne izdaje v letu 2018

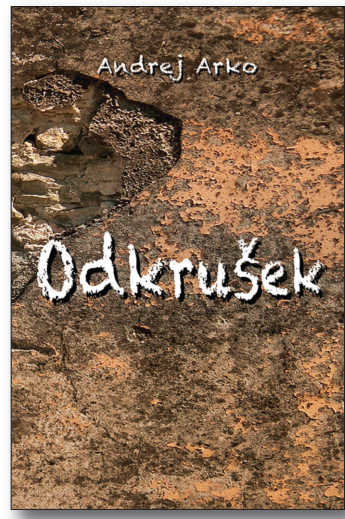
Knjižna zbirka GMD za leto 2019

KOLENDAR GMD za leto 2019

Koledar prinaša vrsto zanimivih prispevkov zgodovinske, družboslovne, poljudnoznane, verske in leposlovne narave ter poročila, ki govorijo o življenju Slovencev v Italiji ter o njihovih bogatem delovanju v družbeno-kulturni stvarnosti. Koledarski del krasi avtorske fotografije članov društva Fotovideo Trst 80, ki so posvečene Trstu in slovenski prisotnosti v njem.

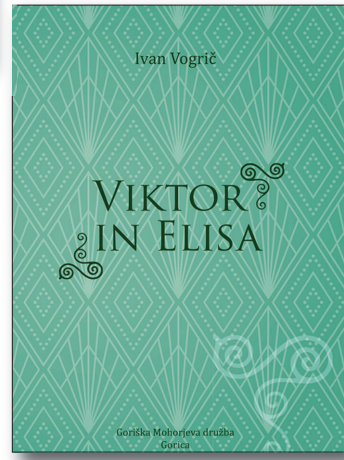
Andrej Arko: ODKRUŠEK

Novela Andreja Arka so osredinjene na vsakdanje dogajanje tako posameznikov kot družbene okolja, v katerem zasledimo prepletanje izsekov iz življenjskih usod, ki pronicljivo

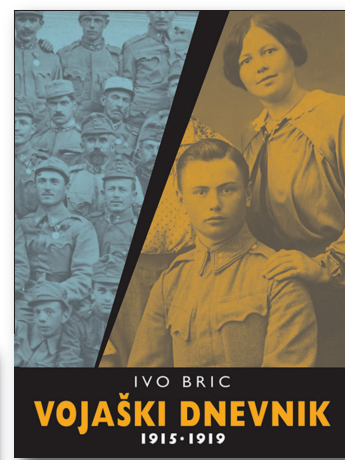
vplivajo na dileme slovenske identitete tako v maticini domovini kot med zahodnimi Primorci in Korošci. Posamezna besedila, ki pa slonijo na socialnem ozadju in v duhu sočutnega patosa razpirajo vprašanja etičnosti, so obdana s tankočutnostjo človeške topline. Gre torej za vrsto literarnih likov, ki zaživijo v enkratni umetniški dimenziji avtorjevega nagiba in čutenja.

Ivan Vogrič: VIKTOR IN ELISA - Njegova in njena zgodba v senci zgodovine

Zgodovinska povest o narodnem prebujanju na Primorskem skozi življenjsko usodo Viktorja Dolenca, podjetnika, a tudi narodnega delavca, ki je bil priljubljen govornik na taborih ter dolga leta član upravnega sveta društva Edinost in Trstu in njegove žene Elisabeth (Elise) Lovisoni, hčerke iredentične lekarniške družine iz Cervignana, ki se iz ljubezni približa slovenskemu svetu, nam predstavi raznolik in tudi zapleteno družbeno dogajanje na Goriškem in Tržaškem v drugi polovici 19. stoletja. Osebna usoda obeh protagonistov je torej literaren, a zgodovinsko zvest okvir, ki bo bralcu osvetlil družbenopolitično dogajanje in posredno gospodarski in politični razvoj slovenskega življa na Primorskem. Vsekakor pripoved, ki nas spodbudno nagovarja in v nas

oživlja spomin na tiste čase. IVO BRIC - VOJAŠKI DNEVNIK 1915-1919, Ob 75. obletnici umora

Dnevniški zapisi Iva Brica, narodnjaka in kulturnega delavca iz Dornberka, prinašajo opise iz bojev in vojaškega življenja na fronti in v zaledju v avstro-ogrski vojski. Med prvo svetovno vojno se je kot avstro-ogrski vojak udeležil krvavih bojev proti Rusom v Galiciji, leta 1917 je bil na italijanski fronti, leta 1918 pa je bil soudeležen pri avstro-ogrski okupaciji Ukrajine. Njegov opis bojev, vojaškega življenja na fronti in v zaledju ter krajev ob poti nam pomagajo popolniti vrzel tovrstnih opisov avstro-ogrskih vojakov iz Primorske med prvo svetovno vojno. Med drugo svetovno vojno je Ivo Bric opravljal tajniške posle pri Pokrajinskem odboru SLS za Primorsko. Odklanjanje je OF, za katero je trdil, da jo vodijo komunisti. Junija 1943 je postal ena prvih žrtev komunistične revolucije na Primorskem. Delo sta zbrala, uredila in spremeno studio napisala Peter Černic in Renato Podberšič.

NAŠ KOLENDAR 2019 Stenski koledar je izšel v sodelovanju s Tržaško duhovsko zvezo. Krasi jo ga fotografije tržaškega mesta, ki so jih pripevali člani društva Fotovideo Trst 80: Marko Civardi, Martina Kufersin, Radivoj Mosetti, Alen-

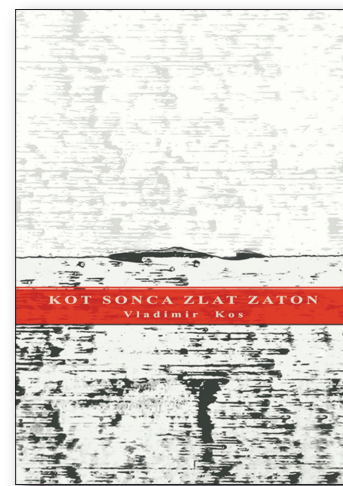
začetku šolskega leta brezplačno prejmejo vsi otroci slovenskih osnovnih šol v Italiji. Teme letošnjega dnevnika so: komunikacija in komunikacijske veščine, medosebni odnosi, načini reagiranja ter reševanje konfliktov. Avtorja sta Marko Gavriloski in Katerina Kalc.

DOGODKI ZTT NA SEJMU: sreda, 21. 11. 2018 ob 12.00 – dvorana Lily Novy, skupna tiskovna konferenca založb ZTT, Mladika in Goriška Mohorjeva družba. Sreda, 21. 11. 2018 ob 17.00 – Pisateljski odred: Najdeno v prevodu, Italija: Cankar dvakrat v italijanščini, aktualno in intimno. Sodelujejo: Marija Mitrović, Daria Betocchi in Marko Kravos. Četrtek, 22. 11. 2018 ob 10.00 dalje – na stojnici Slovenska knjiga v Italiji: Ester Deganc predstavlja grafomotorične zvezke. Ob 12.00 – Forum za obiskovalce: Miska osedlana in otroci osnovne šole V. Šček iz Nabrežine.

ka Petaras in Marina Sturman. Predstavitve knjižne zbirke bodo: v ponedeljek, 19. novembra, ob 17. uri v Gorici, v Galeriji Ars na Travniku nad Katedralo razliko narodni in različne kulture, avtorica vodi bralca skozi večstoletno zgodovinsko dogajanje z opisom krajev, družbenega, kulturnega in verskega življenja ter likov kulturnih in verskih osebnosti, ki so skrbele za slovenskega človeka, za njegovo narodno osveščenost in duhovno rast.

Jacques Sevin: SKAVTSKA PREMIŠLJEVANJA OB EVANGELIJU

sedo je v knjigi prispeval dr. Egon Pelikan. Monografija je izšla v sodelovanju s Studijskim centrom za narodno spravo in Centrom judovske kulturne dediščine sinagoga Maribor. Janez Hladnik: OD TRIGLAVA DO ANDOV. V službi Cerkve in

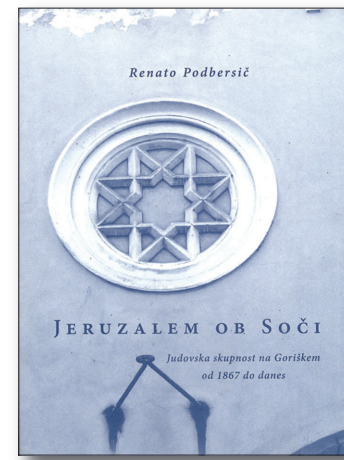
ZLAT ZATON Nova pesniška zbirka misijonarja patra Vladimirja Kosa prinaša izbor poezij, ki so bile od leta 1995 dalje objavljene v koledarjih Goriške Mohorjeve družbe. Ta mala antologija "koledarskih pesmi" nudi istočasno kronološki vpogled v avtorjevo pesniško ustvarjanje tako s slogovnega kot z vsebinskega vidika. Zbirko je uredila in napisala spremno studio Maja Melinc Mlekuž, oblikovala pa jo je Jasna Košuta.

Verena Koršič Zorn: TONE KRALJ - CERKVENE POSLIKARJE NA TRŽAŠKEM, GORIŠKEM

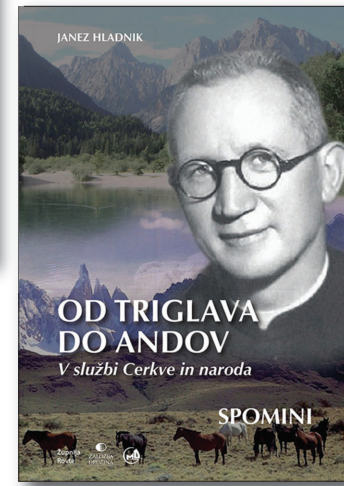
IN V KANALSKI DOLINI V letu 2018 je izšla 2. izdaja slovensko-italijanske monografije o Tonetu Juraku goriške umetnostne zgodovinarke Verene Koršič Zorn. Knjiga, ki se predstavi v lepem, velikem formatu, je opremljena s fotografijami posnetki Carla Sclauzera in zabojema sedem cerkva: svetišče

na Svetih Višarjah v Kanalski dolini, cerkvi v Pevmi in Standedžu na Goriškem, na Tržaškem pa cerkev na Katinari, kapelo šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu ter cerkvi v Trebčah in na Pesku.

Renato Podberšič: JERUZALEM OB SOČI. Judovska skupnost na Goriškem od 1867 do danes Avtor podrobneje predstavi in analizira judovsko skupnost, ki je dolga stoletja dajala pomemben pečat Gorici in njeni deželi, zlasti po letu 1867, ko so Judje postali enakopravni državljani habsburske monarhije, kar je tudi sovpadalo z "zlato dobo" obsoškega mesta. Uvodno be-

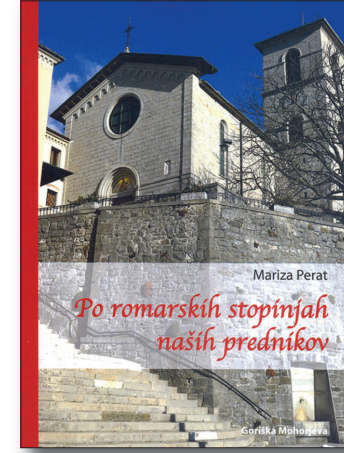
SKAVTSKA PREMIŠLJEVANJA OB EVANGELIJU Jacques Sevin: SKAVTSKA PREMIŠLJEVANJA OB EVANGELIJU

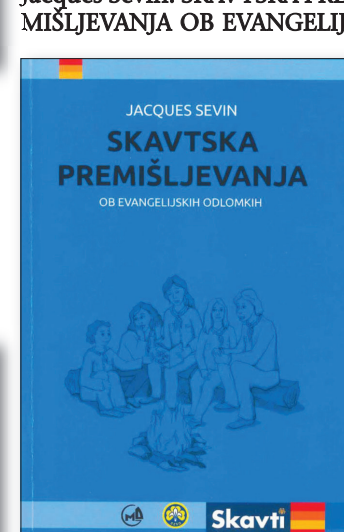
SKIH ODLOMKIH Gre za eno temeljnih del jezuita patra Jacquesa Sevin, enega izmed "očetov" evropske skavtizma, s katerim je zarisal glavne smernice skavtske duhovnosti, utemeljil njene vrednote in simbole ter jih povezal z življenjem Cerkve. Knjiga je izšla je v sodelovanju Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov ter Slovenske zamejske skavtske organizacije.

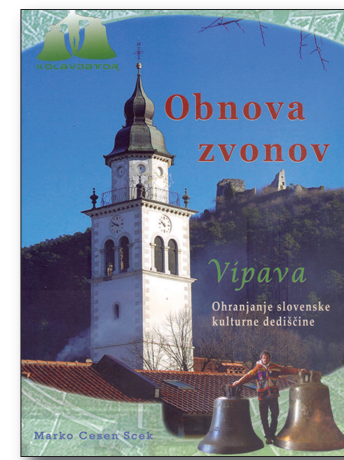
NA V VIPAVI Publikacija Obnova zvonov – Vipava, Priprava – I. del je prva iz zbirke Zvonovi in njihova oprema in obravnava obnovno zvonov in župniji Sv. Štefana v Vipavi. Avtor, ki se poklicno posveča popularizaciji zvonstva in ohranjanju pomembnega vidika slovenske kulturne dediščine in historične etnomuzikološke prakse, je kot prvi prejel s strani RS status poklicnega zvonoslovca – kampanologa.

nom Marijine božje poti pri nas izhajali v tedniku Novi glas v obdobju 2013-2015. Ob opisu teh svetišč, ki so od Svetih Višarj mimo Soške in Nadiške doline, Vipavske in Krasa vse do Barbane in Strunjana posejana na ozemlju, kjer se stikajo različni narodi in različne kulture, avtorica vodi bralca skozi večstoletno zgodovinsko dogajanje z opisom krajev, družbenega, kulturnega in verskega življenja ter likov kulturnih in verskih osebnosti, ki so skrbele za slovenskega človeka, za njegovo narodno osveščenost in duhovno rast.

SKIH ODLOMKIH Gre za eno temeljnih del jezuita patra Jacquesa Sevin, enega izmed "očetov" evropske skavtizma, s katerim je zarisal glavne smernice skavtske duhovnosti, utemeljil njene vrednote in simbole ter jih povezal z življenjem Cerkve. Knjiga je izšla je v sodelovanju Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov ter Slovenske zamejske skavtske organizacije.

NA V VIPAVI Publikacija Obnova zvonov – Vipava, Priprava – I. del je prva iz zbirke Zvonovi in njihova oprema in obravnava obnovno zvonov in župniji Sv. Štefana v Vipavi. Avtor, ki se poklicno posveča popularizaciji zvonstva in ohranjanju pomembnega vidika slovenske kulturne dediščine in historične etnomuzikološke prakse, je kot prvi prejel s strani RS status poklicnega zvonoslovca – kampanologa.

Kratke

Prevarani sokoli tudi v Trstu

Odmevna zgodovinska monografija Prevarani sokoli, ki je izšla proti koncu lanskega leta pri Študijskem centru za narodno spravo v Ljubljani in nato doživela vrsto predstavitev po vsej Sloveniji, kot tudi na Poletnih srečanjih pod lipami v Gorici, bo **19. novembra** v središču pozornosti ponedeljkovega večera Društva slovenskih izobražencev v Trstu z začetkom **ob 20. uri**.

Bogato dokumentirano knjigo, ki šteje 510 strani, bosta predstavila avtorja, znana športna delavca in pedagoga na Fakulteti za šport Univerze v Ljubljani dr. Ivan Čuk in dr. Aleks Leo Vest.

Po obsežnem raziskovalnem delu v arhivih, ob preučevanju spominov in pričevanj ter življenjepisov članov partije sta avtorja prikazala delo Sokola na Slovenskem v času med obema vojnama in infiltracijo komunistov v organizacijo. To je povzročilo spore in izključitev prav tistih vidnih sokolov, ki so se potem pojavili kot ustanovna skupina Osvobodilne fronte in levo krilo Sokola, čeprav niso imeli pravice, da bi ga zastopali. Med vojno je potem vsaj 1.229 sokolov stopilo v komunistično partijo, ki je zlorabila njihovo domoljubje za revolucijo. Več sokolov je bilo tudi hudih vosovcev. Kljub drugačnim obljubam so "komunistični sokoli" že julija 1945 poskrbeli za samoukinitev Sokola, ki so ga bili na svojih območjih že zatrli tako fašisti kot nacisti.

Vodnik po tržaških kavarnah in slaščičarnah

Konzorcij Promotrieste je v petek, 26. oktobra, v dvorani Rilke v palači Confcommercio v Trstu predstavil večjezični turistični vodnik Trieste Loves Sweets & Coffee. Knjižica, ki je napisana v italijanščini, nemščini, slovenščini in angleščini, bo obiskovalcem Trsta nudila priložnost, poleg kavnih napitkov, spoznati pet tipičnih slaščič.

Predstavitve je stekla v sodelovanju s konzorcijem Promotrieste, združenja Confartigianato in s Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem. Nazorno oblikovana brošura je na voljo v vseh turističnih uradih, kavarnah, hotelih in nekaterih trgovinah. Stefano Martucci iz konzorcija Promotrieste je povedal, da se jim je zdelo pomembno vključiti v vodnik tudi tipične slaščice, kot so potica, pinza, presenc, fave in teresiane - terezinke. V vodniku poleg sestavin navedenih slaščic bodo lahko turisti izvedeli, da so na primer presenc prvič spekli ob obisku avstrijske cesarice in ogrske kraljice Elizabete. Tedaj so v Trstu napovedali tekmovanje za najboljšo novo slaščico, ki bi jo ponudili vladarici. Ta slaščica je bila nagrada z nazivom "Preis Prinzessin", nagrada princeze. Nemški naziv pa so Tržačani kmalu prekrstili v presnitz oziroma presenc. Zbrane tržaške fave pa so prvič pripravili ob odprtju Miramarskega gradu.

Zgledno so predstavljene kavarne, slaščičarne in pekarnice, v katerih pripravljajo in prodajajo te tipične slaščice. Pri Promoturizmu so pripravili tudi posebne razpoznavne embalaže za navedene elitne proizvode. V imenu SDGZ-ja je govorila Mirjam Malalan, ki je poudarila izredno moč, ki jo lahko ima ta brošura pri promociji tržaške kulinarične dediščine. / MAN

Ponedeljkov večer DSI v poklon prof. Alojzu Rebuli

Globok mislec, predan slovenski besedi in kulturi

Društvo slovenskih izobražencev je priredilo večer s pričevanji in spomini na 23. oktobra preminulega pisatelja, misleca, raziskovalca duha in prevajalca Alojza Rebulu. V Mladiki št. 8 je objavljen zadnji intervju z njim. Uvodno se ga je spomnil Sergij Pahor kot misleca, ki mu je bila manjšinska problematika vedno pri srcu in jo je obdeloval s posebno zavzetostjo, globoko etičnost pri obravnavi verskih in občečloveških vprašanj pa je izražal v kolumnah v Družini. Na študijskih dnevih Drage je bil kot mentor in povezovalac, udeleževal se je večerov DSI in jim dajal posebno noto s svojimi debatami in komentarji. Pahor je dejal, da smo izgubili velikega prijatelja in duhovnega pokrovitelja.

Po pozdravu prisotnima hčerka Alenki, Tanji in vnukinji ter Zori v Loko je številno množico v Peterlinovi dvorani nagovoril generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Vojko Volk: "Ko umre veliki pisatelj, je to še posebno žalosten dogodek, zlasti v primeru slovenskega naroda, ki mu jezik še zdaleč ni samo orodje komunikacije, ampak najvišji izraz ljubezni". Želi si, da bi Rebulova dela predstavili mladim in jim privzgojili ljubezen do jezika.

Čeprav Alojz Rebulu ni bil politik, mu je politika hvaležna za delo, ki ga je opravil pri utemel-

jevanju slovenske prisotnosti na Tržaškem. Igor Gabrovec se mu je kot deželni tajnik Slovenske skupnosti zahvalil za zgled pokončnega in poštenega Slovenca, ki bo s svojimi deli in etično aktualnimi vrednotami nagovarjal sedanje in prihodnje rodove. Rebulu se ni hotel aktivno ukvarjati s politikom, a je to besedo upora-

besedil zaznamoval vse dijake in vse, ki so ga poznali, s svojim smislom za umetnost kot višjo kategorijo duha. V obdobju najhujšega genocida na Primorskem biti Slovenec ni bilo nekaj kozmološkega, temveč nekaj izključno zgodovinskega. Tatjana Rojč je spregovorila o njegovem spoštovanju besede in ubesedo-

Foto damij@n

bljal v najširšem pomenu besede upravljanja družbe. Njegove neodtujljive vrednote so bile delo za pravično družbo, iskanje lepote in dobrega v človeku in svetu ter iskanje občečloveških vrednot. Kot sin kraške gmajne je bil predan slovenski besedi ter aktiven na kulturnem in družbenem področju.

Poslanica Tatjana Rojč je poslala daljši dopis, ker se večera zaradi službenih obveznosti ni mogla udeležiti. Prebrala ga je članica Radijskega odra Marjetica Puntar. Iz besedila veje hvaležnost nekdanje Rebulove dijakinje, saj je profesor in prevajalec antičnih

vanju disharmonije sveta in eksistence. Bog je bil zanj neskončna skrivnost.

Prof. Marija Pirjevec je v imenu Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm spregovorila predvsem o pisanju in iskanju smisla pokojnega pisatelja, ki ni nikoli zatajil svojega jezika. Vsebinska stalnica njegove proze je bilo srečanje med regionalnim in univerzalnim. Vpet je bil v tržaško družbeno in duhovno področje, uvrščamo pa ga med največje katoliške pisatelje. Miroslav Košuta je opisal pokojnega Rebulu kot kraškega fanta, ki je zrasel v profesorja in se razvil v pisatelja. Občudoval

ga je kot izjemnega človeka, saj je bil vrelec energije, ki je videl dlje. Ker je bil Košuta vodja SSG, sta se spoznala поблиže, kasneje pa sta si redno dopisovala.

Spomine na prof. Rebulu, ki je svojim dijakom širil obzora v slovensko zakladnico kulture, je podala tudi Lučka Susič. Učili so se, ker ga niso hoteli razočarati; prehajal je od literarnih do aktualnih tem, rad je imel ugovor in diskusijo. Kasneje ga je spoznala na Dragi in tudi pisala diplomsko nalogo v italijanskem jeziku o njem. Podobno izkušnjo ima tudi glavni urednik Ognjišča Božo Rustja, ki je prisotne v Peterlinovi dvorani pozdravil tudi v imenu koprškega škofa Jurija Bizjaka. Alojzu Rebuli je hvaležen, da mu je v času režima branje njegovih del pomagalo pri utemeljevanju vere. Za diplomsko delo si je izbral prav versko-teološko misel v Rebulovih delih.

Pater Edi Kovač je dejal, da je Alojz Rebulu predstavljal preroka, ker je govoril o bibličnih temah. Opozarjal jih je na upanje in veselje, da živijo v edenskem vrtu in naj se ne bojijo globine. Kot zadnja je svoje spomine na pisatelja Rebulu delila Maja Lapornik v imenu Radijskega odra. Rebulov pomemben opus, ki je nastal za radijsko igralsko skupino, je osupljiv, saj je od leta 1964 do 2004 ustvaril 42 izvirnih radijskih iger. Bil je dober dramatik in odličen poznavalec radijskega medija. Gre za prave bisere, ki bi jih bilo potrebno ovednotiti. Ob koncu so predvajali še posnetek intervjuja z Alojzom Rebulu iz leta 2003, ki si ga je zamislila in ga posnela Maja Lapornik.

Metka Šinigoj

Škofov obisk pri učencih na Katinari
Sproščen pogovor z nadškofom Crepaldijem

V sklopu pastoralnega obiska, ki ga je tržaški nadškof Giampaolo Crepaldi imel na programu konec septembra v katinarski župniji in sodi v okvir pastoralnih obiskov, ki potekajo na celotnem ozemlju tržaške škofije, se je v sredo, 17. oktobra, mudil tudi na obisku katinarskih šol. Spremljala sta ga tajnik Marijo Varga in domači župnik Giorgio Carnelos. Najprej se je srečal z učenci Osnovne šole Frana Milčinskega, ki so ga veselo sprejeli s pesmijo. Nato so mu otroci 5. razreda zastavili nekaj vprašanj, na katera je odgovoril in včasih še kaj dodal. Pred odhodom so mu učenci zapeli še eno pesem, mu

podarili knjigo *Zgodba o katinarski šoli* ter se z njim fotografirali. Nato se je obisk nadaljeval na podružnici Nižje srednje šole Svetega Cirila in Metoda. Tudi tukaj je bil nadškof deležen dobrodošlice s pesmijo in s kratkim pozdravnim nagovorom, nato je tudi tam odgovarjal na vprašanja, ki so mu jih zastavljali dijaki. Srečanje je potekalo v sproščenem vzdušju in mladi so tržaškega nadškofa spoznali tudi v drugi luči. Opisal jim je namreč nekaj svojih pustolovčin, ki jih je doživel, ko je bil približno njihove starosti. Po "uradnem" delu se je še nekaj časa zadržal v sproščenem klepetu ob kavi, nato pa so ga klicale druge obveznosti. Gotovo bo to pristrčno srečanje ostalo otrokom v trajnem spominu na človeka, ki - čeprav predstavlja versko institucijo - zna pritegniti pozornost s preprosto in otrokom razumljivo besedo.

L. L. in A. F.

Stališče občinskega in deželnega svetnika SSk Igorja Gabrovca
Pomisliki ob morebitni gradnji sežigalnice v Štivanu

Papirnica pri Štivanu že več desetletij predstavlja pomemben gospodarski obrat, saj zaposluje veliko število devinsko-nabrežinskih občanov kot tudi delavcev iz bližnjih občin. Industrijski obrat se vrsto let spopada tudi z velikimi težavami, saj so se potrebe tržišča s papirjem v letih spremenile, kot so se spremenili konkurenca in sami proizvodni postopki. Zato so javne uprave na krajevni in deželni ravni vedno in z vso pozornostjo spremljale razvoj dogodkov in po svojih močeh spodbujale načrte za prekalifikacijo industrijskega obrata. Sredi poletja se je konkretiziral predlog podjetnika iz Ferrare, ki naj bi del tovarne preobrazil v proizvodnjo lepenke in ob glavni hali

zgradil sežigalnico, ki naj bi bila namenjena zmanjšanju stroškov za predelavo recikliranega papirja. Načrt so predstavili pristojnim službam na Deželi FJK, kot devinsko-nabrežinski občinski svetniki pa smo bili poklicani, da izrazimo svoje mnenje. Poslušali smo predstavnike predlagatelja načrta, sindikalne predstavnike delavcev in ne nazadnje tudi skupino občanov, ki so prvi izrazili resne pomisleke glede načrta. V pristojni komisiji

smo nato tudi s pomočjo funkcionarjev in zunanjih sodelavcev sestavili obsežen dokument za deželno upravo. V njem smo zaobjeli tudi vse zahteve in pomisleke, ki so nam jih posredovali navedeni sogovorniki, od predstavnikov zaposlenih delavcev pa vse do skupine stanovalcev v bližnjih vaseh. Nekatere zahteve so banalne, recimo kar samoumevne, in sicer naj načrtovana sežigalnica ostankov recikliranega papirja upošteva vse veljavne

zakonske predpise in omejitve. Zraven tega smo zahtevali vgraditev najsodobnejših meritvenih naprav, ki naj omogočijo stalno monitoražo vseh emisij, tako v zrak kot v zemljo, tako ob samem obratu kot v bližnjih naseljih. Nadalje smo izrazili zahtevo, da so v monitoražo morebitnega onesnaženja soudeležene tudi občine na slovenski strani meje. Načrt mora predvidevati smotno organizacijo dovažanja in odvažanja materialov, tudi z večjim izkoriščanjem železniške povezave. Zahtevali smo postavitev primernih pregrad, ki naj omejijo tako zvočni kot vizualni vpliv tudi že obstoječih struktur. Pomembno pozornost smo nadalje namenili varnosti, tako v odnosu do zaposlenih kot tudi do okolja. Predvsem pa kot občinski upravitelj zahtevamo jasen in podroben industrijski načrt, ki naj utemelji gospodarsko vzdržnost predlagane pobude in pregled

srednje in daljnoročnih zaposlitvenih perspektiv. Ne nazadnje smo deželni upravi sporočili, naj zahteva primerna bančna jamstva, ki naj zagotovijo bonifikiranje območja, ko bi se proizvodnja dokončno končala. Tako kot Občina Tržič smo tudi v Nabrežini zahtevali, naj bo ves načrt vsekakor podvržen postopku VIA, se pravi celoviti študiji o vplivu na okolje.

Občinski svetniki smo poklicani, da zastopamo interese, dvome in pričakovanja vseh naših občanov, kar smo po svojih močeh tudi storili. Kot deželni svetnik bom postopek pozorno spremljal tudi na Deželi, saj imajo prav deželne službe nalogo, da načrt ocenijo in odobrijo le takrat, ko zadostuje vsem zakonsko predvidenim zahtevam in je usklajen s razvojnimi vizijami zainteresiranih območij. Ta predstavljajo, ne gre pozabiti, pomemben potencial tudi s turističnega in okoliškega vidika. Zato mora vsak načrt še najprej zagotavljati, da ne bo kakorkoli kvarno vplival na utečene razvojne smernice.

ŠKRBINA - Vsakoletna spominska svečanost na likvidirane padalce

Slovesnost je bila uglašena na obletnici konca prve vojne

V Škrbini je bila v nedeljo, 11. novembra, vsakoletna slovesnost v spomin na primorske padalce. Dogodek prirejata domača škrbinska vaška skupnost in občina Komen.

Spominska svečanost je bila prav na dan, ko so pred sto leti v Parizu podpisali premirje, s čimer se je dejansko končala prva svetovna vojna: škrbinski dogodek je bil zato uglašena na to obletnico, začeti z mašo zažadnuico v cerkvi svete Ane; daroval jo je vojaški vikar Matej Jakopič. V homiliji se je spomnil slavnostnega dogodka, ki je ravno isti dan potekal v Parizu ob prisotnosti številnih državnikov. Prizorišče dogajanja se je nato preselilo pred Fakinovo domačijo, od koder je bil doma po vojni umorjeni padalec Miloš Adamič. Tam stoji na pročelju stavbe obeležje, ki spominja na usodo skupine primorskih padalcev-radiotelegrafistov, ki so jih britanski zavezniki v času druge svetovne vojne izurili v Afriki ter jih med leti 1943-44 s padali spustili v naše kraje, da bi krepili odporne vrste. V skladu s povojno logiko pa jih je jugoslovanska oblast likvidirala, ker jih je imela za naslednike TIGRA in vohune britanskih obveščevalnih služb. Ob praporščakih borčevskih organizacij iz Primorske in častni straži slovenske vojske so se prisotni poklonili tem junakom, za katerimi se je po vojni izgubila vsaka sled. Prisotne so nagovorili podžupan Valter Ščuka, vojaški ataše veleposlaništva v Sloveniji Johnatan Zebre in britanska veleposlanica v Ljubljani Sophie Honey. Glede usode padalcev je dejala, da prav najmanjše zgodbe poguma krojijo velike vojne. V svojem nagovoru se je dotaknila različnih tem, predvsem pa je prisotne pomirila glede učinkov brexita. Referendum je bil namreč izraz ljudske volje, naloga britanske vlade je pa ta, da to željo udejanji. Z brexitom se Velika Britanija nikakor ne oddaljuje od Evrope, saj bo z evropskimi partnerji še naprej sodelovala na različnih področjih, na primer na področju varnosti. Slavnostni govornik je bil Saša Rudolf, sin organizatorja kraljevega gardnega bataljona in padalcev v Egiptu, Ivana Rudolfa. Izpostavil je, da je bila usoda padalcev dolgo časa zamočana, kar se mestoma dogaja še danes, kljub temu da jih je zveza borcev rehabilitirala. (Govor Saše Rudolfa objavljamo v celoti.)

Škrbinsko svečanost je spremljal kulturni program, ki so ga sooblikovali dijaki Jadranskega zavoda Združenega sveta iz Devina, članice in član Kulturnega društva Karel Štrekelj iz Komna in tribolci pihalnega orkestra prav tako iz Komna.

Po svečanosti so tudi v Škrbini zazvonili zvonovi domače cerkve in se pridružili zvonjenju ostalih zvonov po svetu v skupnem spominu na konec prvega svetovnega spopada.

Govor Saše Rudolfa

Spoštovani svojci pobitih padalcev, predstavnikom oblasti in

uglednim gostom se opravičujem za spremembo protokolarnih pravil, toda tu smo, da se spomnimo in poklonimo pomorjenim padalcem, zato najprej pozdrav svojcem;

spoštovani komenski podžupan v začasnem opravljanju funkcije župana, gospod Valter Ščuka, predsednik vaške skupnosti Škrbina, gospod Karlo Bunc, spoštovana veleposlanica Velike Britanije,

ekscelenca Sophie Honey, vojaški ataše pri veleposlaništvu Združenih držav, Johnatan Zebre! Pred dvajsetimi leti je bila na pobudo pokojnega Johna Earla, Iva Jevnikarja, ki je s članki v reviji Mladika razkrival usodo tedaj še živčih padalcev Cirila Kobala, Iva Božiča, Stanislava Simčiča in Cvetka Šuligoja, ob pročelju Fakinove domačije, kjer se je rodil Miloš Adamič, prva spominska slovesnost. Letos se torej zbiramo že enaindvajsetič. Ker so to bili Ru-

dolfovi padalci, mi dovolite, da spomnim, da je 7. novembra preteklo 120 let od očetovega rojstva, sto let pa bi imela padalca Milan Golob in Alojz Knez. Vsakdo izmed nas se je ob tem obeležju prav gotovo vprašal, kako bi reagiral, če bi me kot vojaka v italijanski uniformi zajeli Angleži in me poslali v taborišče. Bi se pridružil prostovoljcem ali se potuhnil in v ujetništvu mirno počakal na konec vojne? Kaj je botrovalo odločitvi, da so šli v boj za osvoboditev Primorske? Je bila to zavest, trdna narodna zavest Primorca, ki se ni uklonila fašističnemu zatiralcu, ki je zahtevala svojo pravico, pravico do združitve z matico? Ni bil to isti naboj pripadnosti, ki je ob koncu osemdesetih in na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja združil slovenski narod v zmagovito osamosvojitveno bitko? Zgled so nam dali ne le padalci, pač pa vsi prekomorci. In kakšno je bilo povojno plačilo? Smrt za mnoge, zapostavljanje za ostale, kajti tedanja oblast jim je očitala dvoje: prvič, da so bili nadaljevalci Tigra, ki je bil nadstrankarska organizacija z enim samim ciljem: bojem proti fašizmu in se je kot prvi v Evropi uprl nacifašizmu, in to v času, ko je sovjetski komunizem še kometiral z nemškim

nacizmom; in drugič, da so padalce izurili Angleži, zavezniki sicer z boju proti nacifašizmu, vendar označeni kot imperialisti. Bili so mladi fantje in moške, najmlajši Zvonimir Jelen iz Slovenj Gradca je padel kot partizan, ko mu je bilo komaj 24 let. Najstarejšega, 34-letnega Antona Božnarja, pa so pokončali udbovci. Osebnost sem kot otrok poznal le Josipa Dolenca, Pepija po domače.

Bil je prvi, ki nam je na obisku v Ljubljani, kjer smo z mamo in sestro živeli pri nonotu, ki se je tudi imenoval Pepi, povedal, da je oče živ v Kairu. Na Glinški, kjer smo stanovali, nas je vsako leto obdaroval Miklavž. Na predvečer svetnikovega godu je bilo leta 1945 še posebej slovesno, poleg Miklavža je bil angelček, s hodnika pa je bilo slišati rožljanje verig in zavijanje hudiča. Obdarovanju je sledila večerja, nono, kakšno leto kasneje so mi povedali, da je bil Miklavž, teta Vida angelček, medtem ko je bil Pepi Dolenc na hodniku hudič. Glavno besedo pri večerji je imel seveda prav on. Pripovedoval je, kako so ga fašisti aretirali, ker je na miklavževo delil otrokom na Opčinah slovenske knjižice, bil za-

jet in leto dni preživel v angleškem taborišču v Indiji, nato se je pridružil primorskim prostovoljcem v Kairu, opravil padalski tečaj in tečaj v radiotelegrafiji, pristal s padalom na osvobodjenem ozemlju pri partizanih. Nato razočaranje, ker ga niso uvrstili v borbeno edinicco, takoj po osvoboditvi je bil v Trstu za prevajalca, nato pa so ga poslali v Ljubljano. Razočaran je pisal Beblerju: "Od rane mladosti se borim za pravice svojega naroda, dvanaest let sem že partijec, fašisti so me preganjali in preteptali, cela moja družina je zaradi mene trpela. Ne iščem hvaležnosti in ne stremim po kakem boljšem mestu". Nono Pepi ga je povabil na božično kosilo, toda čez deset dni, torej 16. decembra, se je izvedelo, da so ga aretirali. Mama je šla na policijo, da bi povprašala, kaj se je z njim zgodilo. Odgovorili so ji, da je pametneje, če ne poizveduje. Sorodniki na Opčinah so dobili posredno sporočilo, da je bil januarja 1946 živ v zaporu, potem pa nič več. Tako je Udba po nalogu tedanjega sekretarja za notranje zadeve in vodstva partije likvidirala celo predvojne komuniste. Osumljen vohunstva je bil vsakdo, ki je bil v Evropi uprl nacifašizmu, in to v času, ko je sovjetski komunizem še spraševal Pokrajinski komite partije, nam po-

leg upanja, da bodo Angleži res poslali kaj uporabnega materiala, vzbuja seveda ne malo skrbi. Kaj bo vse priletelo z neba? Koliko Rudolfov in malih Čokov? Kako bomo opravili z njimi? Kardelj je odgovoril: "Na našem teritoriju ne smemo dopustiti nobene špionažne organizacije, ker bi sicer s tem dopustili, da vzpostavljajo zveze, ki ne bodo pod našo kontrolo in ki prete, da bi se jih kasneje lahko poslužil sovažnik". Sledila so desetletja zamočanja tigrovcev, padalcev in celo prekomorcev. In še danes najdemo diplomatsko nalogo, objavljeno v knjižni obliki, v kateri avtor Tomaž Vuk trdi, da Tigr v dobi enostrankarskega sistema ni bil zamočan. Pregledal je časopis borcev Narodno osvobodilne vojske in še veliko publikacij. Našel naj bi veliko članov, razprav in govorov vidnih dužbenopolitičnih oseb, vendar pa ni navedel nobenih podatkov, celo v literaturi ne. 13 let po vojni je Centralni komite Komunistične partije Slovenije sklical sejo o Tigru, na kateri je pri Sv. Jakobu v Trstu krščen Mitja Ribičič dejal, da partija nima kaj odločati o Tigru, češ da je vprašanje jasno. Če prepustimo raznim Rejcem, da ustvarjajo obraz te organizacije, da oni tolmačijo primorsko gibanje, bi to pomenilo miniranje naprednega gibanja, miniranje partije. Toda vrnimo se k padalcem, ki jih je po vojni čakala podobna, če ne še bolj tragična usoda.

Šele decembra 1995 je Zveza združenj borcev Narodno osvobodilne vojske – kot je v uvodu Earlove knjige "Cena domoljubja" zapisal Janez Stanovnik – sklenila, da padalce posthumno sprejme v svoje članstvo in javno obžaluje zločin, ki je bil storjen nad njimi. Rane iz preteklosti lahko celi samo čas z odkrivanjem resnice, ki jo moramo odkrivati, pa čeprav boli.

In edino zgodovina nam lahko nakaže pravo pot v prihodnost, čeprav v dobi, ko velja le sedanjost, torej tukaj in zdaj, ni lahko. Sedanjost pomeni obenem egoizem, zapiranje vaze, odklanjanje soočanja, kajti človeka-sogovornika je zamenjal google. In vendar so danes bolj kot kdajkoli potrebni dialog, razumevanje, strpnost, spoštovanje in ne nazadnje narodna zavest, ki je, kot pravi Boris Pahor, največje orožje proti nacionalizmu, populizmu in porajajočemu se sovranizmu. Živeti v skupnosti, ponosni na svojo identiteto v spoštovanju drugih, tudi in predvsem, če so različni. Branimo svoj jezik pred tujimi vplivi, sprejmimo, kar je do brega, vendar ne uvažajmo tujih izrazov, če imamo za isti pomen udomačeno slovensko besedo. Ne pozabimo, tigrovci, bazovske žrtve fašizma, in padalci, žrtve povojnega nasilja, so se borili in darovali svoje življenje, da bi se Primorska združila z matico in da bi slovenščina ostala edini uradni jezik vseh nas, obenem pa kot eden izmed priznanih jezikov Evropske zveze. Če se bomo tega zavedali tudi v vsakdanji rabi, bomo nadaljevalci načel in idealov demokracije, ki odklanja populizem in sovranizem in nas združuje v Evropi brez meja.

Obvestila

Založba Mladika vabi na predstavitev knjige Bojane Daneu Don "Begunec nikdar". Sodelovali bodo zgodovinar prof. Jože Pirjevec, urednica založbe Nadia Roncelli in avtorica. V četrtek, 15. novembra, ob 18. uri v Tržaškem knjižnem središču na Oberdankovem trgu 7.

V ponedeljek, 19. novembra, ob 15.00, bo v svetoivanski knjižnici Fabio Saffi, v ulici San Cilino 101, dvojezično srečanje, namenjeno dobrodelni pobudi Sanje za Mirjam. Vstop je prost. Prisrčno vabljeni!

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 19. novembra, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu na razgovor o zgodovinski študiji Prevarani sokoli. Predstavila jo bosta

avtorja, znana športna pedagog dr. Ivan Čuk in dr. Aleks Leo Vest. Začetek ob 20. uri.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami darujeta Marija Ferluga 50 evrov in Iza Arban 10 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel:

Za slovenske misijonarje: nabirka slovenskih vernikov na misijonsko nedeljo: v Barkovljah 100 evrov, pri Sv. Ani 120 evrov, gospa Jolanda 5 evrov, N. N. 20 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

Gledališki vrtljak

Medvedek Pu in njegov rojstni dan

V nedeljo, 11. novembra 2018, je bila v Marijinem domu pri Svetem Ivanu na vrsti tretja predstava za otroke v sklopu 21. Gledališkega vrtiljaka v organizaciji Slovenske prosvete in Radijskega odra.

Tokrat je bila na vrsti predstava v izvedbi Radijskega odra. Domače društvo, ki se, ko nastopa na odrskih deskah, pravzaprav preimenuje v Slovenski oder, vsako leto pripravlja eno od abonmajskih predstav Gledališkega vrtiljaka, s katero potem gostuje tudi v drugih zamejskih gledališčih. Preteklo nedeljo je na odru po desetih letih zopet zaživela predstava Medvedek Pu. Izbira pred-

nega dobrodušnega medvedka iz knjige britanskega pisatelja Alana Alexandra Milna je dramatisirala Lučka Susič, ki je tudi režirala predstavo. Za barvito in živahno sceno je poskrbela Beti Starc. Predstavo je popestrila tudi izvirna glasbena kulisa, katere avtor je Aljoša Saksida. Za razsvetljavo odra pa je skrbel Erik Geletti. Kot je navada, so se otroci že pred začetkom predstave lahko pozabavali z igrami, ki jih je pripravila mlada animatorka Martina Bearzi. Sledila je razgibana predstava, v kateri so se igralke Radijskega odra res izkazale. Medvedek Pu, ki ga je upodobila Katerina Pertot, je skupaj s svojima gozdnima prijateljema Pujskom (Julija Berdon) in Sovo (Tina Busan) sprejel novega prebivalca gozda, živahnega Tigra (Jasmina Gruden). Vsi so se nato po svojih močeh potrudili, da bi polepšali rojstni dan večno godrnjavemu osličku Sivčku (Helena Pertot). Ubogi osliček je skoraj ostal brez darila, saj je Pujsku počil balon, Pu pa ni mogel premagati svoje sladkosnednosti in je pojedel ves med, ki ga je nameraval podariti prijatelju. Kljub vsem nezgodam pa se je nazadnje vse srečno končalo. Tudi otroci, ki so napeto spremljali predstavo iz dvorane, so bili na koncu povabljeni na Sivčkovo zabavo, saj so jim igralke razdelile balone. Režiserka Lučka Susič jih je spomnila, da jih bo na naslednji predstavi Gledališkega vrtiljaka, ki bo na vrsti v nedeljo, 2. decembra, obiskal sv. Miklavž; seveda samo v primeru, da bodo pridni in bodo pridno risali risbiče o predstavah.

Mojca Petaros

SPOMINI

Z obronka nad mestom gledam v daljavi jadra, razpeta na morsk gladini.

Tam nekje si, ki obujaš spomine mi na tiste davne dni.

V puntarskem kraju zgodbo šlišal žalostno sem tvojo.

Miza kamnita, tam truplo očeta, kruta roka ga vzela je družini.

Obudil strašen prizor solzo je v očeh, ko z materjo obtočeno telo sta gledala očeta.

A življenje šlo je svojo pot naprej. Družina, težko delo v pristanu, beseda, petje žalost pahnili v pozabo.

Obudil se spomin na mrtvaške stene bele, kamnito mizo, na zmaličeno telo očeta.

Pekoča bolečina njega, ki vodil bi korake sina, srce zdaj stiska ob spominu.

Ni tolažbe, da pregnala bol človeku usodnih otroških dni.

Pavel Vidau

S 1. strani

Njene spevne pesmi so vselej zazrte v svetlobo

Letos, ob 25-letnici njenega odhoda na nebeške poljane, je pri založbi Art izšla nova zbirka njenih še ne objavljenih pesmi z naslovom *Goriške pesmi* (predstavitve so bile že v Tolminu, Novi Gorici, Ajdovščini, v Mohorjevi knjigarni v Ljubljani, v prihodnje pa še pri Mladinski knjigi). Knjiga se navezuje na njeno pesniško zbirko *Tolminske pesmi*, ki je izšla l. 2003, ob 10-letnici pesnične smrti pri založbi Branko. Leto je uredil Marijan Breclj in vsebuje 62 pesmi iz prvih tridesetih let njenega življenja. Knjiga je imela veliko uspeha in je takoj pošla. Urednik to-

kratne zbirke je pesničar nečak Igor Tuta (njegova mama je bila sestra Ljubke Šorli). Njemu je zelo obširno pesniško zapuščino svoje mame zaupala sestrična prof. Lojzka Bratuž, ki je bila prisotna na četrtkovi predstavitvi knjige. Kot *Tolminske pesmi* je tudi najnovejšo zbirko z rahločutno roko v tehniki akvarela mojstrsko opremil goriški slikar Andrej Kosič, ki se je tudi udeležil večera v KCLB. Na kulturnem dogodku so sodelovali Igor Tuta, prof. Marija Mercina in odgovorniki urednik našega tednika Jurij Paljk. Igor Tuta je obrazložil, kako je prišlo do uresničitve te zbirke, ki

dopolnjuje *Tolminske pesmi*. Zamisel za zbirko se je porodila že, ko je bil seminar ob 100-letnici pesničnega rojstva. Takrat je Univerza v Novi Gorici priredila mednarodni simpozij v Kulturnem domu v Gorici z naslovom *Uporno sem viharjem kljubovala*. Pri odbiranju pesmi za novo zbirko se je Tuta odločil za še ne objavljene pesmi ali take, ki so izšle le v revialnem tisku na raznih koncih sveta in so nastale po selitvi Ljubke Šorli iz rodne Tolminske v Gorico l. 1933, po poroki z Lojzeto Bratužem. V našem obsoškem mestu je ustvarjala celih 60 let. Pri zbiranju pesmi mu je bilo v pomoč pet pesničnih zvez-

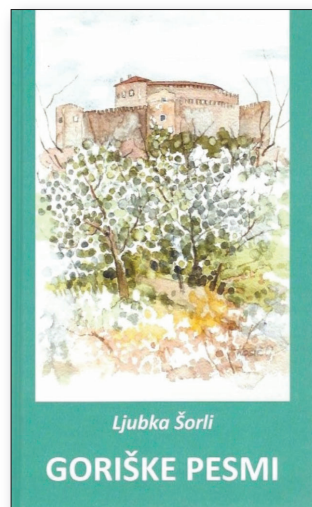
Foto DP

Solkansko polje ...; vse je upodobljeno v svetlih barvah. Mercinovi je najljubša pesem, podobna simfoniji, *Tiho poješ*, osemkitična avtobiografska pesem Soči, z osebitvami, pa tudi pesmi za otroke, ki v knjigi sledijo šolskemu letu. V njih je polno humorja in pesnica z njimi izkazuje svojo življenjsko moč. Bila je namreč učiteljica in je dobro poznala otroški svet. Mercinova je omenila tudi božično

pesem, v kateri Marija poje svojemu detetu *"nina nana"*. Vrh zbirke, kot tudi njene lirike, je seveda ljubzenska poezija; ta gre od mladostnega razpona ljubezni do najvišje ljubezni, ki iz erosa prehaja v agape. Ljubljani je ves čas z njo. Pesnica je neposredna. Pisala je od rane mladosti do zadnjega leta življenja. Ves čas spremlja tudi zgodovinske dogodke in piše o njih. Pri tem je pretresljivo to, kako ne občuti nobenega sovraštva. Prav to je v

svojem posegu najbolj poučaril tudi Jurij Paljk, ki s pesniko sicer ni nikoli govoril. Že od mladih nog pa je vedel vse, kaj se je zgodilo z Lojzeto Bratužem, in zrasel ob tej zavesti. Všeč so mu njene lahkotne, igrive otroške pesmi. Pisati za otroke je namreč izjemno resna

zadeva, kot potrjujeta tudi Niko Grafenauer in Miroslav Košuta. Šorlijeva ga je vedno zanimala tudi kot oseba: kakšna je bila kot učiteljica. Sam se je čudil, ker so mu njeni nekdanji učenci zaupali, kako jih je imela rada. Povedal je tudi, kako je na Vipavskem zelo priljubljena ena izmed njenih velikih končnih pesmi z uglasbitvijo Lojzeta Bratuža. Kar pa Paljk še najbolj občuduje pri Ljubki Šorli, je to, kako je resnično živila krščansko življenje. Nikjer in nikdar ni izkazala nobenega sovraštva, niti takrat, ko je pred sodniki pretresljivo pričevala o svojem prenehanju trpljenja v Vili Triste, ki so jo gotovo namenoma podrli, da bi vse zbrisali. Tudi danes v naši družbi je izjemno aktualna njena drža. Ne sovraži, ne vrača zob za zob. Ni vsem dana milost vere, ki je dana njej. Ona je zgled visoke etike, ki bi jo v današnjem času še kako potrebovali! Kot je uvodoma povedala predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž Franka Žgavec, je bila Ljubka Šorli zavzeta kulturna delavka in tudi ena izmed ustanovnih članov SCGV E. Komel, pa še violino je poučevala. Zato sta njej v poklon Makrina in Janko Quinzi iz razreda Jurija Križniča na violini zaigrala iz Sonate skladatelja Loeilleta 1. in 2. stavek in doživela hvaležen aplavz.

Katja Ferletič

TAKI SMO (58)

Kakšen bo svet brez čokoladnih bombonov?

Včasih je dovolj, da si privoščimo košček čokolade, in se naše duševno stanje izboljša, takoj se počutimo "pocrkljane". Najhujša nočna mora sladkosnedov s celega sveta pa bi se lahko uresničila: baje čokolada izginja! Strokovnjaki namreč opozarjajo, da bo rastlina kakava zelo verjetno izumrla, saj vedno bolj očitne podnebne spremembe ovirajo njeno rast in leta 2050 naj bi zadnjič pobirali njene sadove. Torej, če ljubitelji čokolade lahko samo upamo, da se ne bo zgodilo najhujše, morajo pa znanstveniki, ki jih denarno podpira industrija slaščic, preprečiti to nevarnost in skušati rešiti pridelke, preden bo prepozno.

Kakav je posušeno in polno fermentirano seme rastline kakavovca, ki raste pri posebnih pogojih tal, temperature in vlage v zraku. Večino kakavovca gojijo na območju Slonokoščene obale in Gane, od koder prihaja več kot 50 % vsega kakava, ki ga prehrabena industrija predeluje. Plantaže pa danes ogrožata toplota in suša - srednje temperature se bodo verjetno še povišale za več kot 2 stopinji v 30 letih. Tako je kakav, zaradi podnebnih sprememb, človeškega izkoriščanja narave in povečanja povpraševanja, že postal redka

surovina, na univerzi v Kaliforniji pa znanstveniki podpirajo naše upanje v srečen konec zgodbe: v laboratoriju gojijo vrste zelenih sadik kakava s spremenjenim DNK-jem, tako da bodo lahko le-te uspevale tudi v naravi v precej toplejšem podnebnju. Sladkosnedi in celotna čokoladna industrija z velikim zanimanjem spremljajo rezultate teh raziskav.

Tudi v Italiji je ljubiteljev čokolade veliko. Vsem so všeč čokoladne tablice, velikonočna čokoladna jajca, razni namazi in seveda čokoladni bonboni. Med temi je gotovo "gianduiotto" eden izmed najbolj poznanih, zato je zelo skrb vzbujujoča novica, da podjetje Pernigotti, ki je izumilo znani čokoladni bonbon, končuje svoje delovanje in približno 180 uslužbencev tvega delovno mesto. Podjetje obvešča javnost, da bo od svojih industrijskih partnerjev zahtevalo, da se dejavnost prenese na zunanje proizvajalce, ki naj bi zaposlili čim več odslovljenih delavcev. Žalostno se tako končuje doba slavnega podjetja iz Piemonta - simbola čokolade "gianduia" in slaščice "torrone", podjetja, ki ga je Stefano Pernigotti ustanovil leta 1860, ko je odprl trgovino z živili v središču mesta Novi Ligure. Pernigottijeve slaščice so kmalu postale slavne, pomembno priznanje mu je dal kralj Umberto I. leta 1882, ko mu je do-

volil uporabljati grb kraljeve družine na embalaži izdelkov (grb je ostal na logotipu podjetja do leta 2004). Med prvo svetovno vojno je podjetje ponovno zaslovelo, saj je zaradi prepovedi uporabe sladkorja v sladica uvedlo nov recept za pripravo slaščice "torrone" - namesto sladkorja so začeli uporabljati med, kar je dalo končnemu izdelku čisto poseben in zelo cenjen okus. Pomembna prelomnica v zgodovini podjetja je bila leto 1927, ko so začeli proizvajati čokoladne bonbone "gianduiotto", ene najbolj priljubljenih italijanskih čokoladnih izdelkov, ki so uradno nastali v Turinu že leta 1865 in so poimenovani po Gianduii, znani maski piemontskega pusta. Sledila je uspešna proizvodnja pripravkov za sladoled, žal pa se je v 80. letih začela huda ekonomska kriza, ki je privedla do prodaje podjetja najprej družini Averno, znani po proizvodnji alkoholnih pijač, in nato, leta 2013 turškemu podjetniku Toksöz, ki so po začetnem navdušenju privedli podjetje v kalne vode. V upanju, da se sladka zgodba "gianduiottov" ne bo končala, se bomo sladkosnedi zadovoljili s kakimi drugimi čokoladnimi bomboni. Ljubzenska zgodba med človekom in čokolado se začneja v antiki, še dlje na časovnem traku, kot smo do pred kratkim sumili. Znanstveniki so namreč

mislili, da so začela kakav uporabljati ljudstva iz srednje Amerike pred približno 3.900 leti, zadnje arheološke najdbe pa dokazujejo, da so ga pridelovali že na južnoameriškem Ekvadorju pred 5.300 leti. Že takrat so poznali vse dobre značilnosti te rastline in pozitivne učinke, ki jih ima na človeško telo. Danes prihajajo na dan številne znanstvene raziskave, ki dokazujejo dobre lastnosti kakava in čokolade in tolažijo vse tiste, ki bi brez te sladice težko preživeli, tako da se lahko mirno naprej sladkamo, a žal le s črno čokolado, ki vsebuje velik odstotek kakava. Ta nam pomaga pri reševanju različnih telesnih težav: pozitivno naj bi vplivala na naše možgane, srce, obtok krvi, izboljšala naj bi spomin, pomirjala kašelj. Ker vsebuje visoko stopnjo magnezija, naj bi črna čokolada izboljšala naše spanje in zmanjšala občutek stresa v našem življenju. Med najbolj pozitivnimi, znanstveno dokazanimi, lastnostmi čokolade pa naj bi bila njena sposobnost zmanjšanja holesterola in nižanja pritiska - čokolada naj bi uravnovešala naše telo in mu pomagala izkoriščati na najboljši način vse hranilne snovi, ki jih zaužijemo. Torej redno uživanje čokolade pomaga pri hujšanju in gotovo ne bo katastrofalno, če med grenko, črno čokolado skrijemo kak "gianduiotto", dokler jih seveda še imamo na razpolago!

kov z datiranimi poezijami. Pri tem iskanju je odkril, kako dragocena je knjižnica, ki jo imajo šolske sestre v Zavodu Sv. Družine v Gorici. V literarni dediščini Ljubke Šorli je naštel 1035 pesmi, a to števílo ni popolno; pred dvema tednoma je našel še tri. Pesnica je za marsikateri poseben jubilej napisala pesem in jo npr. kar izročila slavljencu, tako da njene stihе gotovo hrani še marsikdo. Zanimivo je, da je med njenimi pesmimi kar 233 sonetov (prof. Irena Novak Popov meni, da je Ljubka Šorli med slovenskimi pesnicami napisala največ sonetov). Zanje se je zgledovala po Francetu Prešernu (ljub ji je bil seveda tudi Simon Gregorčič); svojemu možu je poklonila celo sonetni venec, *Venec spominčič možu na grob*. Sonet je uporabljala predvsem v ljubzenski in priložnostni pesmi. Nikdar pa ga ni v pesmih za otroke, ker se ji ni zdel primeren za igrive vsebine. Do zdaj je izšlo pet njenih pesniških zbirk, objavljenih pesmi pa je komaj ena tretjina (približno 300), dve tretjini pa sta še neobjavljeni. Njene pesmi so pristrčne, tople, zelo melodiozne, zato jih je kar 259 uglasbenih. Od 180 zbranih pesmi o temi Goriške jih je Tuta odbral 95 in jih v knjigi *Goriške pesmi* razdelil na šest razdelkov. Prvi se predstavlja pod naslovom *Goriške podobe*. V petnajstih pesmih Ljubka Šorli popelje bralca k odkrivanju lepote Goriške, po kateri teče Soča, spremljevalka njenih radosti in bolečin. Tu so še vtisi iz Brd, ki so krasna ob cvetenju češenj, pa tudi krajinski izseki iz Vipavske doline. Poleg Soče je še Vipava, obe sta "poosebljeni del pokrajine". Drugi razdelek, *Otroški živčav*, obsega igrive pesmi za otroke, iz katerih veje vsa otroška razposajenost in zvedavost in čudenje ob naravnih lepotah, pa tudi privlačnostih Andrejevega sejma. Sledijo pesmi z versko tematiko, *Odsevi večnosti*, ki razkrivajo pesnično popolno zaupanje v Boga. Marsikatera je posvečena Mariji, še največkrat Svetogorski. Mariji zaupa pesnica svoje bolesti ob hudi izgubi moža, saj je tudi sama trpela ob smrti sina. Pod naslovom *Ljubezen pod cipreso* se zvrsti dvanaest čustvenih pesmi, zvečine sonetov, ki jih posveča ljubljenu možu Lojzetu Bratužu. Fašistična morilska roka ga je iztrgala iz njenega objema, ko je bil v najlepših letih. Kot je poudaril Tuta, je njena ljubezen do moža ostala vsa

leta njenega življenja svetla in neomajna. Še eno leto pred smrtjo mu je posvetila pesem. Ljubzenska lirika je res višek njenega ustvarjalnega zagona. *Težka pot miru* je naslov razdelku s štirinajstimi pesmimi, ki jih je napisala od l. 1943 pa do l. 1991. Najstarejša med njimi je nastala v Zdravščinah, kjer je bila pesnica zaprta v taborišču, zadnja pa ob osamosvojitvi Slovenije. Pesniška zbirka se konča z razdelkom *Zakladi duha*. Tu je zbranih

osemnajst priložnostnih pesmi, ki so posvečene zaslužnim osebnostim, ki so pustile vidne sledi v naši skupnosti, pa tudi namenjene pomembnim obletnicam in odkritju spomenikov. Iz vseh pesmi izžareva neugasljiva luč, ki se napaja v tisti vseobsegajoči nadzemski Luči. Ob tej Luči je Ljubka Šorli črpala tudi moč, da je lahko prenašala vse gorje, ki ji ga je usoda navrgla. Ta Luč ji je dajala tudi moč, da iz njenih ust ni nikdar izšla beseda sovraštva, niti do tistih, ki so ji umorili moža in njo strahovito mučili.

Prof. Marija Mercina, ki je napisala obširno spremno besedo zbirki, je povedala, da so Ljubki Šorli pomagale stopiti v svet poezije pesmi Simona Gregorčiča in da je sama prvič stopila intimno v njen svet, ko je pisala recenzijo Canti spezzati in brala esej Celsa Macorja. Izpovedala je svoj odnos do pesnice in kako je doživela tisto pesnično svetlobo in njeno zartost proti svetemu, božjemu, neskončnemu prostoru. Pesnica je z neverjetno močjo in samozvestjo premagovala ovire, v katerih se je rodila in ji je bilo dano živeti. Mercinova je poudarila, da je bistvo njene eksistence izpovedano v verzu njenega sonetnega venca: *"Uporno sem viharjem kljubovala"*, in sicer ne s temino, ampak s harmonijo svojih pesniških stvaritev. V pesmih z goriško tematiko Ljubka Šorli opeva goriški prostor, kot Alojz Gradnik Brda ali Srečko Kosovel Kras... "Ko bomo prebirali njene pesmi, bomo gledali to pokrajino skozi njene oči in doživetje". Motivno so v ospredju Brda,

V Sloveniji prihodnjo nedeljo lokalne volitve

Protesti zaradi strpnosti do nezakonitih migrantov!

V Sloveniji v nekaterih okoljih, tudi med predlagatelji kandidatov, za politične stranke ne bi smele nič opravljati na lokalnih volitvah, ki bodo v nedeljo, 18. novembra. Po njihovem naj bi namreč šlo za vsestransko opredeljene in samostojne ljudi, tudi preizkušene v življenju in delovanju, na katere politika nima vpliva, vsaj ne večjega oziroma odločilnega. Toda taka razmišljanja in naziranja so napačna in tvegani trditve, da mnoge kandidatke in kandidati za svojo izvolitev bodisi želijo ali pa pričakujejo pomoč ali pa vsaj soglasje te ali one politične stranke. Sicer pa je že iz predvolilnega dogajanja razvidno, kakšne so namere slovenske politike. Koalicijske in opozicijske stranke si najbolj trudijo osvojiti župansko funkcijo v enajstih mestnih občinah, pri čemer sta najpomembnejši in najbolj prestižni mesti županov mestnih občin Ljubljana in Maribor.

mestnih občin, se v njih za županski položaj poteguje 87 kandidatov, med katerimi pa je samo 11 žensk. Največ županskih kandidatov za vodenje mestne občine je v Mariboru, kar 18. V mestni občini Murska Sobota imajo za funkcijo župana le dva kandidata. Med vsemi kandidati na lokalnih volitvah v Sloveniji je najstarejši 78-letni Tomaž Ogrin, ki na listi Zeleni Slovenije kandidira za župana mestne občine Ljubljana. Večni župani pa je vzdevek enajstih županov, ki vodi jo občine že ves čas lokalne samouprave v samostojni Sloveniji, to je od prvih volitev leta 1994 dalje. Zdaj znova kandidirajo, "ker bi radi še naprej županovali". Izviren je primer doktorice agrarnih znanosti Marije (Marinke) Osvald iz Šempetra pri Gorici. Tam je skupaj s svojim možem, dolgoletnim univ. prof. in agronomom dr. Jožefom Osvaldom, ustanovila lokalno listo Franca Kanglerja iz Nove ljudske stranke Slovenije. K razvoju Šempetra in Vipavske doline pa prispeva s tem, da obnavlja avtonomne vrtnine in druge kmetijske pridelke, ki so v preteklosti rasli in uspevali v Vipavski dolini.

Po končnih uradnih podatkih v Sloveniji na volitvah v nedeljo, 18. novembra, za mesta v mestnih in navadnih občinah kandidira skupaj 22.313 oseb, od tega 10.200 žensk in 12.113

moških. V domači in mednarodni politiki pa obstajajo znani dogodki in nastajajo novi, nekateri celo dramatični, na katere se aktualna oblast komaj kdaj odziva. Boleča in za državo sramotna je ugotovitev Gorana Lukiča iz delavske svetovalnice, ki jo je zapisal v sindikalnem glasilu Delavska enotnost. Prepričan je, "da so pritiski na delavce v Sloveniji postali tako ne-

normalni, da jih mnogi delavci sploh več ne opažajo. Marsikdo namreč te pritiske v svoji travmi ponotranji in se prav res začne obnašati, kot da je njegov šef, v resnici šef njegovega življenja. Prihaja celo do samocenzure, ko delavec sam nad sabo izvaja represivno izkoriščevalsko politiko. Mnogim delodajalcem se zaradi tega ni treba več prav dosti ukvarjati s samo represijo, temveč lahko samo še v miru štejejo denar". Igor Gošče, novinar in pisatelj, pa je v kolumni, objavljeni v tedenskem magazinu Reporter,

go sem zaupal tistim, ki so pred razpadom SFRJ izstopili ali bili izključeni iz komunistične partije. Zdaj zaupam vse manjši skupini omenjenih, le kakšnemu posamezniku med njimi. Kajti njih ravnanje vse bolj postaja podobno njihovim nekdanjim komunističnim učiteljem". Zagotovo pa bi morale v Sloveniji, spričo razmer v njej, odmevati mnenje nekdanjega češkega predsednika Václava Klause, "da Evropa potrebuje novo osvoboditev". Prepričan je namreč, "da so se komunisti reorganizirali in spet uničujejo naš kontinent. Potrebna je vrnitev k pravim konservativnim vrednotam". Toda zdaj je najbolj pomembno vprašanje, ali naj Slovenija sprejme oziroma se pridruži dogovoru Združenih narodov o varnih, urejenih in zakonitih migracijah. Uradno bi ta dogovor ali deklaracijo sprejeli v mesecu decembru v Marakešu, v Maroku. Stranka SDS zahteva sklic izredne seje državnega zbora, na kateri bi odločili, da Slovenija, tako kot so to storile nekatere druge države, med njimi ZDA, od omenjenega dogovora odstopi. V njem je namreč predvideno, da bi tudi nezakoniti migranti lahko prosto prehajali meje posameznih

držav, s čimer bi še bolj ogrozili Evropo, v njej pa tudi Slovenijo. Poslanec Branko Grims, iz SDS, opozarja na katastrofalne posledice, ki bi s sprejemom deklaracije doletele Slovenijo, kar je treba nujno preprečiti. O tem naj bi Slovenci odločali na vseljudskem referendumu. Vlada se o deklaraciji, ki buri politiko in javnost, še ni izrekla. Glavni in odgovorni urednik tedenskega magazina Demokracija Jože Biščak je zapisal, "da napovedan decembrski podpis marakeške deklaracije, ki državam dokončno jemlje suvereno pravico odločanja o migracijskih tokovih na svojem ozemlju, utegne zapečatiti usodo Evrope, kot smo jo poznali. Zato bi podpis deklaracije, ne da bi za mnenje na referendumu vprašali ljudstvo, pomenil veleizdajo". Tedenski magazin Reporter je poročal o Italijanu Andreu Gardelli, glavnem izvršnem direktorju SKB banke v Sloveniji, ki da ima omalovažujoč odnos do slovensčine. Kot pravijo, je po njegovem mnenju slovenski jezik na omenjeni banki preveč v rabi, to pa otežuje zaposlovanje kadrov iz tujine. Po njegovem mnenju je uporaba slovensčine, ko to ni nujno potrebno zaradi predpisov, zgolj izguba časa. Andrea Gardella rad ponavlja, da je Slovenija najljubša izbira za njegovo nadaljnjo kariero. V Reporterju pa pravijo, da se bo morda tudi sam potrudil in se naučil vsaj osnov slovenskega jezika.

Marijan Drobež

Goriška / Stari vinogradi naj bi spet oživel

Vrtojbensko-Biljenske griče bodo reševali novi zakupniki

Državna sekretarka na kmetijskem ministrstvu Tanja Strniša si je 5. novembra ogledala območje Vrtojbensko-Biljenskih gričev na Goriškem, kjer zadnja leta propadajo vinogradi. Prej je vinograde, ki so v lasti Sklada kmetijskih zemljišč RS, vzdrževal vipavski Agroind, po stečaju podjetja pa so propadali. Sklad zdaj išče nove zakupnike. Tako na skladu kot na kmetijskem ministrstvu so si po besedah Strniše na območju želeli ohraniti vinograde, saj ti dajejo pokrajini svojevrstno in prepoznavno okolje. Zato so se dolgo časa odločali, kaj narediti, da bi to območje najemali resnično taki, ki bodo vinograde obnovili in tu gojili grozdje. V prvem razpisu, objavljenem septembra lani, so v zakup oddali devet od sicer 11 lokacij na Vrtojbensko-Biljenskih gričih, je na nedavni novinarski konferenci po ogledu povedala državna sekretarka Strniša. Z vinogradniki so sklenili zakupne pogodbe za obdobje desetih let, po začetku obnove pa bodo zakupne pogodbe pripravili za obdobje 30 let. Doslej so v zakup oddali 144 hektarov vinogradov, za preostalih 61 hektarov pa bodo ponovno objavili razpis še v letošnjem letu. Veliko težav predstavlja tudi razpršeno lastništvo. Sklad kmetijskih zemljišč je sicer lastnik

99,6 odstotka vseh vinogradov na Vrtojbensko-Biljenskih gričih, vendar je na posameznih lokacijah še od 25 do 33 različnih majhnih solastnikov. Sklad sicer od solastnikov že odkupuje njihove deleže, vendar mnoge med njimi iščejo po cellem svetu. Dokler ne bo rešeno lastništvo, pa tudi daljše zakupne pogodbe in predvsem obnova vinogradov ne bodo mo-

sklad in ministrstvo za kmetijstvo pozval k reševanju težav. Vinogradniki, ki so najeli tamkajšnje vinograde, namreč pričakujejo, da jih bodo oprostil plačila zakupa, saj na tem območju še nekaj let ne bo nobenega pridelka. Za obnovo pa bodo morali vinogradniki vložiti več milijonov evrov, da bodo ponovno obudili tamkajšnje vinograde.

goče. Vinogradnik Igor Simčič, ki je najel 50 hektarov vinogradov na območju Vrtojbensko-Biljenskih gričev, je povedal, da je zakupno pogodbo podpisal spomladi, najemnino pa bo moral plačati za celo leto, čeprav tam ne more pridelati še ničesar. Zato je ob današnjem obisku Strniše prikazal težave ter

Poslanec Matjaž Nemec pa je povedal, da na območju lahko poleg obnove vinogradov zaživi tudi turistična in predvsem športna ponudba. Tu že zdaj izvajajo različne pohode in kolesarske izlete, to pa je po Nemčevem mnenju tudi dobra dopolnilna dejavnost kmetijstvu, kar dokazujejo tudi v Goriških Brdih.

Tino Mamić

DALMATINO

7

Stoletna zamuda

Svetovni voditelji so se stoletnice konca prve svetovne vojne spomnili sredi Pariza na Elizejskih poljanah. Prišli so tudi Trump, Putin in Merklova. Slovenski voditelji pa so se stoletnice konca prve svetovne vojne spomnili v cerkvi v vasi Drežnica. Prišli so le redki predstavniki političnega vrha. Državna obeležitev obletnice morije, ki je terjala več kot 30.000 življenj (ne, seznama žrtev zgodovinarji tudi po sto letih še vedno niso sestavili, čeprav je treba podatke samo zbrati na enem mestu) mladih slovenskih fantov, je bila podobna kakšni malo večji občinski proslavi. Sicer je res, da veljaki iz Kranjske nikoli niso dobro videli v daljavo.

Zato je v času ustanovitve prve sodobne slovenske države, države SHS, italijanska vojska prišla skoraj že v Vrhniko, da so to v Ljubljani sploh opazili. V istem času so isti politiki tudi ovrli delovanje generala Maistra v Mariboru ter preprečili vsako akcijo na Koroškem. Velikokrat v šali rečem, da ljubljanska politična elita vidi samo tisto, kar se vidi z ljubljanskega gradu. Žal ne gre za šalo, saj so pred okroglim stoletjem italijansko zasedbeno vojsko dejansko opazili šele, ko je prišla do točke, vidne z ljubljanskega gradu. Slovenski mediji so o dogodku v Drežnici poročali zelo skopo. Mimogrede. Ali so novico celo

izpustili. Več pozornosti so namenili celo Velikemu šmarnu, ki sicer v Sloveniji spada med drugorazredne teme.

Da ne bo pomote. Prva svetovna vojna v Sloveniji ni drugorazredna tema. Čeprav so jo v desetletjih po drugi svetovni vojni zgodovinarji in šolniki postavili na obrobje, saj je šlo za "umazano imperialistično" vojno, pa je v zadnjih desetletjih dobila svoj prostor pod soncem. Prišla je tudi v šolske učbenike, čeprav je za nekatere še vedno neprimerljiva z epskim dogajanjem druge svetovne vojne. Prva svetovna vojna danes ni več nepomembna tema.

Zakaj je potemtakem ljubljanska elita obletnico prezrla? Razlog je preprost. Skriva se v razgledu z gradu, ki smo ga prej omenjali. Gre za ignoranco. V obeh pomenih te besede. Ignoranca kot nevednost in ignoranca kot arogantna brezbriznost. "Provincialni fulk je zabiti. Pa tuk blazni preprost". Tako opisuje stanje duha ljubljanske elite kantavtor Mlakar. S takim stanjem ljubljanskega duha se obletnica konca velike vojne sploh ne opazi, saj se pač ni dogajala v Ljubljani. Ker je v taki družbi edino gibalno denar, naj posnimo, da je ta ignoranca s finančnega stališča škodljiva. Zavrača namreč zaslužek od turizma, ki bi sicer prispel v državo v teh jesenskih, posezonskih mesecih. Naslednja enaka priložnost bo šele čez 100 let ...

Trije kulturni dogodki v Novi Gorici

Evropski večer

V soboto, 24. 11. 2018, bo v Veliki dvorani MO Nova Gorica, ob 18. uri evropski večer, na katerem bodo med drugim predstavili dve novi knjigi Milana Gregoriča, Pohod resnice in poraz zmagovalcev ter Evropa, islam, džihad. Na večeru bodo udeleženci prejeli v dar njegovo knjigo Evropa, vstani in obstani!, ki jo je izdala založba Mladika iz Trsta in financirala Dežela FJK preko razpisa natečaja za nekaj evropskih projektov.

Kostanjevica nad Novo Gorico

V sklopu Škrabčevega leta 2018 bo v petek, 16. novembra 2018, ob 19.45 v samostanski dvorani

na Kostanjevici koncert Komornega zbora Grgar – Nova Gorica ob izdaji njihove prve zgoščenke Ledeni utrinki. Prisrčno vabljeni.

Goriška zborovska srečanja

ZKD Nova Gorica v sodelovanju z JSK RS – območna izpostava Nova Gorica in Glasbeno šolo Nova Gorica v okviru sedmega leta zborovskega niza Goriška zborovska srečanja prireja peti koncert v petek, 16. novembra 2018, ob 19.30 v Koncertni dvorani Glasbene šole Nova Gorica. Na njem bosta nastopila ŽePZ Nasmeh iz Grosuplja z zborovodkinjo Karolino Repar in Goriški komorni zbor pod vodstvom Mateje Černic.

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (15)

Spomini na stare navade, ob katerih smo se veselili in družili, so vedno lepi. Ena takih navad je prav gotovo "žurjenje"

oz. ličkanje koruze. Ponekod je ličkanje še ohranjeno, vendar so danes po večini ročno delo nadomestili stroji. Nekoč je bilo treba koruzo posaditi, okopati, polomiti storže, jih "ožuriti" in posušiti. Žurjenje, ličkanje, lupanje ali kožuhanje koruze, kot pravimo po raznih krajih, je spadalo med najpomembnejša jesenska opravila. Skoraj vsaka kmetija je imela posajeno koruzo, saj je bila pomembno živilo za ljudi in živali. V jesenskem času so na roke pobirali "ltice" koruze: zrele storže so polomili kar na njivi in jih nato pripeljali domov, naredili velik kup in v večernih urah "žurili" koruzo, to se pravi, da so odstranjevali listje-ličje. Po-

ruzo so pospravili na podstrešje. Kjer so bile hiše različnih gospodarjev druga ob drugi in ju je ločeval le tanjši zid, so jim večkrat rade ponagajale podgane. Na podstrešju so dobile koruzo, in kar jim tam ni uspelo poglodati, so po prehodu, ki so si ga same ustvarile v zidu, nosile v sosednjo stavbo: tako je bil en kmet prikrajšan, drugi pa je imel pod lastno streho še tujo, neplačano koruzo!

Ko se je "žurjenje" koruze končalo in so kmetje ličkanje pospravili in pometli prostor, je sledil najlepši del - likof: gospodinja je skuhala pravo kavo in čaj ter pripravila domače dobrote: štrudelj, potico in najpogostejše kuglof. Kuglof pri nas pravimo tradicionalnemu prazničnemu okroglemu pecivu z luknjo na sredini, ki ga spečemo v značilnem modelu. Jed poznajo skoraj povsod po Evropi, pri nas pa so ga ponujali predvsem na slavnih, npr. porokah, ko so ga okrasili s cvetjem, listjem, svečkami in sezonskim sadjem. Kuglof pa je tudi dobro, domače pecivo, ki je lahko trajalo več dni pri sobni temperaturi, zato so ga gospodinjje rade pripravljale in z njim postregle svojim gostom in vsem tistim, ki so priskočili na pomoč pri "žurjenju koruze" in drugih velikih kmečkih opravilih.

KMEČKI "KUGLOF" – Šarkelj iz kvašenega testa

Sestavine:

500 g moke, 35 g kvasa, 150 g masla, 1 celo jajce in 4 rumenjaki, 150 g sladkorja, ščepec soli, limonina lupina, 1 vrečka vanilije, približno 1/4 litra mleka, 100/150 g rozin.

Priprava:

Najprej očistimo in operemo rozine ter jih namočimo v vodi in rumu. V lonček damo polovico mlačnega mleka, 2 žlički sladkorja in razdrobljen kvas ter pustimo približno 10 minut, da naraste. V veliko skledo damo presejano moko, vzhajan kvas, jajca in vse ostale sestavine razen rozin. Testo ročno ali z mešalnikom dobro vgnemo, da postane lepo, gladko in rahlo, pokrijemo s krpo in držimo na toplem, da naraste. Po približno eni uri in pol spet kratko pregnetemo ter vgnemo vanj posušene in pomokane rozine. Testo damo v namaščen in pomokan model za kuglof oz. za šarkelj s premerom 24 cm in spet pustimo, da lepo naraste nad rob modela, nato ga položimo v segreto pečico na 150 stopinj in pečemo 45 minut. Kuglof pokrijemo z aluminijasto folijo, da se ne preveč posuši in zvišamo temperaturo pečice na 175 stopinj, pečemo še 25 minut. Ko se zgornja plast kuglofa obarva, vzamemo model iz pečice, ga pokrijemo s krpo in ga nekaj časa pustimo pri sobni temperaturi, da se malo ohladi ter biskvit odstopi od sten modela. Čez nekaj časa šarkelj zvrnemo na mrežico, pustimo, da se popolnoma ohladi, ga posipamo z mletim sladkorjem in razrežemo ter postrežemo.

Anton Tomsčič - Toni Bjetin, nono naše sosede Vesne, med pobiranjem "ltic"

magali so sosedje, znanci, sorodniki; vsi na vasi so živeli v sožitju z naravo in ljudmi. Dela so se veselili stari in mladi, saj se je večkrat spremenilo v pravo veselico. Ob velikem kupu koruze so starejši sedeli na čokih ali nizkih stolčkih, mladi in otroci pa kar na koruzi. Z levo roko so držali koruzni storž, z desno pa so ga "slekli" in odstranili ličje. Nekaterim storžem so pustili samo tri ali štiri liste, tako da so jih lahko potem vezali v kite in obesili, da so se posušili. Med delom so si pripovedovali razne zgodbe, klepetali, opravljali in peli, včasih se je ličkarjem pridružil harmonikar. Otroci so iskali najlepše storže in jih shranili, da so z njimi pozimi okrasili skednje in okna. Iz ličja so izdelovali lutke, a tarnali so, ker so morali zgodaj v posteljo, kljub temu pa so radi na skrivaj prisluškovali pogovorom odraslih. Koruzno ličje so kmetje uporabljali v razne namene: kot hrano za živino, polnilo za blazine, namočili so ga v vodi in spletili v kite, iz katerih so izdelovali košarice, predpražnike in copate. Ženske so si s koruznim listjem celo navile lase in se tako olepšale s kodri. Med "žurjenjem" se je koruzni kup hitro manjšal, delo je šlo h koncu. Očiščeno ko-

Nova Gorica / Goriška zborovska srečanja
Tehten, zvočno bogat
koncert MePZ Obala

Konec oktobra je v okviru koncertov *Goriška zborovska srečanja*, ki jih Zveza kulturnih društev Nova Gorica v sodelovanju z Javnim skladom za kulturne dejavnosti Republike Slovenije – območna izpostava Nova Gorica prireja sedmo leto zapored, nastopil Mešani pevski zbor Obala Koper.

Pod taktirko uveljavljenega zborovodje Andreja Makorja je zbor Obala Koper v veliki dvorani Mestne občine Nova Gorica predstavil tematsko zaokrožen program z naslovom *Sredi moj'ga srca*. Eden najvidnejših primorskih zborov se je posvetil primorskim skladateljem in 100. obletnici konca prve svetovne vojne. ZKD Nova Gorica s tem zborovskim nizom želi goriškim ljubiteljem zborovskega petja ponuditi v poslušanje vrhunske zborovske sestave z referencami v mednarodnem prostoru, ki dopolnjujejo po-

nudbo kakovostne vokalne glasbe pri nas. Obala Koper je s tem koncertom, ki ga je čez leto predstavila na različnih lokacijah po vsej Primorski in tudi v zamejstvu, vnovič dokazala izredno poustvarjalno držo in dobro pevsko formo.

Zbor je obudil redkeje izvajana dela skladateljev iz različnih generacij, ki prihajajo s tega področja. Zazvene so tako umetne pesmi na besedila izvrstnih slovenskih pesnikov, kot so Srečko Kosovel, Tone Kuntner, Anton Medved, pod katerimi so podpisani skladatelji Ivan Grbec, Pavle Merku', Marij Kogoj, Vilko Ukmar, Ubald Vrabc, Alojz Srebotnjak. Program so dopol-

njevale ljudske pesmi, brez katerih si težko predstavljamo zborovski koncert primorske pesmi. Med ljudskimi napevi so bile priredbe tistih najvidnejših skladateljev, ki so v notah znali obdržati prvobitnost ljudskosti (Hilarij Lavrenčič, Walter Lo Nigro, Stojan Kuret, Karol Pahor, Pavle Merku', Ambrož Čopi, Zorko Prelovec, Ubald Vrabc).

MePZ Obala Koper je pripravil nastop, ki so ga okarakterizirale tehtne izvedbe. Izrazil se je z obvladovanjem tako teh-

nike petja kot same interpretacije. V podajanju slovenske ljudske melodike je nastopil z barvito raznolikostjo, ki je bila sproščena in lahkotna.

Andrej Makor je za petje

občutljiv zborovodja, ki iz zbora zmoro privabiti najlepše, kar mu pevke in pevci lahko ponudijo, da je pesem izzvenela v vsej svoji bogatosti, in to z natančnim niansiranjem zvoka kot tehnično. MePZ Obala Koper je tako vnovič ubranil ugled med trenutno najperspektivnejšimi zbori v Primorskem prostoru in tudi širše v Sloveniji.

Metka Sulič

Kostanjevica nad Novo Gorico

Škrabčeva nagrada je pripadla
prof. dr. Andreji Žele

Ustanova patra Stanislava Škrabca je v Frančiškanskem samostanu Kostanjevica v Novi Gorici ob 15-letnem delovanju pred kratkim podelila sedmo nagrado za posebne dosežke na področju slovenističnega jezikoslovja prof. dr. Andreji Žele zaradi njenega obsežnega in kakovostnega znanstvenega opusa z bazičnimi raziskavami slovenske skladnje, sistematičnega publicističnega odzivanja na različne pojave in dogajanja, povezana s slovenskim jezikom, ter razvejane strokovne in organizacijske dejavnosti. Andreja Žele je profesorica na Oddelku za slovenistiko FF UL (2011–) in mentorica mladim raziskovalcem in doktorandom. Za nadpovprečno pedagoško delo so jo leta 2017 nagradili tudi študenti na Filozofski fakulteti UL. Dejavnost je tudi v organizacijskem in strokovnem pogledu. Vodila je Leksikološko sekcijo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, bila je namestnica predstojnika inštituta in v dveh mandatih predsedovala Slavističnemu društvu Slovenije, pri tem pa za vsako teh vlog puščala tudi vidne sledove.

Škrabčeva ustanova je podelila tudi 6 štipendij izbranim študentom slavistike, slovenistike, klasične filologije in primerjalnega in splošnega jezikoslovja.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (221)

Lipa

Lipa, *Tilia platyphyllos*, je sveto drevo za veliko evropskih narodov, tudi za nas Slovence. Je mogočno drevo, ki živi lahko tudi do 1.000 let.

Lipa daje moč, gotovost, zaščito, njene veje so mogočne, a hkrati nežne, pomirjajo in omogočajo komunikacijo, zato so naši predniki lipo sadili sredi trga, kjer so se zbirali, si izmenjevali in prodajali blago; verjeli so namreč, da lipa spodbuja medsebojno komunikacijo in druženje.

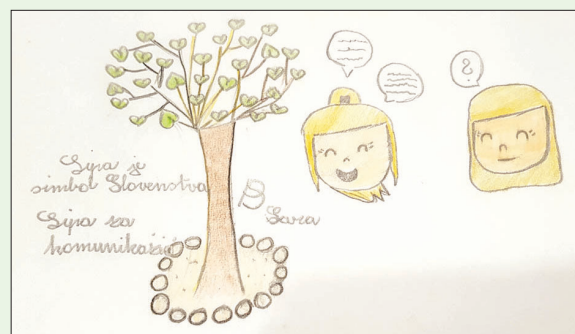
Lipa je simbol srca in dobrote, tudi stari Grki so verjeli, da je simbol ljubezni in dobrote. Tudi pesniki so jo opevali kot simbol lepote in nežnosti. Lipov čaj pomirja, odpravlja kašelj in krepi pljuča. Spodbuja tudi potenje, zato svetujem, da ga pijemo, ko smo prehlajeni, se nas loteva bolezen, da izživimo potenje. Zelo rada pijem lipov čaj, preden grem v kopal iz njivske preslice, saj je tako le-ta veliko bolj intenzivna. Lipov čaj svetujem vedno pred inhalacijami. Te pa morajo biti tradicionalne, brez inhalatorja, ampak s posodo, vrelo vodo in soljo. Posodo z vrelo vodo in soljo

postavimo na mizo, se pokrijemo čez glavo z brisačo in dihamo 20 minut. Če pred inhalacijami spijemo lipov čaj, se bomo veliko bolj potili v glavo in pljuča in tako bomo telo prečistili sluzi predvsem v pljučnem in sinusnem delu. Lipa pomirja in greje, zato jo v poletnih mesecih odsvetujem. Stari Rimljani so verjeli, da listi lipe čez poletje posrkajo energijo in toploto sonca, zato pije čaj iz teh listov pozimi spodbuja potenje. Po tradicionalni kitajski medicini ima lipa

pikanten okus, ki krepi pljuča. Zato je pitje tega čaja ob prehladu, kašlju ali bronhitisu toliko bolj priporočljivo. Lipa je tudi simbol slovenstva, srca, dobrote, komunikacije, saj pomirja in krepi

pljuča, pa tudi samopodobo. Samopodoba ni samozavest. Ko govorimo o samopodobi, se človek sprašuje, kako bodo drugi gledali nanj. Ali bo dobro izgledal? Ali bo dovolj zanimiv? Prijazen? Lep? Za otroke, ki imajo nizko samopodobo, je lipa zelo pomembna, zato pozimi pijte lipov čaj! Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USP in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 13. novembra 2018, ob 13. uri

Tam daleč, nekje, nekaj

Prekipevanje spominov

Štiri čisto majhne vrtnice. Štiri vrtnice, ki so vse te dni kljubovale deževju in južnemu vetru. Štiri vrtnice, zadnje. Štiri cvetke ob ograji, ki sem jih vsak dan opazovala in so me spominjale na bohotenje poletja. Štiri male rože z mojega vrta. Edine, ki so še cvetele v poznem oktobru. Štiri vrtnice v zameno za ljubezen, ki je nisem nikoli zaslutila, za besede, ki jih nisem slišala, za oči, ki so me klicale in prosile. Štiri male vrtnice za tisto drobno vazo na kamniti steni čisto na koncu pokopališča. In spomin na roki, ki sta me vodili v življenje. Lep sončen dan riše na nebu najlepše barve jeseni. Slutnja dežja je še nekje daleč in narava prekipeva v veselju ukradene topline. Sama sem. To so dnevi, ko samota najbolj boli. Starši počivajo na razglednem pokopališču nad Praprotnim. Dolina Idrije se preliva v nižino, vinogradi rumenijo v odtenkih jeseni. Nekje daleč je morje. Tam sem se rodila. Tja se vračajo spomini, ki hlepijo za vsem tem, kar je že zdavnaj izgubljeno. Peljem se proti Trstu. Ruj že rdi od morja do neba. Kras je krasen v jeseni. Omamlja me trpek okus spominov. Ta Kras, te poti. Prehojene in izhojene. Še vedno me vabijo. Še bi hodila in pustila, da listje šumi pod koraki, ki se okle-

pajo preteklosti. Še bi hodila, da bi med bori iskala steze, ki vodijo k morju. Moj Kras, moji sprehodi. In mladost, ki sem jo pozabila nekje med gmajnami, na po-bočjih Volnika in Grmade. Počasi se pogrezam v mesto. Dan je prelesto lep in zaman iščem tisto sivino, iz katere sem nekoč bežala. Mesto ponuja vsega, ljudje hodijo mimo oken in izložb, mize pred bari so prepolne veselja, sonce barva v zlato pozabljen-pročelja utrjenih stavb. Prepolno je vseh in vsega, prepolno je barv in skušnjav. Ulice prekipevajo in preprodajajo življenje. Trst. Ulice mojega otroštva. Trgi, poti, ceste, na katerih sem sanjala, ljubila, jokala, se radostila. Trst. Moje mesto. Prekipevajoč slap spominov. Nekateri se zati-kajo v grlu. Nekje zaščemi. Skrivajo se za vsakim vogalom, ujamem jih, medtem ko se vozim po nabrežju. Nosnice čutijo njih vonj. Iztegnem roko, da bi jih od-trgala iz objema preteklosti. A bežijo. Spomini bežijo. Preveč jih je, vrtijo se kot star arhivski film.

Vozim se z glavnega pokopališča proti mestu. Včasih sem tod hodila peš. Ko nisem še imela avtomobila in vozniškega izpita. Z mamo, s prijateljico, sama. Spominjam se, kako sem hitela. Mesto je bilo preveliko za nas, ki

smo sanjali, da bi ga prehodili peš. Cavana... stari del mesta, ki so ga nekaj razjedale podgane in prostitutke. Še čutim vonj po trohnečih tramovih, po urinu, po odpadkih v zapuščenih vežah za preperelimi, razpadajočimi vrati. Zdaj je tu dragocen kotiček za turiste. Luknje in luže so zamenjali novi tlakovci. Povsod restavracije, bari, bifeji, pivnice. Povsod ljudje. Ravno ljudi zadnje čase pogrešam. Ljudi iz spominov. Ljudi iz preteklosti. A med novimi tlakovci ni najti odmeva starih korakov.

Trst, sonce, ki zahaja, nabrežje in Molo San Carlo, Trg Unita', promet. Zaslutim vonj po morju. Koliko trenutkov je ujetih v njegove mreže. Srkam ga iz kulis obzorja, pretaka se po mojih žilah. Čutim, kako dolgo sem ga pogrešala. Morje, jutra, poletje, z mamo hitiva po Terezijanski četrti. Mala deklica v obleki s čipkami.

Sonce zahaja, spominov je še več, polzijo mi skozi prste, imam jih polne dlani. Večeri ob obali, Sesslanski zaliv, prve ljubezni in ogenj, ki se iskri v poletje. In potem spet mesto, ki golta moje sanje in mojo mladost. Ne da se izbrisati preteklosti. Dolgo sem poskušala. A preteklost ostaja. Samo neizprosni zid samote me

ločuje od ulic, poti, besed. Koliko let je že, mama, odkar sva hodili čez trg. In si mi govorila, da je lep. Kupovale sva rože za na grob. V Bazovici. Veš, da ga ne obiskujem več. Ljudje kradejo tudi grobove. Ljudje lahko ukradejo vse, razen spominov. Koliko dnevov, mesecev, let nam je iztrgalo življenje. Kako daleč so tvoje besede, zdaj, ko s svečo v rokah zrem v tvojo sliko. Pravijo, da sva si podobni. Pravijo. A vidim odsev svojih grehov v drugem ogledalu. Po duši sem podobna očetu, mama. Hlastam po spominih, preveč jih je, da bi se vrnila. Preveč, da ne bi vpijala morja in lebdela na njegovi gladini. Mesto, ki sem ga gledala z okna, dokler ga ni prekrila noč. Okno nekje na robu Razklanega hriba, najin svet, mama. Meni je kmalu postal pretesen. Ker sem podobna očetu. Vedno si mi to

ponavljala. Z razočaranjem. Z žalostjo v očeh. Vedela si, da bom odšla iz zaliva. In strah te je bilo samote. Zato si me zdaj pustila, da sama tonem v njej. Slišim glas. Treba bo oditi. Morava domov. Domov, pomislim, ko lebdim sredi spominov in vonjam morje. Kras, daleč, rdi ob zatonu. Morda sem tu doma. Ne-koč sem bila tu doma. Morda sploh ne vem, kaj je dom. Tuja mi je ta beseda. Ljudje, ki bežimo pred spomini, smo brezdomci. Živimo v objemu samote. In spimo v njenem naročju. Prekletstvo spominov. Bolečina minljivosti. Nikoli uresničene sanje. Ne vem, kje je moj dom. Vsakič, ko odhajam, imam občutek, da ga zapuščam. Povsod, kjer se ustavim, ga začutim, a vedno odidem. Ima me, da bi ušla sedanjosti, lovim spomine, pravzaprav se pretakajo po meni in pol-

nijo tisto praznino, ki nado-mešča ljubezen. Vonj po morju, barve zatona, senca nekje na ulici, drevesa, ki se upogibajo, Trst v daljavi. Spominom ne moreš ubežati. Čutim jih, kako se razraščajo vsepovsod, čutim jih, kako nekje zabolijo, nekje v prsih. In iščem med hišami tista jutra, ko sem stiskala raskavo roko in je vonj po morju napajal Terezijansko četrt. Galebi so vpili in pogrešali valove, sonce je počasi pronicalo med hiše, dan je dišal po popolnosti, po barvah, po glasovih...

Nimam doma. Samo občutek imam, da sem ga izgubila. Neštetokrat. Morda le enkrat. Moj dom so poti, so steze, so ceste, so vrhovi in obale. In oblaki, tisti Baudelairovi oblaki, ki so se tako kot jaz zaljubili v daljave. Nimam doma. Takega, da bi si ne želela oditi. Takega, da bi se spajala s tišino. Takega, ki bi bil prepoln prazničnih odtenkov. Praznični. Ne maram te besede. Samo samoto imam. Nosim jo v sebi. Vsi jo nosimo v sebi. Zajeda se v nas. Še najbolj, ko smo med ljudmi. In spomine. Spomine imam. V spomine sem ujeta, v njih mi je toplo. V spominih je ljubezen, so jutra, so galebi. In vonj po morju. Tisti vonj po morju, ki mu ni nikjer enakega, na nobeni obali, v nobenem pristanišču, na nobenem otoku. Samo na tržaškem nabrežju, s katerega je videti Bar-kovlje in kjer se deklica varno oklepa raskave roke. Tam blago, opojno diši po morju.

Suzi Pertot

Združenje slovenskih športnih društev v Italiji

Bogat Laboratorij bodočnosti z nagrado Šport in šola

Združenje slovenskih športnih društev v Italiji je s številnimi partnerji tretjič urednišilo *Laboratorij bodočnosti*, celodnevni dogodek, namenjen mladim. Niz predavanj, srečanj in delavnic organizirajo z namenom, da mlajšo generacijo, se pravi starejšo šolsko populacijo (sodelovalo je 250 dijakinj in dijakov) in študente, seznanijo z zgodbami o uspehu iz našega prostora in jih tako vzpodbudijo k ambicioznejšim ciljem v njihovih dejavnostih, pa tudi k podjetnosti. Letošnja izvedba – pod geslom *Vse, kar vidiš, se pomika naprej* – je prejšnji petek potekala v

stop izolske pevke Lee Sirk, letošnje zastopnice Slovenije na Eurosongu.

Med pogovornimi srečanji na *Laboratoriju bodočnosti* naj izpostavimo izvajanje Maje De' Simoni, vodje projekta ESOF 2020 – Trst evropska prestolnica znanosti. Nadomestila je Stefana Fantonija, nekdanjega direktorja visoke šole SISSA in danes prvega moža projekta ESOF 2020, vprašanja so ji postavljali mladi slušatelji in voditeljica mladinske televizijske oddaje Vklon deželne sedeža RAI Mairim Cheber. Dokaj interaktivno je bilo tudi dogajanje ob nastopu ostalih predavateljev, ki so

Foto damjén

Kulturnem domu v Trstu, kjer so tudi podelili priznanja *Šport in šola*, ki jih že od leta 1991 ZSSDI (po zamisli Franka Drasiča) razpisuje s prispevkom bančnih zavodov pri nas. Združenje in Zadružna kraška banka sta letos nagradila 32 višješolcev z Goriškega (13) in Tržaškega (19), štirinajst deklet in osemnajst fantov. Prejeli so denarno nagrado in umetniško stvaritev mladega Jurija Devetaka. Podelitev je oplemenitila prisotnost ministra Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Petra Jožefa Česnika, spremljala ga je državna sekretarka Olga Belec, prisotna je bila tudi slovenska senatorka v Rimu, Tatjana Rojc. Vsebinske posege, z vzpodbudnimi in prav nič priložnostnimi besedami na račun mladih, so imeli predsednik ZSSDI Ivan Peterlin, prvi mož uprave ZKB Adriano Kovačič in gledališki igralec ter komik Žan Papič. Občinstvo pa je doživelo tudi pričakovan na-

posegli v jutranjem delu prireditve. V popoldanskem času pa so nato sledile delavnice po manjših skupinah. Vsa srečanja so prevevale sodobne tematike, ki so blizu novemu rodu. Od tehnologije do znanosti, od znanja do podjetnosti, od novih medijev do ... novih poklicev. Imena digitalnega umetnika Vuka Cosića, docenta komunikacije v javni upravi in media menedžerja Občine Trst Christiana Tosolina, čarodeja in motivatorja Walterja Klin-kona, profesionalca v igranju video-igrice Žana Župančiča širši javnosti ne povedo veliko, vendar so na mlado publiko naredili velik vtis. Pobudo si je močno želela uprava ZSSDI na čelu s predsednikom Peterlinom in iz leta v leto že raste ter se izpopolnjuje, tokrat so namreč dodali vsebine v primerjavi s prvo izdajo v Tržiču in lansko na Četrtem pomolu v Trstu in vse skupaj dodatno obogatili.

HC

S 1. strani

Pesem, ki krepi ...

Že pri sosedih se dogaja, da Sicilijanec težko razume sonarodnjaka, ki govori toskansko narečje, kljub temu pa sta oba pripadnika istega naroda. Minister je bil posebno vesel številne udeležbe mladih na prireditvi. Ravno na mladih sloni namreč upanje naroda, ki mu ekonomske razmere niso ravno najbolj naklonjene, in ravno mladi morajo biti tisti, ki bodo z novimi izkušnjami, idejami in izobrazbo postavili temelje za razvoj Benečije in omogočili tem prelepim dolinam, da preživijo. Udeležence Senjama beneške pesmi je nato v domačem narečju pozdravila tudi županja občine Grmek, Elia-na Fabello.

Letošnji Senjam sta odlikovala odlična izbira tekstov, ki so tokrat odražali dušo Benečije, ljubezen do domače zemlje, narave in naravnih elementov, slovenske govornice in domače tradicije. Izbor je bil primeren za najširšo publiko, saj so bile

nekateri pesmi melodične po zgledu starih senjamov, druge pa rokovsko obarvane in namenjene predvsem mlajšemu občinstvu. Mladi so pravzaprav duša beneške glasbene prireditve, ki je sicer po smrti nepozabnega kantavtorja in glasbenika Keka Bergnacha ter nekaj let pozneje vsestranskega kulturnega delavca Alda Klodiča za trenutek zastala. Mlada generacija, ki ji stojita ob strani kot vsestranska mentorja, glasbenika, soustvarjalca in producenta, neutrudna Davide Tomaseti in Davide Klodig, pa je pokazala, da ima Benečija še veliko energije, zanosa in idej. Senjam je zaživel na novo, v novi, sodobnejši preobleki kot dokaz, da so te doline polne življenja, da ljudje zmorejo veliko in lahko tudi veliko pokažejo in ponudijo svojim sosedom. Celotno organizacijo zahtevnega pro-

jekta je vodila Margherita Trusgnach, zahvala pa gre tudi mladi Amalii Stulin za grafično

oblikovanje ter glasbenemu studiu Lintver Andreja Lusse, ki je poskrbel za snemanje in izdajo CD-ja. Letošnjega Senjama beneške pesmi se je udeležilo enajst bendov iz Nediških dolin, Terske doline, Režije in Posočja, predstavili so petnajst novih skladb. Prvič pa so na tekmovanju nastopili tudi priznani furlanski glasbeniki, ki so peli v slovenskem narečju. Franco Giordani se je predstavil z odlično glasbeno interpretacijo otožnega teksta o minevanju *Ka ostane?* izpod peresa pesnice in kulturne delavke Margherite Trusgnach, skupina Moody goose pa je izbrala mlado Furlanko, ki je v beneškem narečju odlično interpretirala pesem *Vič djelaš, manj imaš*. Z moderno glasbeno izvedbo v rezijanskem narečju *Cutira* nas je prijetno presenetil Rino Chinese, tri pesmi, *Zaprem me oči*, izpod peresa Kvinta Klinta, *Zimska zora*, katere avtor je Marjan Holiz, ter *Ejtu leži* Igorja Černa, pa so bile

v terskem narečju. Dovršeno in kakovostno glasbo, o kateri bi se lahko še razpisali, so dopolnjevali odlični teksti, saj je letos na prireditvi sodelovalo lepo število domačih literarnih ustvarjalcev, naj omenimo le pesnice Claudio Salamant, po rodu iz Idrske doline, Andreino Trusgnach ter Margherito Trusgnach. Po nedeljskem nastopu enajstih

glasbenih skupin je bilo na vrsti še občinstvo, ki je moralo oddati svoje glasove in izbrati zmagovalce. Med štetjem glasovnic je za vzdušje poskrbela gostujoča skupina Kraški ovčarji, ki so prisotne navdušili z odličnim balkanskim rockom in tako popestrili čakanje na razglasitev končnih izidov.

Za zmagovalca obeh večerov je občinstvo izbralo najmlajšo in menda najbolj originalno skupino, šest deklic z izvirnim imenom 6kri-va5, ki so zapele in zaplesale duhovito skladbo o škratih in krivapetah z naslovom *Mi ni mar/ Mene j' mar*. Zanje jo je napisal KloDJ, čečice pa je spremljala skupina BK. Na podlagi glasov občinstva je drugo mesto zasedel DFajni Duo s poskočno in duhovito vižo *Vasolvalci*. Za besedilo in glasbo je poskrbela Eda Skok, doma iz Kreda, tudi tokrat je igrala skupina BK.

Povsem zaslužen tretje mesto je občinstvo podelilo furlanskemu kantavtorju Francu Giordaniju, ki je zapel in uglasbil tekst Margherite Trusgnach z naslovom *Ka ostane?*. Spremljala ga je skupina BK.

Mladi, ki še niso dopolnili tridesetega leta, so glasovali s posebnimi glasovnicami. Za najboljšo skladbo, namenjeno mlajši generaciji, so izbrali pesem *Koluo*, ki so jo zapeli lanski zmagovalci, skupina Zmotjens, besedilo pa je izpod peresa Amelie Boscutti.

Nagrado za najboljše besedilo je prejela pesnica Andreina Trusgnach za pesem *Še ki je*, za najboljšo glasbo je bil nagrajen Franco Reja, ki je uglasbil pesem *Tle an sada*. Posebno nagrado v spomin na Alda Klodiča, ki je od leta 2016 namenjena tistemu avtorju, ki se s svojim besedilom najbolj približa tekstom preminulega pobudnika Senjama, pa je prejela skupina Ostajki za tekst, glasbo in izvedbo pesmi *Krivapeta*.

Vsakoletni izlet Prosvetnega društva Rupa-Peč

Maroko, dežela tisočerih barv in okusov (2)

Mesto, v katerem se zdi, da se je čas ustavil, skriva prave kulturne bisere. Tu je najstarejša univerza Kairouine iz 9. stoletja in neprekinjeno delujoča islamska izobraževalna ustanova. Zunanji ogled so namenili mošeji in mavzoleju Moulay Idrissa II. ter drugim lepotam. Ustavili so se v trgovini preprog. V trgovini s tekstilom so si ogledali tkanje na starih statvah. Izrazite barve in dobri materiali so obiskovalce spodbujali k nakupu. Med številnimi obrtniki in trgovci se nekateri po mestnih ulicah ukvarjajo tudi z barvanjem tekstilov z naravnimi barvami. Izletniki so si ogledali posebnost barvanja usnja v številnih bazenih na prostem, nato so se odpravili v muzej lesa. Po kosilu v krasnem hotelu, imenovanem riad, zgodovinski stavbi v medinah, ki so bile stanovanja javnih uslužbencev in bogatih trgovcev, so si ogledali novi del mesta. Ustavili so se pri kraljevi palači in se sprehodili po judovski četrti. Tamkajšnja stanovanja z okni in balkoni s pogledom na ulico so v velikem kontrastu z muslimansko tradicijo. Naslednje jutro pa so se že odpravili na dolgo pot proti Marakešu.

Marakeš je mesto vrveža
Kraljevo mesto Marakeš je južni biser Maroka. Mesto je v letu 1062 ustanovil sultan Youssef Bin. Postal je eno naj-

večjih umetniških in kulturnih mest v islamskem svetu. Pot do Marakeša jih je peljala preko Srednjega Atlasa, poznane po cedrovih gozdovih. Med potjo so se ustavili v majhnem zimskem turističnem kraju, v katerem imajo hiše

slovitega trga Djemaa el fna, na katerem se je sprehajala ogromna množica ljudi. Domačini uživajo v slastni maroški hrani. Nakupujejo si sadja, zdravila in si mimogrede popravljajo zobe. Večerjajo in hladijo pa se kar na zelenicah med cestami. Značilnost mesta so številni krotilci kač, pripovedovalci zgodb in močna glasba. Glasen vrvež ulic popolnoma prevzame obiskovalca, ki mora biti pozoren na to, da se ne izgubi. Naslednjega dne so se sprehodili po vrtovih Menare, kjer je velik zbiralnik vode, ki oskrbuje vse področje. Vrtovi so bili namenjeni predvsem sultanu in ministrom, danes pa so odprti za obiske. Sledil je ogled grobnice dinastije Sadirov in palače El Bahia iz 19. stoletja, ki je dobila ime po ženi velikega vezirja. Zgrajena je bila za vezirja, njegove štiri žene ter za desetine priležnic in številne otroke. Stavba ima mogočne sobane, no-

Fes

tranja dvorišča, vodnjake in lepe vrtove. V bolj mirnem in odprtem delu mesta so najboljše hoteli in krasni parki. Že od zelo daleč lahko občudujete minaret mošeje Koutoubia, visok 70 metrov, ki je še posebno slikovit zvečer. Sledil je obisk zgodovinske stavbe Medersa Bin Youssef, v kateri poučujejo koran. Pri zeliščarjih so izletni-

Ourika. Ustavili so se v majhni vasi in spoznali tamkajšnji način življenja. Pri družini, ki jih je prijazno pogostila s čajem, medom, maslom, oljem in dobrim kruhom, so lahko občudovali preprosto, a lepo življenje. Ob vrnitvi v mesto so popoldanske ure namenili še zadnjim nakupom spominkov, uživali so ob hrani, glasbi in plesu. Zadnji dan so se odpeljali na dolgo pot proti letališču mesta Casablanca, od koder so poleteli v Benetke.

Vrtovi Menare

rdeče "špičaste" strehe; temu kraju pravijo kar mala Švica. Ob poti so ugledali tudi opice, ki so brezskrbno skakale med hišami in vrtovi. Med vožnjo po visoki planoti jih je presenetil dež, a nič zato, saj so se varno peljali v avtobusu. Sledila sta kratek postanek pri umetnem jezu in kosilo v tipični restavraciji. Ogled rdečega bisera Marakeš se je začel v večernih urah. Na ogled so se odpravili s številnimi kočijami na konjskih vpregah, ki so vesele izletnike popeljale po mestnih ulicah in trgih tja do

Palača El Bahia

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (40)

Dimitri Tabaj

Rodbina Codelli (1)

Na goriškem Travniku, točneje na začetku Gosposke ulice, stoji sedež goriške nadškofije s kapelo Povišanja sv. Križa, ki hrani čudovit oltar kamnoseškega mojstra Frančiška Bense. V njej najdemo tudi grob barona Avgušтина I. Codellija plemenitega Fahnenfeld (Gorica, 1685 - Ljubljana, 1749), ki je kapelo dal zgraditi leta 1746. Na nagrobni plošči v latinščini piše, da je mladost preživel v revščini, a da je bil v zrelih letih povzdignjen. Izhajal je iz mogočne rodbine iz Bergama, čeprav priimek izvira od nekega Martina Covela, častnika vojske Karla I. Anžuskega (iz znane francoske vladarske dinastije). Martin Covel (ali Codel, po nekaterih virih je bil škotskega rodu) je leta 1277 posedoval grad v Milanu in velja za začetnika rodbine Codellijev. Njegov sin Lovrenc je sodeloval v milanski bitki Viscontijev proti rimsko-nemškemu in češkemu

kralju Vaclavu, polbratu kasnejšega cesarja Sigismunda (moža naše Barbare Celjske). Okrog leta 1535 se je Andrej Codelli - verjetno častnik armade cesarja Ferdinanda I. - preselil v Podturn pri Gorici. Iz Bergama - mesta, ki je v 15. stoletju doživel napete trenutke z Beneško republiko - je takrat v naše kraje prihajalo veliko plemiških družin, kot na primer družine Marenzi, Coronini, Garzarolli, Valvasor, Zojs, ki so do konca ostale zveste cesarju; nekatere so se s časom vsaj delno poslovenile. Izmenjave med Zahodom in Vzhodom so bile torej dokaj bogate in plodne, tako da na Goriškem najdemo tudi slovenske plemiške priimke iz Kranjske, kot na primer Pregl ali Kolenc. Potem ko so trije sinovi Andreja Codellija - Ivan, Peter in Lovrenc - junško padli kot častniki vojske cesarja Ferdinanda II., je bila družina dvignjena

v plemiški stan. Andrejev sin Dominik je imel dva sinova, Petra Antona I. in Avgušтина, ki veljata za začetnika ljubljanske in goriške veje. Peter Anton I. (1660-1727) je bil izredno premožen železar in veletrgovec v Ljubljani - leta 1696 je bil sprejet v koroške deželne stanove, leta 1700 pa v kranjske -, medtem ko je bil brat Avgušтин zdravnik v Gorici, kjer je živel v precejšnji revščini z ženo Katarino in sinom Avguštinom mlajšim (ta je v nadaljevanju imenovan "Avguštin I".; glede oštevilčenja pripadnikov te družine vlada v raznih virih precejšnja zmeda, zato - ko je bilo potrebno razlikovati med soimenjaki - smo uporabili številke, ki so zapisane na spominski plošči "In memoriae antecessorum" v monumentalni Co-

dellijevi družinski grobnici v Štepanji vasi pri Ljubljani). Ker Peter Anton I. ni imel potomcev, je svoja posestva zapustil nečaku Avguštinu I., ki je tako leta 1727 postal eden najbogatijših plemičev na Slovenskem in se je posvetil dobrodelstvu.

Avguštin I. in njegov stric Peter Anton I. sta bila veletrgovca in sta se ukvarjala z industrijo železa. Peter Anton I. je v Celovcu študiral montanistiko, tj. vedo o rudah in rudnikih, in se je na Koroškem ukvarjal z industrijo jekla, v Ljubljani pa s trgovino. Imel je veliko posestev. Njun sodelavec in družabnik je bil Michelangelo Zojs, oče v Trstu rojenega slovenskega razsvetljenca, podjetnika, naravoslovca in mecena barona Žige Zoisa, čigar rod je prav tako izviral iz Berbenna di Valtellina blizu Bergama (čeprav so bili Zoisi verjetno švicarskega rodu). Leta 1735 je Avguštin I. svoj delež v trgovski družbi prodal Zoisu. Tudi Peter Anton I. in Avguštin I. sta bila mecena in oba imata nadvse pomembno mesto v slovenski književnosti. Peter Anton I. je denarno podprl izid četrte knjige slovenskih pridig "Sacrum promptuarium" (sveti priročnik) slovenskega baročnega pridigarja in pisca Janeza Svetokriškega, ki je izšla leta 1700 v Ljubljani in nosi avtorjevo posvetilo baronu Codelliju.

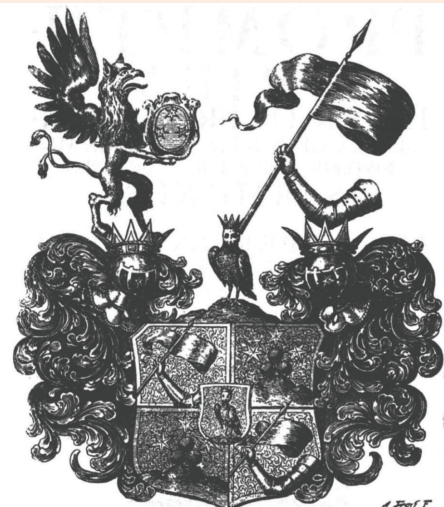
Peter Anton Codelli (1660-1727), plemič, veletrgovec in zemljiški gospod okoli leta 1700. Ima pomembno mesto v slovenski književnosti. Po njem sta imenovani glavni zvon ljubljanske stolnice (v kateri je pokopan pod oltarjem sv. Trojice) in tako imenovani Codellijev kanonikat v Ljubljani.

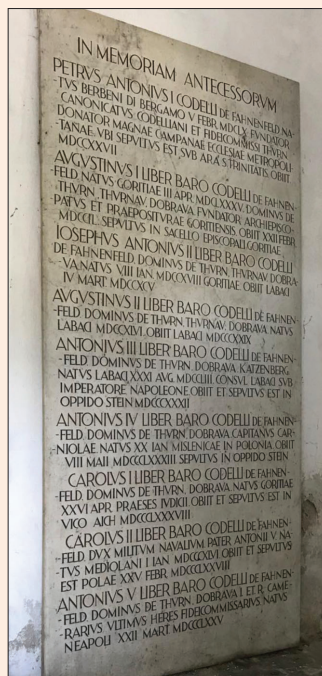
Kapela Povišanja sv. Križa na goriškem Travniku, točneje na začetku Gosposke ulice. V njej najdemo grob barona Avgušтина I. Codellija plemenitega Fahnenfeld (Gorica, 1685 - Ljubljana, 1749), ki je kapelo dal zgraditi leta 1746. Na nagrobni plošči v latinščini piše, da je mladost preživel v revščini, a je bil v zrelih letih povzdignjen.

Oltar v kapeli Povišanja sv. Križa, delo kamnoseškega mojstra in kiparja Frančiška Bense. Pod oltarjem črna nagrobna plošča Avgušтина I. Codellija.

Na drugi strani četrte knjige slovenskih pridig Janeza Svetokriškega "Sacrum Promptuarium" najdemo Codellijev grb, saj je Peter Anton I. Codelli denarno podprl izid knjige. V posvetilu Janez Svetokriški omenja junško smrt stricov bogatega mecena, ki so umrli "za vero in domovino" v tridesetletni vojni. Še posebej omenja strica Lovrenca Codellija: o njem Janez Svetokriški piše, da je uplenil bojno zastavo švedskega kralja, ki so jo potem kot relikvijo hranili v cerkvi na Kostanjevici pri Gorici, v čast in slavo Codellijevega imena in grba (na katerem najdemo ravno roko v odlepu, držečo zastavo).

Spominska plošča "In memoriae antecessorum" v monumentalni Codellijevi družinski grobnici v Štepanji vasi pri Ljubljani.